

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde,
Család- és Gyermekjóléti Központ
6440 Jánoshalma,**

Radnóti u. 12.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	4
I. BEVEZETÉS.....	7
II. AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI	8
III. PEDAGÓGIAI PROGRAM SAJÁTOS SÁGA.....	10
IV. EREDMÉNYEK AZ INTÉZMÉNYÜNK ÉLETÉBEN	11
V. HELYZETELEMZÉS	13
VI. KONCEPCIÓ - INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉP.....	16
VII. PROGRAMUNK CÉLJA ÉS FELADATA	18
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	20
IX. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	32
X. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	40
XI. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	44
XII. JÁTÉKRA ÉS JÁTÉKOS CSELEKVÉSRE ÉPÜLŐ KOMPLEX SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS, FEJLŐDÉS LEHETŐSÉGEINEK BIZTOSÍTÁSA, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	47
XIII. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	53
XIV. MOZGÁS.....	58
XV. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	62
XVI. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	66
XVII. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	69
XVIII. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	71
XIX. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE	74

XX. SPECIÁLIS FELADATAINK.....	81
1. Gyermekvédelem.....	82
2. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése	84
3. Nemzetiségi nevelés.....	89
4. Boldog Óvoda	91
5. Biztonságban Óvodásként	92
6. Zöld Óvoda	92
7 óvodai, iskolai szociális segítőtvekenység	93
XXI. KAPCSOLATRENDSZER	96
XXII. CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT, CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT	100
XXIII. BIZTOSKEZDET "NYITNIKÉK" GYEREKHÁZ	136
XXIV. BÖLCSŐDE.....	149

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai Nevelés Országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. Törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 257/2000 (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.)
- 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló (R.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről (NM r.)
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről,

a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről

- 40/2018. (XII.4.) EMMI rendelet a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 369/2013. (X. 24.) Szociális, gyermekjóléti szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló Korm. rendelet
- 2011. CXII. törvény az Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgáltatók és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 381/2016.(XII.2.) Korm. rendelet az Integrált jogvédelmi szolgálatról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról
- 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről
- 2018. évi LXXXIX. törvény az oktatás nyilvántartásáról
- 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 8/2000.ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 9/2000. ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról

- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet A pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 40/2024.(IX.2.) BM rendelet A nevelő-oktató munka során alkalmazott tartalomszabályzók ismeretéről szóló, miniszter által elrendelhető képzés teljesítési kötelezettségéről
- 419/2024.(XII.23.) Korm.rendelet a pedagógus -továbbképzés rendszeréről
- 453/2024.(XII.30.) 453/2024. (XII. 30.) Korm. rendelet a 2025. évi tanárbéremelésről és az ahhoz nyújtott központi költségvetési támogatásról
- 77/2025.(IV.15.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szól. A rendelet célja az óvoda és az iskola közötti átmenet zökkenőmentes biztosítása

I. Bevezetés

A Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család- és Gyermekjóléti Központ nevelőtestületének tagjai hisszük, hogy minden kisgyermek egyedi és gazdag lény, magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden lehetőségét.

Kibontakozásának üteme, önkifejezésének lehetőségei azonban nemcsak tőle függenek, hanem az őt körülvevő, inspiráló, befogadó, gazdag nevelői környezettől is, családjától és tőlünk.

Függ attól a sokféle életteli és természetes kapcsolatteremtési lehetőségtől, melyben önállóan vagy együttműködve vesz részt.

Hisszük, hogy a kisgyermekkorban még egy és oszthatatlan a világ, és műfaj nélküli a szépség. Egybe folyik a játék és tanulás, művészet és munka, mese és valóság. A természet szépségéhez jól illik a mesék, dalok varázsos világa, az élet monotonijához a játék felemelő hangulata.

Céljaink alkotó közösségben valósulnak meg, hol a nevelés légköre bizalmas, humánus, szeretetteljes, el- és befogadó, segítő és elismerő. Ahol a felnőtt a gyermek segítője, akire mindig és mindenben biztonsággal támaszkodhat és számíthat.

Hisszük, hogy a kisgyermek már ebben a korban pontosan annyira egyéniségek, mint az életük bármely későbbi szakaszában. Tág teret és szabadságot kell számukra biztosítanunk, hogy azok is maradhassanak. Inspiráló-fejlesztő szándékkal kell lehetőséget adni az ötletek megvalósulásához a tevékenységek gyakorlásához.

Legyen lehetőségük a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységükön keresztül megszerezni azokat az élményeket, tapasztalatokat, amelyek megnyitják, és ébren tartják bennük a vágyat, a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

Fejlődhessen minden kisgyermek a maga útján, a maga ütemében és a maga képességei szerint.

Vegye körül őket bizalom, elfogadás és a szükséges kritika légköre.

Küldetésünk:

Fogd a kezét, hogy érezze kezéd melegét és erejét!

Engedd el a kezét, de csak akkor, ha ezt ő kívánja!

Tartsd nyújtva a kezéd, ha szüksége van rá, elérhesse!

(Mi)

Az óvodáskor végére olyan gyerekeket kívánunk nevelni, akik otthonosan mozognak a körülöttük lévő világban, nyitottak, kiegyensúlyozottak, kreatívak, el- és befogadóak.

Rendelkeznek azokkal a testi, értelmi és szociális készségekkel, képességekkel, amelyek alkalmassá teszi őket, - számukra legmegfelelőbb iskolában- a tanulmányok megkezdésére.

II. Az intézmény jellemző adatai

Az intézmény neve:	Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család- és Gyermekjóléti Központ
Székhelye:	Jánoshalma, Radnóti utca 12.
Telephelyek:	Jánoshalma, Batthyány utca 14. Jánoshalma, Petőfi S. utca 35. Jánoshalma, Béke tér 1. Jánoshalma, Batthyány utca 14.
Család- és Gyermekjóléti Központ nyitva álló helyiségek:	6440 Jánoshalma, Béke tér 14. 6440 Jánoshalma, Orczy u. 110. 6440 Jánoshalma, Radnóti u. 12. 6440 Jánoshalma, Petőfi u. 35. 6440 Jánoshalma, Batthyány u. 14. 6440 Jánoshalma, Bernáth Z. u. 1/A. 6440 Jánoshalma, Rákóczi u. 8. 6440 Jánoshalma, Bernáth Z. 12. 6440 Jánoshalma, Molnár J. u. 9. 6445 Borota, Szent István u. 59. 6445 Borota, Szent István u. 42. 6444 Kéleshalom, Fő u. 18. 6449 Mélykút, Petőfi tér 5. 6449 Mélykút, Hunyadi u. 5. 6449 Mélykút, Rákóczi u. 1-3. 6446 Rém, Petőfi S. u. 36. 6446 Rém, Petőfi S. u. 44.
Óvodai csoportok száma:	8
Bölcsődei csoport:	3
Gyerekház	1
Alaptevékenység, szakfeladat:	Óvodai nevelés; Nemzetiségi óvodai nevelés; Sajátos nevelési igényű gyermekek Integrált óvodai nevelése;

Bölcsődei ellátás; Családsegítés és gyermekjóléti
szolgáltatás
Segítő szolgáltatás

Működési terület:

Óvodai és Bölcsődei nevelés-gondozás   Jánoshalma város

Biztos Kezdet Nyitnikék Gyerekház: Jánoshalma és Kéleshalom közig. területe

Család-és Gyermekjóléti Szolgálat   Jánoshalma közigazgatási területe

Család-és gyermekjóléti Központ   Jánoshalmi Járás

Gazdálkodási jogköre: Részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv

A program érvényességi ideje: 2025. szeptember 18-tól 5 évre, illetve

A program hatályos: visszavonásig

A program felülvizsgálata: törvényi, működési változás esetén

A program benyújtója: Somogyi Beáta igazgató

III. Pedagógiai Program sajátossága

Szervezeti és szerkezeti változástól függetlenül a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család- és Gyermekjóléti Központ nevelőközössége megőrzi azokat az értékeket, hagyományokat, amelyeket kialakított és ápol.

A jogszabályi háttér, továbbá a Fenntartó és az óvodai nevelőközösség döntése alapján a Pedagógiai Program a már jól kialakított sajátosságokat őrzi.

Az értékeket őrizni kívánjuk e szervezeti struktúrában is.

Játék elsődlegességének hangsúlyozásában, a környezeti nevelés elvi, tartalmi megközelítésében fellelhető sok azonosság az együttműködést segíti, az eltérőség, a lehetőségek tára mind a két irányban.

Ezek alapján:

*A **jánoshalmi** Radnóti és Batthyány utcai Óvoda
Pedagógiai Programja,
látja el az óvodás korú gyermekek nevelését.*

2010-től a Biztos Kezdet Nyitnikék Gyerekház szakmai programját, 2016. január 1-jétől a 177/2015. (X. 22.) Kt. számú határozat alapján a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat, Központ szakmai programját is tartalmazza. 2017. szeptember 1-jétől Jánoshalma Városi Önkormányzata a 13/2017.(I.19.) számú határozat alapján, megvalósítja a bölcsődei ellátást

IV. Eredmények az intézményünk életében

1998-ban, nevelőközösségünkkel közösen megírjuk az érzelmi nevelésen alapuló helyi nevelési programunkat.

- 2000. szeptember: Minőségfejlesztési munkaközösségünk megalakulása.
- 2002. szeptember: A gyermekek érdekeit figyelembe véve kezdeményeztük a bölcsőde újbóli megszervezését. Városunk önkormányzata ezt támogatta, így két bölcsődei csoporttal bővült intézményünk.
- 2003: Az IMIP –et elkészítve meghatároztuk intézményünk működésének hosszútáv elveit, és a megvalósítását szolgáló elképzeléseket.
- 2004: Saját hagyományainkból táplálkozva c. belső módszertani segédanyag elkészítése, mely a pedagógiai programunkkal összhangban, az énekes munkaközösség munkáját összegezte.
- 2005: 50 éves az óvodánk, melynek alkalmából, szakmai rendezvénysorozattal ünnepeltük meg jubileumi évfordulónkat.
- 2005. 07.01: Pedagógiai Szakszolgálat létrejötte a Jánoshalmi Többcélú Kistérségi Társulással megállapodásával.
- 2006: Bázisóvodai bemutató foglalkozások szervezése, bemutatása, a Bács- Kiskun Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete közreműködésével.
- 2006: A természet ünnepei óvodánkban c. kiadvány elkészítése, mely a pedagógiai programunkkal összhangban, a környezeti munkaközösség munkáját összegezve, belső módszertani segédanyag.
- 2007: Drámajáték óvodásoknak: c.. kiadvány elkészítése, mely a pedagógiai programunkkal összhangban lévő belső módszertani segédanyag, mely a drámapedagógiai munkaközösség munkáját tartalmazza.
- 2009. 09: Kéleshalmi Boróka Óvoda tagóvodánk lett.
- 2009: Sikeresen pályáztunk Zöld Óvoda és Madárbarát Óvoda címre.
- 2010: Nyitnikék Gyerekház TÁMOP-5.1.1-09/1-2009-0009 pályázat megvalósítása.
- 2010: A hagyományőrző Kicsinyek vásárát, és az Erdei óvodai kirándulás programját feltöltöttük a „Jó gyakorlatok” Educatio Kht. honlapjára.
- 2010: IPR pályázat megvalósítása, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztésére.

- 2010: Boróka Erdei Óvoda, Jánoshalmi és Kélethalmi Erdei Óvoda Programja. Belső kiadvány szerkesztése, a környezeti munkaközösség közreműködésével.
- 2010: TÁMOP 3.1.5-09/A-2-2010-0080 Az intézmény szakmai innovációs tevékenységét fejlesztő továbbképzés pályázat.
- 2011: TÁMOP 5.2.3.-A-11/1-2011-0004 Integrált térségi programok, a gyerekek és családjaik felzárkózási esélyeinek növelésére elnevezésű „Együtt egymásért” című pályázata keretében a Farm – óvoda modellprogram működtetése.
- 2013: 03.-2014. 06: - TÁMOP 6.1.2/LHH/11-A-2012-0006 „Új erő => tiszta lélek” című rekreációs pályázat.
- 2013. 09: Egységes Óvoda-Bölcsőde létrejötte.
- 2014: Zöld Óvoda cím újra pályázása, a cím elnyerése.
- 2014: Tehetséggondozási program bevezetése, tehetségműhelyek kialakítása
- 2015. Mozgáskotta módszer bevezetése, egészséges életmód és mozgás munkaközösség megalakulása.
- Elkészült óvodánk 60 évét átölelő évkönyve.
- Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiírt „Civil szervezetek működési célú támogatása 2016.” című 2 nyertes pályázat megvalósítása.
- EFOP-3.2.9-10-2016-00044 „Segítsd, hogy segíthessen” – óvodai és iskolai szociális munka szolgáltatás biztosítása
- EFOP-1.5.3-16-2017-00082 – „Együtt vagyunk, otthon vagyunk és itt maradunk”
- 2017. Mesterpályázat 1: Nyitott szívvel, nyitott szemmel a természetben
- 2018 EFOP-3.9.2-16-2017-00057 Humán kapacitás fejlesztése című pályázaton részvétel.
- 2018. EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása „Esélyteremtő óvoda” pályázatban való részvétel
- 2018 Boldog Óvoda cím elnyerése
- 2019. Mesterpályázat 2: „Együtt zöldebb! Zölden még szebb!”
- 2020. Alapítvány működési pályázat
- 2021. „A hazai és határon túli óvodai tehetség-kibontakoztató programok támogatása” pályázatban való részvétel
- 2021. Mesterpályázat 3. „Fogd a kezem!”
- 2022. Örökös Zöld Óvoda cím elnyerése
- 2022 Csantavéri Bóbita Óvoda - külföldi magyar óvodával testvérkapcsolat kialakítás

V. Helyzetelemzés

Jánoshalma város mezőgazdasági jellegű kisváros, jelenleg 8480 (2023.01.01.) lakosa van. Lélekszáma az elöregedés, s a munkalehetőség hiányában fokozatosan csökken. Földrajzi adottságai kedvezőek, természetvédelmi övezettel, sok zöld területtel rendelkezik. A lakosság nagy része növény- és állattenyésztéssel foglalkozik, emellett mezőgazdasági és ipari létesítmény nyújt elhelyezkedési lehetőséget. Jellegét a ma is élő hagyományokkal, ezek ápolásával igyekszik kidomborítani. A népesség körülbelül 75%-ban magyar, 25%-ban cigány származású.

Jánoshalma infrastruktúrája folyamatosan fejlődik. Intézményhálózata kiépített, igény, sőt világnézeti hovatartozás szempontjából is biztosítja a gyermekek neveltetésének lehetőségét.

Jánoshalma Közoktatási Intézkedési tervében, a megyei fejlesztési tervvel összhangban, az alap feladatok ellátása szerepel, melyben különös figyelmet kell fordítani az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség biztosítására, a gyermek és ifjúsági védelemre, a nemzetiségi nevelésre, s a sajátos nevelési igényű, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozásra. Az intézményünk kapacitását az optimális feltételek biztosítása érdekében továbbra is fent kell tartani. Intézményünk bölcsőde, többcélú köznevelési intézmény, mely négy egységből áll. Óvodánk egy központi épületben, két telephellyel működik. Az óvodai csoportok száma 8 továbbá egy csoport bölcsődeként funkcionál. Az óvodáskorú gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat, ez a demográfiai hatás a születések számának változásával magyarázható. 3 év alatti gyermekek intézményes ellátásának lehetőségét, - személyi, tárgyi feltételek biztosításával - a bölcsőde teszi lehetővé.

A családok szerkezetében a korábbi évekhez viszonyítva változás tapasztalható. Egyre kevesebb a nagycsalád, ahol több generáció él együtt. Ma már jellemzően a szülők, csak kiskorú gyermekeikkel élnek egy háztartásban. A szociokulturális háttér nagyon eltérő. A gyermekek 75%-a teljes, 25%-a csonka családban él. Gyermekek egyedül nevelő szülők száma az előző évekhez viszonyítva emelkedő tendenciát mutat. Nő a hátrányos helyzetűek száma. A munkanélküliség aránya a szülők körében fokozatosan emelkedik, jelenleg 35%, ami a szociális hátrányokat fokozza.

Nemzetiséghez az óvodás gyermekek 25 %-a tartozik. A családok identitása igen eltérő, élő hagyományaik nincsenek. Az óvodát a gyermekek egyre rendszeresebben látogatják.

Az életmód, s egyéb tényezők hatására fokozatosan emelkedik – intézményünkben, az utóbbi években 35 %-kal nőtt - a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.

Sok a részképesség-zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási zavarral küzdő kisgyermek. Ezért az egyéni bánásmód, differenciált egyéni fejlesztés hangsúlyozottabbá vált, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

Nevelkedésük az intézményben integrált keretek között zajlik.

Fejlesztésüket, egyéni vagy mikro-csoportos formában, szakemberek végzik.

A szülők az intézmény működésével elégedettek. A visszajelzésekből egyértelműen a játék és a személyes törődés, gondozás fontosságára lehet következtetni.

A társintézmények között jó a személyes kapcsolat, a tájékozódás és a tájékoztatás kölcsönös.

Az óvoda-iskola közötti átmenet nehézségeinek csökkenéséhez vezetett a sok személyes kapcsolat, amelynek keretén belül a közvetlen iskoláskor előtt állók megismerkedhetnek leendő tanítójukkal, az iskolák tárgyi környezetével.

(Az iskolák visszajelzései alapján, a gyermekek fejlettségi szintjének részletesebb ismerete, még eredményre vezetőbb lenne.)

Mindezek értelmében, **építünk munkánk eddigi értékeire:**

- a gyermekek tisztelete és szeretete
- gyermekközpontú nevelés a differenciált egyéni bánásmód alkalmazása (fejlődés és fejlesztés) optimalizálása; személyes gondoskodás, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, egyéni fejlesztése.
- a játék - mint a gyermek legfőbb tevékenységének kiemelése;
- az önkifejezés, önmegvalósítás terének és lehetőségének biztosítása;
- élményszerű tapasztalati lehetőségek teremtése;
- a kialakult hagyományok ápolása.
- Zöld Óvodai tartalmak megvalósítása.

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és szociális lény egyszerre.

A gyermeki személyiség fejlődéséhez, kialakításához a következő koncepciót fogalmaztuk meg:

- Az óvoda a családi élet kiegészítője a gyermek személyiségének kibontakozásában, a család és az óvoda együttes szerepe meghatározó
- A gyermek életkoronként és egyénenként változó, ezért alapvető testi, lelki szükségleteinek kielégítése, ehhez kell, hogy igazodjon.
- nemzeti értékekre és hagyományokra alapozzuk a nevelőmunkánkat;

- a nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk;
- Esélye legyen minden kisgyermeknek az egyéni fejlődésre; Esélyegyenlőséget, egyenlő hozzáérést biztosítunk mindenki számára, hátrányaik csökkentése érdekében.
- a szabad játék feltételeinek folyamatos biztosításával, a gyermekek fejlődjenek egészségesen, kiegyensúlyozottan;
- A pedagógiai tevékenységrendszer, zöld szemlélet és a tárgyi környezet segítse elő a gyermekek környezettudatos magatartásának alakulását.
- Az óvoda közvetetten segítse elő az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését;
- Modellértékű személyi és tárgyi környezettel, az együttélés társadalmilag elfogadott normarendszerének, elsősorban az egymás iránti tisztelet és elfogadás betartásával, az előítéletesség kialakulásának, megnyilvánulásának megakadályozása.

Álláspontunk, hogy a kisgyerek az érzelmein keresztül közelíthető meg leginkább.

Ezért modell értékű környezetben a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítését, a gyermeki személyiségvonások fejlődésének elősegítését, fejlesztését, s ebben a szabad játék biztosítását a differenciált egyéni bánásmód alkalmazását tekintjük legfőbb feladatunknak.

VI. Konceptió - intézményi jövőkép

„Hozzon a gyermekeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad el: azt bízunk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

(Kodály Zoltán)

Nevelőközösségünk elsődleges és alapvető törekvése, hogy az óvodai élet, s benne minden tevékenység a családi nevelés kiegészítését szolgálja. Erősíteni kell, ahol ez jól funkcionál. Segíteni, pótolni, kiegészíteni - sokszínű és sokirányú pedagógiai eszközzel - akkor és ott, ahol a kisgyermek érdeke ezt kívánja. Különös tekintettel a hátrányos és veszélyeztetett környezetben élő, speciális nevelést, gondozást igénylő gyermekekre.

A felgyorsult életritmus, a sokszor zaklatott, feszültséggel teli, nehezen érthető világban, úgy szeretnénk helyet adni a gyermekeknek, hogy az egyéni fejlődésüket legmélyebben befolyásoló tényezőkkel, az óvodáskor legsajátosabb tevékenységének, a játéknak, folyamatos és állandó biztosításával, mindenki számára esélyt adjunk a kiegyensúlyozott egyéni fejlődéshez.

Hagyományainkra, értékeinkre építve kiindulópontunk, hogy a kisgyermek az érzelmeiken keresztül fejlődnek s fejleszhetőek a legoptimálisabban. Hiszen a morális, intellektuális, esztétikai érzelmek fejlődése alapvetően motiválja a gyermek társadalomhoz, természethez, a megismeréshez való viszonyát, meghatározó a jellem alakulásában, a személyiség kibontakozásában.

Valljuk, hogy gyermekkoruk csak akkor lesz igazán boldog, s csak akkor fejlődnek egészségesen, ha alapvető szükségleteikben nem szenvednek hiányt. Ha őszinte, meleg szeretet árad feléjük, környezetük megértő, el és befogadó, ösztönző és derűs. Ha ott, és akkor kapnak segítséget, amikor erre szükségük van.

A nevelési folyamat kezdetén a gyermek fejlesztése, az én-tudat erősítése, a szocializációs folyamat elősegítése a leghangsúlyosabb számunkra. Nézetünk szerint ez - modell értékű környezetben - alapja a további kiegyensúlyozott fejlődésnek.

A gyermeki nyitottság, a való világ jelenségei, dolgai, folyamatai iránti kíváncsiság, érdeklődés veleszületett képesség. 2,5 – 7 éves korban még félelmeiktől, előítéletektől mentesek, fogékonyak és minden iránt érdeklődőek. Ezt a belső nyitottságot szeretnénk minél tovább ébren tartani, élményekkel, tapasztalatokkal, információkkal továbbfejleszteni. Meggyőződésünk, hogy ehhez keret, a legsajátosabb, a legsajátosabb gyermeki tevékenység a JÁTÉK szolgáltat.

Örömet és boldogságérzetet ad, s ebben rejlik egyedül a gyermekek számára a lehetőségek világa, szárnyalhat képzeletük, fantáziájuk. Szabadon alakíthatják benne a valóságot, megváltoztathatják a világot, érzékelhetik, tapasztalhatják annak számos csodáját.

Tapasztalataink alapján együttműködővé, elfogadóvá, nyitottá és kreatívvá válnak, ha lehetőségük van dönteni, szabadon megválasztani tevékenységüket. Szabadság-élményt a játék biztosít számukra, mely nézeteink alapján jól ötvözhető a természeti és társadalmi értékek elfogadására, tiszteletére és megóvására irányuló neveléssel.

Játékba ágyazott vagy játékos cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelem dús élmények, hatást gyakorolnak a cselekedeteikre. Egész személyiségük fejlődését befolyásolja.

Nem közömbös számukra, milyenekké válnak, milyen érzelmi normák alapján ismerkednek, s majdan viszonyulnak önmagukhoz és az őket körülvevő világhoz.

Programunk tartalmában így alapozva arra, hogy *„az emberi személyiséget semmi sem formálja mélyebben, mint a szabadság élménye, az önállóság, az alkotás, s a képzelet, a játék öröme.”* (Ancsel Éva)

Fő hangsúlyt a következőkre helyezzük:

- modell értékű környezetben a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosítása;
- játékra és játékos cselekvésre épülő komplex személyiségfejlesztés;
- készségeik, képességeik fejlesztése, fejlődésének elősegítése, különös tekintettel a kommunikációra.

Sajátos feladatnak tekintjük:

- a gyermekvédelmet,
- az bölcsőde, mint a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését, gondozását
- az átlagtól eltérő, kiemelt figyelmet igénylő gyermek, /különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/ integrált nevelését, fejlesztését,
- a tehetséggondozást,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált nevelését, az önazonosság megőrzésével, a nemzetiségi kultúra közvetítését magyar nyelven;
- az intézmények közötti átmeneti nehézségek csökkentését (érzelmi háttér, tanulási nehézségek, gyermekismeret.)

VII. Programunk célja és feladata

Célja:

- A 2,5–7 éves korú gyermekek nevelése, szeretetteljes, érzelmi biztonságot, tág keretek közötti személyes szabadságot nyújtó környezetben folyjon, segítse elő a gyermekek harmonikus fejlődését, annak eltérő ütemét, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését. Vegye figyelembe életkori sajátosságokat, az egyéni képességeket, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását.
- Adjon esélyt mindenki számára a kiegyensúlyozott egyéni fejlődéshez. A döntés lehetőségének biztosításával váljanak a környezetükben otthonosan mozgó, nyitott, egészséges, el- és befogadó, önmagukat kreatív módon kifejezni tudó egyénekké.

Feladata:

- A 2,5-7 éves korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás fejlesztése.
- Készségek, képességek fejlesztése, fejlődésének elősegítése. Az ismeretek tapasztalati úton történő nyújtása, az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, a környezettudatos magatartás, környezetvédelem, fenntarthatóság elvének megalapozása.
- Az átlagtól eltérő fejlődésű, különleges bánásmódot igénylő, nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, tanulási, magatartási zavarral küzdő, sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek optimális fejlődéséhez és fejlesztéséhez, a feltételek biztosítása és az eredményes, hatékony módszerek megválasztása, alkalmazása.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése, multikulturális nevelésen alapuló integráció keretén belül.
- Tehetséggondozás, a kiemelkedő képességű gyermekekkel való egyéni törődés

Az óvodai feladataink megvalósításának pedagógiai rendszere

Nevelés kerete

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.

Egészséges életmód alakítása.

Az anyanyelvi,-az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Tevékenységek kerete

Játékra és játékos cselekvésre épülő komplex személyiségfejlesztés, fejlődés lehetőségeinek biztosítása. Játékos tanulás. A világ, a természeti és társadalmi környezet értékeinek elfogadása, tisztelete, óvása, megbecsülése.

Tevékenységek, önkifejezés formái

Játék

A külső világ tevékeny megismerése

Mozgás

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Verselés, mesélés

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

VIII. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Pedagógiai munka feltételei:

A jánoshalmi Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család- és Gyermekjóléti Központ kettő különálló épületben helyezkedik el:

1. Radnóti u. Óvoda	5 gyermekcsoport
2. Batthyány u. Óvoda	3 gyermekcsoport

Koncepcióknak megfelelően a kiegyensúlyozott személyiségfejlődés, az egyéni gondoskodás, a differenciált készség, képességfejlesztés, az integrált nevelés feltétele az optimális létszám (20-25 gyermek) és a megfelelő - személyi, tárgyi - feltételek biztosítása.

A programokban foglaltak megvalósításához ezért szükség van 8 óvodai csoport működtetésére.

Személyi feltételek

Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő - oktató munka humán erőforrás szükségleteiről. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartónak.

A pedagógusok végzettsége, képzettsége megfelel a nevelő – oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak.

Óvodánkban 17 fő óvodapedagógus (16 + 1 függetlenített vezető) 8 fő nevelőmunkát közvetlenül segítő dajka és 3 fő pedagógiai asszisztens látja el a nevelőmunkát.

A nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Az alkalmazotti közösség munkájára, óvodapedagógus, dajka, asszisztens együttműködésére a magas szintű belső igényesség, hatékonyság jellemző, az óvoda dolgozói képességük, szakértelmük, érdeklődésük szerint javaslatokkal segítik a fejlesztést.

Munkánk összehangolt, azonos nevelési elveken alapul intézményünkben. A nevelőmunkát segítő szakemberekkel, nem pedagógus alkalmazottakkal való összehangolt munka vezet a gyermekek eredményes neveléséhez. (A munkaköri leírások az SZMSZ mellékletében találhatóak.)

A különleges bánásmódot igénylő, beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő és a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztését, óraadó gyógypedagógus, valamint fejlesztőpedagógusok látják el. A beszédzavarral küzdő gyermekekkel a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa, a mozgás rendellenességek korrekciójával gyógy testnevelő foglalkozik.

Intézményünk részben önálló gazdálkodó szervezet. Az adminisztrációs munkát egy főállású óvodatitkár segíti. Az óvodák udvarait két részmunkaidős foglalkoztatott tartja tisztán.

Alkalmazotti létszámunk - mely önkormányzat által engedélyezett - összesen 54 fő

Szakképzettség területén, valamennyi óvodapedagógus és gyermekekkel foglalkozó szakember rendelkezik munkaköre ellátásához szükséges végzettséggel, 8 fő rendelkezik szakvizsgával, az alapképzettség mellett speciális végzettségek száma 8 db.

Meglévő speciális végzettségek:

Szakvizsgák:

– Vezető óvodapedagógus; közoktatás-vezető	2 fő
– Fejlesztőpedagógus	2 fő
– Mentálhigiéné	1 fő
– Projekt rendszerű környezeti nevelés	1 fő
– Mentorpedagógus szakterületen	1 fő
– Drámapedagógus	1 fő

A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak közül 8 fő szakmunkás (gondozó, dajka).

A dolgozók munkarendje és munkaidő beosztása a hatékony nevelőmunkát, a sajátos feladatok eredményes végrehajtását szolgálja.

Az igazgató munkáját - megosztás alapján – segíti az általános helyettes, tagintézmény vezető, a megbízott telephely vezető, szakmai egységek vezetői és a munkaközösségek vezetője.

Céljaink eléréséhez, feladataink megvalósításához szükséges a 2011. CXC Köznevelési törvény által előírt alkalmazotti létszám.

A meglévő szakmai ismereteken túl javasolt a következő speciális végzettség megszerzése:

- konduktor;
- gyermekpszichológia
- gyógypedagógia, gyógypedagógiai asszisztens
- gyógytestnevelő

Az intézményünk rendelkezik továbbképzési programmal, melynek elkészítése a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembe vételével, történik.

Az intézmények munkatársai a továbbképzések tapasztalatait megosztják egymással, óvodán belül, konzultációs programokat szerveznek.

Célkitűzésünk, hogy az óvodánk speciális szakember hálózatát, belső továbbképzések útján bővítsük, a továbbképzési programban, beiskolázási tervben leírtak alapján. Ösztönözzük a fiatal kolleganőket a hiányzó szakterületeken való végzettség megszerzésére.

Szakmai munkánkat, a rendszeresen szervezett belső továbbképzésekkel, a saját jó gyakorlataink megvalósításával, pályázatokban való részvétellel, elméleti és gyakorlati tapasztalatok átadásával kívánjuk fejleszteni, támogatni.

A munkarendet és munkaidőt az ellátandó feladatok tükrében határozzuk meg.

A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak tevékenységét úgy kell megszervezni, hogy a nevelési folyamat kezdetén (kiscsoportok, vegyes csoportok) a gondozási feladatok ellátását segítsék. Számukra javasolt a munkakörhöz, illetve speciális tevékenységhez szükséges továbbképzés.

Továbbra is fontos a Pedagógiai Szakszolgálat, szakembereivel való együttműködés, továbbá speciális végzettségű szakemberek, óraadóként történő foglalkoztatása.

Óvodapedagógusok szakmai csoportjai:

- Bóbita irodalmi csoport: nevelőközösségünk saját önszerveződésből hozott létre munkaidőn túl a gyermekek számára irodalmi csoportot, mely során élményt nyújtó, meseelőadást, és irodalmi összeállítást tartunk a gyerekeknek.

Szakmai munkaközösségek:

Munkaközösségeink a nevelési program és a munkaterv alapján, állítják össze az éves munkatervet, mely az óvoda éves munkatervének melléklete, melyet nyilvánossá teszünk. Munkaközösségeink jellegét tekintve állandóan működő, illetve a szakmai igények alapján változó témában szerveződnek. Éves munkájukról beszámolót készítenek, melyet a vezető az intézményi önértékeléskor a fenntartó számára összegez.

Állandó munkaközösségek:

• Környezeti munkaközösség

Feladata:

Munkaközösségünk feladata a Zöld óvoda címnek megfelelő, tartalmak, ápolása, Zöld jeles napok szervezése. Erdei kirándulásunk programjainak koordinálása, a tagóvodák között. A felnőttek (óvodai dolgozók) igényes pedagógiai kultúráltságának, környezettudatos magatartásának fejlesztése, szakmai ismereteik bővítése, átadása, a szakmai műhelyek segítségével által.

• Vezetői munkaközösség

Feladata:

A tagintézmény, telephelyek közötti kapcsolattartás, aktuális feladatok események koordinálása, szervezése. Az intézmény pedagógia, szakmai kérdéseiben konzultálás, véleményezés, javaslattevés.

Tagjai ellenőrzési feladatokat is elláthatnak. Gondoskodnak a nevelési, tanulási eredményességről szóló belső információk nyilvánosságáról, azok átadásáról.

• Intézményi Önértékelési csoport működése

(20/ 2012.(VIII.. 31.) EMMI- rendelet az intézményi önértékelésről, Önértékelési Kézikönyv Óvodák számára alapján)

Az intézmény önértékelés tervezését, koordinálást, támogatását és ellenőrzését végző pedagógusok az intézményvezető által kijelölt, feladat ellátásához szükséges jog- és felelősségi körrel felruházott csoportja. Az önértékelés során a csoport tagjainak feladata az önértékelési folyamat során bevonandó további pedagógusok felkészítése, így a tagok kiválasztásánál különösen fontos szempont a csoporttagok felkészültsége, minőségfejlesztés iránti elkötelezettsége az óvodák, tagintézmények képviselete.

Az átfogó intézményi önértékelés része a pedagógusok, és a vezető önértékelése, de kiterjed olyan elvárások vizsgálatára is, amely korábban a pedagógusok és a vezető értékelésénél nem jelentek meg.

Az önértékelési csoport feladata:

- önértékelés előkészítése, megtervezése
- pedagógusok, partnerek tájékoztatása
- önértékelési program, önértékelési terv elkészítése
- önértékelés során adatgyűjtő eszközök használata
- az értékelésben részt vevő pedagógusok az Oktatási Hivatal által működtetett informatikai támogató felületen és a valóságban is nyomon követik a folyamatot
- az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben

BECS vezetője: Intézményvezető vezető helyettes

BECS tagjai: telephely vezetők, tagintézmény vezető, munkaközösség vezető, folyamatos kapcsolattartás az intézményvezetővel.

• **Tehetségműhely munkaközösség**

Tehetség műhelyek kialakítása:

A nagy csoportos életkorú gyermekek több óvodai csoportból kerülnek kiválasztásra. A gazdagító foglalkozások akkor hatékonyak, ha kis létszámúak, ezért arra törekszünk, hogy 10-14 fős csoportok legyenek. A rásegítő programokban az azonos érdeklődésű gyermekek vesznek részt. Játékosan, a kreativitásukat fejlesztve, bővítjük ismereteiket, a megfelelő szakirányú végzettségű óvónők irányításával.

Megfigyeléseinket a gyermekek tehetségének kibontakozásával kapcsolatban a fejlődési naplóba rögzítjük.

A munkaközösség tagjai:

A tehetség műhelyt vezető óvodapedagógusok és a munkaközösség vezető.

Tehetségműhelyek:

Angol nyelv

Német nyelv

Zeneóvoda

Kézműves

Boldog óvoda (Radnóti; Batthyány óvoda 1-1 csoport)

Biztonságban óvodásként program

Tárgyi feltételek

Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

Biztonságos munkafeltételek kialakítása.

Az épületek állagából adódó, balesetveszélyes források megszüntetése (Radnóti M.u., Batthyány u., Petőfi S. u.).

Érzelmi biztonság csak olyan feltételek mellett alakítható ki, hol a gyermekek és a felnőttek egyaránt fizikailag is biztonságban érzik magukat.

A modell értékű környezet további feltétele a higiéné, az esztétikum. Az óvoda dolgozóinak ez irányú igény szintje, hozzáállása példaértékű. Törekvésüket a feltételrendszer fokozatos és folyamatos korszerűsítésével, bővítésével kívánjuk erősíteni és ösztönözni.

Az óvodák épületei külsőségeiben is hordozzák a nevelés fő irányvonalát, profilját.

A fejlesztésre irányuló intézkedési terv figyelembe veszi az intézmény képzési struktúráját, a nevelőmunka céljait és feladatait.

Épületeken belül:

- kisebb belső átalakítással megfelelő méretű és számú helyiség kialakítása a gyermekek és a dolgozók részére. (mosdó, elkülönítő, nevelői szoba, szertár)
- folyamatos karbantartás biztosítása
- akadálymentesítés

Berendezés:

- a meglévő folyamatos és fokozatos felújítása. Egészséges fejlődést elősegítő, többfunkciós berendezés és eszközrendszer kialakítása, melyben mind a gyermek, mind a felnőtt kreativitása előtérbe kerülhet. (Igényeinek megfelelően alakíthassák a teret.)

Eszközök:

- játékfajtáknak megfelelő eszköztár mindenkori folyamatos biztosítása. Testi képességek fejlődését elősegítő eszközök pótlása, felújítása. Az értelmi képességek fejlődését elősegítő eszközök pótlása, felújítása, bővítése.

Udvar:

- Játékra, a természetes mozgások gyakorlására inspiráljon. Adjon továbbá lehetőséget a megfigyelésre, tapasztalatszerzésre, a munkára. Az eszközök legyenek biztonságosak.

IKT eszközök: az óvoda dolgozói az IKT eszközeit/ nyomtató, digitális fényképező, telefon, CD, személyi számítógép, táblagép, szkennel, projektor, stb. rendszeresen alkalmazzák a nevelő – oktató munkában, mely nyomon követhető (napló, fényképek stb).

Személyi számítógép (laptop) beszerzése minden csoportban szükségessé vált.

A berendezési tárgyak s az egyéb nevelőmunkát szolgáló eszközök biztosítását, eddigi hagyományainknak megfelelően:

- pályázatok
- alapítványi pénzeszközök
- szponzorok
- költségvetés által rendelkezésre álló forrásokból kívánjuk megoldani

A nevelés-gondozás tárgyi feltételei

1. A gyermekek és a szülők fogadásának tárgyi feltételei

- 1 átadó helység, amely rendelkezik faliújsággal, hirdetőtáblával
- az öltözködéshez szükséges szekrényekkel, gyermekméretű padokkal
- a gyermekek ruházata biztonságosan, szekrényekben tárolható

2. A kisgyermekellátás tárgyi feltételei

a) Az étkezések feltételei

- jó minőségű, egységes gyermekasztalok, székek a felvett létszámnak, a gyermekek méreteinek megfelelően
- könnyen tisztítható padozat az asztalok alatt
- saját hely biztosítása az asztalnál
- megfelelő minőségű és mennyiségű eszközök az étkezéshez
- fedeles szeméttároló

b) Az altatás tárgyi feltételei

- jó minőségű gyermekágyak
- biztonságos, állandó hely, „saját”ágy a nyugodt alváshoz
- az ágyak megfelelő tárolása az altatási időn kívül

c) Fürdőszobai gondozás tárgyi feltételei

- a fürdőszoba és a játszószoza kapcsolódik egymáshoz
- könnyen tisztítható, csúszásmentes padozat
- hideg-meleg vízzel való ellátottság
- a gondozáshoz használt terület könnyen megközelíthető
- célszerűen elhelyezett eszközök, a gondozás folyamatosságához (pl. pelenkák, törölközők, kisszék, szennyes tartó stb.)
- a székletes lemosáshoz szükséges feltételek a gyermek fejlettségének megfelelően
- gyermekmagasságban elhelyezett és gyermekméretű eszközök az önállóság gyakorlásához, a helyes szokások kialakításához (mosdókagyló, gyermek WC, törölköző, fésű, fésűtartó, egész alakot mutató tükör, gyermekszék)

d) Textília

- esztétikus, jó minőségű függönyök, szőnyegek, játszópárnák, ülőpárnák,
- jellel ellátott, jó minőségű 2 váltás ágynemű, törölköző

- jó minőségű abroszok, előkéek, pelenkák
- e) A kert, az udvar tárgyi feltételei
  - a füves és a betonozott részek megfelelő aránya
  - fiatal, lombos fák
  - árnyékolási lehetőség
  - bőséges hely a nagymozgásokhoz
  - változatos játékok az udvari tevékenységhez, minden évszakban
  - szabványnak megfelelő homokozó, mászóka, hinta, csúszda stb.
  - jó minőségű, gondozott homok
  - a környezettudatosság, környezetvédelem szempontjainak érvényesülése: komposztáló, esővízgyűjtő, szelektív hulladékgyűjtő, újrahasznosítás

3. A játék, a tanulás, tapasztalatszerzés tárgyi feltételei

- a kisgyermeknevelők ülőhelyéről jól belátható a szoba minden területe
- a gyermekek számára stabilan, elérhetően elhelyezett, megfelelő számú bútorzat az önálló, szabad játékhoz
- a csendes és az aktív játszásra elkülönített területek
- berendezések, eszközök a nyugodt relaxációhoz, pihenéshez (matracok, párnák, puha hempergők)
- pedagógiaiilag értékes, jó minőségű játékok
- a gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazodó játékeszközök
- a csoportlétszámnak, összetételének megfelelő játékkészlet
- többségében természetes alapanyagú és természetes színű játékok
- funkció szerint csoportosított játékok
- játékszerek minden tevékenységi formához (manipuláció, konstruálás, utánczás, nagymozgás, szerepjáték)
- a kognitív képességek fejlesztéséhez logikai játékok, kirakók, keresgélők stb.
- minden korcsoportnak megfelelő mesekönyv készlet, az aktuális évszakhoz kapcsolódó könyvek
- változatos hangot adó játékok, vásárolt vagy házi készítésű hangszerek
- a gyermekek elsődleges és másodlagos környezetét reprezentáló bábok

- az alkotótevékenységekhez megfelelő magasságban elhelyezett eszközök (gyurma, színező, zsírkréta, papír, festék)
- nagyméretű firka fal
- kiegészítőként termések, termények, természetes anyagok
- otthoni játékaikat, átmeneti tárgyaikat használhatják a gyermekek
- kétheti, havi játékcserékkel, válogatásokkal fenntartani a gyermekek érdeklődését

A játszószoza, a gyermekek által használt egyéb helységek díszítése

- Fontos, hogy a vizuális ingerek egyensúlya biztosítva legyen
- ünnepkörökhöz, évszakokhoz kapcsolódó ízléses, mértékletes díszítés
- a gyermekek által készített síkbeli (firka, rajz) és háromdimenziós alkotásokat (gyurmafigurák, építmények, fűzőcskék) a gyermek számára elérhető magasságban helyezzük el
- ügyelünk a képek, dísz tárgyak aktualitására

A csoportszervezés elvei

Eddigi hagyományainknak megfelelően, életkor szerint homogén csoportok kialakítását helyezzük előtérbe. Az óvodákon belüli nyitottság lehetőséget ad a gyermekeknek a rokoni kapcsolatok ápolására, továbbá arra is, hogy életkortól függetlenül a hasonló képességű és érdeklődésű gyermekek csoportközi szervezésben együtt tevékenykedhessenek.

Mindezen túl - a szülők igényéből eredően - a nevelőtestület egyetértésével vegyes életkorú csoport is szervezhető. Elve: arányos legyen az életkor szerinti összetétel.

Napirend, heti rend

- A csoportok napirendjében, teljes nyitvatartási idő alatt, biztosítani kell a játék folyamatosságát, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtésével. Fontos, hogy jelen legyen benne a mindennapos mesélés, a mozgás, az énekes játék és a vizuális tevékenység lehetősége.
- A helyes életritmus kialakítása szempontjából a tevékenységeket rendszeresen, megszokott időben, a gyermekek élettani és egyéni szükségleteit figyelembe véve tervezzék, a napirend az érzelmi biztonságot teremtő rendszeresség szerint valósuljon meg.
- A játék és egyéb szabadon választott tevékenység időtartama az életkor előrehaladtával fokozatosan növekedjen, míg a gondozásra fordított idő

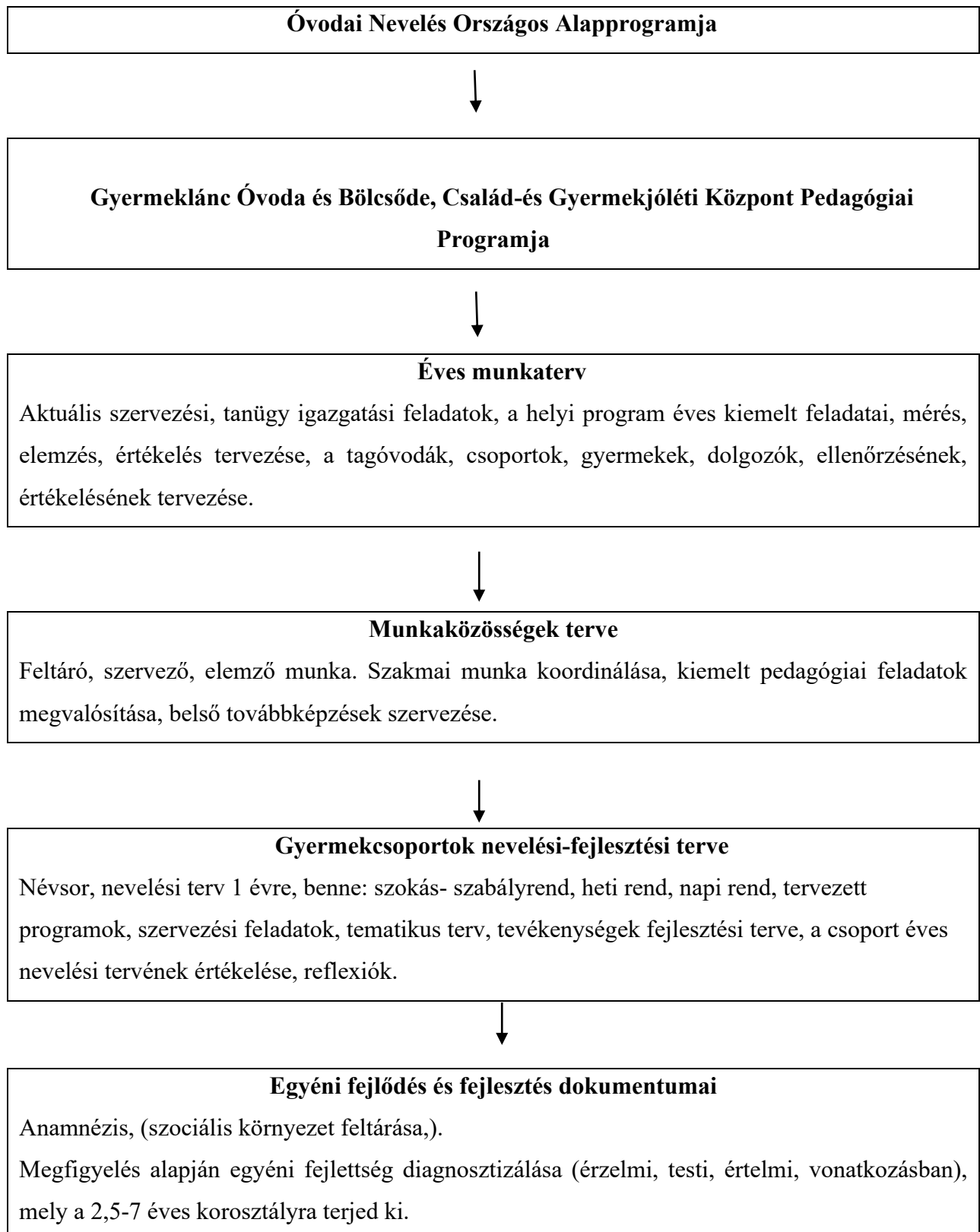
csökkenjen. Az időkeret oly mértékben legyen rugalmas, hogy az egyéni eltéréseket kezelni tudják.

- Pihenésre minden kisgyermeknek szüksége van. Mértéke életkortól függően és függetlenül eltérő. A pihenés egyéni mértékén túl, legyen lehetőségük a gyermekeknek csendes tevékenységre (társasjáték, vizuális tevékenység, könyvek nézegetése).
- A gyermekek évszaktól és időjárástól függően tartózkodjanak minden nap szabadban. Jó idő esetén az egész napi program így szervezhető.
- A folyamatosságot, rendszerességet, nyugalmat elősegítő tudatosan megszervezett heti rend elkészítése a csoportban dolgozó óvodapedagógus feladata.

Fontos, hogy jusson elegendő idő az adott témában a sokoldalú tapasztalatszerzésre, az élmények változatos feldolgozására.

A nevelés tervezése és időkeretei

Az intézmény pedagógiai dokumentumai és azok tartalma

Egyéni fejlesztési tervező dokumentum, a hátrányos helyzetű, az etnikai származású, lassabban fejlődő, tanulásban akadályozott gyermek, az iskolát később kezdő gyermekek számára.

A fejlődési naplóban konkrét tevékenységeken keresztül, a gyermek fejlődésének regisztrálása az előző szempontok alapján, értékelése, félévente, melyről a szülőt szóban, fogadóóra keretében, regisztrált szülő esetében, az oviKréta szülői felületén, tájékoztatjuk, írásban nyilatkoztatjuk.

DIFER mérés az iskolába lépő gyermekeknél ősszel, kontrolmérések tavasszal.

Jelenléti ív

Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás.

A munkaközösségek beszámolóí, kérdőívek összegző értékelése, ellenőrzési jegyzőkönyvek (fenntartó, szakmai) feldolgozását követően az intézményvezető elkészíti a nevelési év pedagógiai munka eredményességéről, hatékonyságáról, fejlesztendő területeiről az éves beszámolóját és a fejlesztési tervet.

IX. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Semmi, sem szavak, sem gondolatok, sőt még a cselekedet sem fejezik ki oly világosan és híven önmagunkat és a világhoz való viszonyunkat, mint éppen érzelmeink: ezekből nem egy bizonyos gondolat, nem egy bizonyos döntés, hanem lelkünk egész tartalmának és alkatának jellege világlik ki.”

(Usinszkij)

Célja:

- **Gyermekeink éljenek érzelmi biztonságban, s személyiségük harmonikus kibontakoztatásával párhuzamosan fejlődjenek ki bennük a magasabb rendű érzelmek.**

Feladata:

- **Nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, a gyermek biztonságérzetének, óvodához való kötődésének kialakítása.**
- **Az intézmény alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.**
- **Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.**
- **A gazdag óvodai élet megszervezése által, olyan közös tevékenységekben, élményekben és pozitív érzelmi kapcsolatokban legyen része a gyermeknek melyben fejlődik a szociális érzékenysége (együttérzése, segítőkészsége, önzetlensége, figyelmessége) akarati és jellembéli tulajdonsága (önállósága, önfegyelme, kitartása, feladattudata, szabálytudata) megalapozódik szokás és normarendszere, képessé válik a különbözőségek elfogadására, tiszteletére**
- **Olyan esztétikus körülmények és élmények biztosítása, melyek formálják a gyermek ízlését, kulturális igényét, s elmélyültebbek lesznek esztétikai érzelmei, megalapozza a szülőföldhöz való kötődést.**

Rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

- **Olyan lehetőségek, közös élményekre épülő közös tevékenységek, tapasztalások biztosítása, melyek kielégítik, illetve fokozzák a gyermek természetes érdeklődését, kíváncsiságát, megismerési vágyát. A gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, mely a hazaszeretet a szülőföldhöz való kötődés alapja.**
- **A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.**
- **Az óvodapedagógusok feladata és felelőssége megismertetni, elfogadtatni a gyermekekkel azokat az elvárásokat, amelyek teljesítése, betartása, elengedhetetlen a közösségi élet és tevékenység szempontjából.**
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati szabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.**

A nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése, a gyermek biztonságérzetének, óvodához való kötődésének kialakítása, az egész óvodai élet, az itt folyó mindenfajta tevékenység előfeltétele, hogy a gyermek biztonságban és jól érezze magát, örömmel és szívesen jöjjön.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

Személyiség és közösségfejlesztés

A gyermek óvodához való kötődésének kialakítása

Kiindulópont a gyermekekkel való első találkozás. Mielőtt a gyermekek óvodába jönnének, otthonukban meg kell látogatni őket, s a szülőket is arra kérve, hogy gyermekükkel együtt ők is látogassanak be az óvodába, néhányszor. Ez nagyon sokat segíthet az óvodapedagógus-gyermek között kialakuló érzelmi kapcsolat szempontjából.

Ezek az alkalmak lehetőséget adnak egyrészt arra, hogy bizalmat keltsünk személyünk és az óvodai környezet iránt, s kilátásba helyezzünk sok kellemes óvodai élményt, amit együtt fogunk átélni. Másrészt sok fontos információt szerzünk a gyerekekről, melyek az indulásnál elengedhetetlenül fontosak.

Az óvodában való itt maradási megkönnyíti még, hogy a szülők addig és annyiszor maradnak itt, amíg a gyermek meg nem nyugszik. Fontos, hogy az anyától való elszakadás érzelmi megrázkódtatás nélkül történjen.

Ilyen előkészítés után arra törekszünk, hogy a gyermeknek minél több érzéketes, kellemes emocionális tapasztalata legyen az óvodáról. Az otthonosság, a családi légkör megteremtésével, sok érdekes, változatos tevékenység megszervezésével, egyéni bánásmóddal igyekszünk vágyat kelteni az itt maradásra, a visszatérésre.

Minden gyermeket néhány kedves szóval fogadunk, amikor megérkezik. Fontos, hogy a köszönéséből érezze: „már vártalak, örülök neked, hogy megjöttél.”

Sok-sok ölbéli játékkal, lovagoltatókkal, új játékokkal, mesével, bábozással, énekkel kedveskedünk a gyerekeknek.

Az első naptól fogva lehetőségük van a rajzolásra, gyurmázásra, mozgásra, a sokféle játék használatára.

Kedvenc játékukat, egyéb személyes tárgyaikat elhozhatják, hiszen ez az otthon egy darabkáját jelenti számukra.

Maximálisan törekszünk a gyermeki szükségletek kielégítésére, különös tekintettel az ebben az időtartamban olyan fontos testkapcsolatra, a védelemre, a felnőtt igény biztosítására. Olyan életmódot alakítunk ki a gyerekek számára, mely alkalmazkodik életkori sajátosságukhoz, vágyaikhoz, kielégíti testi, lelki szükségleteiket, s biztosítja számukra a boldog gyermekkort.

Az óvoda légköre

Ezzel kapcsolatban azt valljuk, hogy az legyen nyugodt, derűs, szeretetteljes.

A nyugalom azt jelenti, hogy barátságos a hangulat, kapkodás és siettetés nélkül mindenki kedvére és szabadon választhat a kellemes és örömteli tevékenységek közül, s lehetősége van az elmélyült játéokra.

Élmény dús óvodai élet megszervezésére törekszünk, melyben érvényesül a folyamatosság, a kötetlenség és az alkotó szabadság. Célunk, hogy minden napnak meglegyen a maga öröme, s távlati öröme helyezzünk kilátásba.

Mindezek megvalósítása az óvodapedagógus részéről nagyon átgondolt, tudatos felkészülést kíván, s feltételezi a jól működő szokásrendszert, a jó napirendet, a gyermekekben kialakított szabálytudatot és az okos fegyelmet.

A nevelést, tanítást segítő eszközök, és módszerek kiválasztása, és alkalmazása rugalmasan, a pedagógiai prioritásokkal összhangban történik. A gyermekek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer

A derű vidámságot, kellemes, félelemmentes hangulatot, őszinte, bizalomra épülő kapcsolatokat feltételez, az otthonosság érzését kelti.

Nagyon fontos a családi légkör megteremtése, s az otthonosság kialakítása az óvoda minden helyiségében. A csoportszobákban biztosítjuk a szeparáció lehetőségét, a kuckók kialakítását. Az otthonosság érzését fokozza az is, hogy a nagyobb gyerekek már szabadon közlekedhetnek az óvoda területén. Bizonyos helyiségeket önállóan használhatnak, természetesen a kialakított szabályok betartásával.

A csoportban uralkodó hangulat szempontjából fontosak a pozitív hangvételi kérések, utasítások, értékelések. Kell, hogy feltételezzük egymásban a jót, bizalommal forduljunk egymás felé. A gyermekek biztosak lehessenek abban, hogy bármiféle problémájukra - amit maguk nem tudnak megoldani - a felnőtt megoldást talál.

A derű és vidámság egyben feltételezi a jó humor meglétét.

A szeretetteljesség kifejezi a csoport gyermek és felnőtt tagjainak egymáshoz való viszonyulását, az egymással való törődést, tiszteletet és szeretetet.

Óvodai életünk megszervezésében a gyermekközpontúság érvényesül. Jelmondatként használjuk: „Óvodánkban mindig minden a gyermekekért történik!”

Rendkívül nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekekkel való differenciált, egyéni bánásmódra, személyiségük teljes ismeretében. Fontos, hogy érezzék a személyes törődést, különös tekintettel a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, a sajátos nevelési igényű, illetve hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre. A kiemelkedő képességű gyermekek szintén külön figyelmet kapnak. A gyermekeket soha nem egymáshoz viszonyítjuk, hanem minden egyes gyereket önmagához mérünk.

Minden gyereknek fontos helye van a csoportban. Minden gyereket elfogadunk olyannak, amilyen, még akkor is, ha eltérő nemzetiségű, külsejű, vagy éppen teljesítménye vagy viselkedése eltérő, mint a többieké. Ugyanakkor igyekszünk elősegíteni, hogy minden gyermek pozitív értelemben kitűnjék valamiben. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, elfogadás, megfelelő korlátokkal.

Mindezek megvalósításában a felnőtteknek meghatározó szerepe van. A felnőtt minden megnyilvánulásával nevel, éppen ezért fontos nemcsak a felnőtt-gyermek, hanem a felnőtt-felnőtt közötti kapcsolat is. Egész személyiségevel, viselkedésével védelmet, biztonságot nyújt, feltétel nélküli szeretetet sugároz a gyermek felé.

Erkölcsei érzelmek alakítása

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága az egoizmus, az én központúság. Ennek következtében elsősorban önmagára képes figyelni. Sok-sok tapasztalatra van szüksége ahhoz, hogy önmagát meg tudja érteni, s közben fokozatosan kifejlődjön az a képessége, hogy másokat is megértsen, másokra is tudjon figyelni.

Ahhoz, hogy gyermekeink szocializációját felgyorsítsuk, akaratit és erkölcsi tulajdonságaik fejlődését elősegítsük, sok emocionális élményre, közös tevékenységre, helyzetelemzésre, tudatosításra, a társas viszonyok gyakorlására, sok pozitív emberi kapcsolatra, a felnőttek példájára van szükség.

A társas együttlét során alkalom nyílik arra, hogy megérezze önmagát, társaihoz való viszonyát. Ez hozzájárul én-képének kialakulásához. A felnőttek részéről elhangzó pozitív értékelések pedig hozzásegítik a gyermeket a belső elégedettséghez, ahhoz, hogy ez az én-kép pozitív legyen. Az óvodánkban alkalmazott jutalmazás során a következő elveket alkalmazzuk: arányosság, értelmezés, konkretizálás, időzítés, következetesség, fokozatosság.

A jutalmazás formái: dicséret,- verbális és nonverbális formában, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása, illetve tárgyi jutalom (papírérem, matrica pl. versenyjátékoknál).

A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású.

A magatartásformáló módszerek elvei megegyeznek a jutalmazás elveivel. Az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, áttétel, motiválás, megbeszélés, szélsőséges (veszélyt jelentő) esetben tevékenység megállítása, ideiglenes kiemelés egy-egy kedvelt tevékenységből. Alapvető kiindulópontunk az, hogy a gyereket értsük, reakcióit felfogjuk, helyesen, megfelelő kontextusba ágyazva reagáljunk rá.

A közös együttlétek, tevékenységek, a közös élmények, a közösen végrehajtott feladatok során kialakulnak a gyermekben azok az erkölcsi normák, amelyek az együttélés alapja.

Játék, munka, közös mozgás közben gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, az együttműködést, a kommunikációt, önérvényesítő képességüket, a segítőkészséget, megértik a másik nézőpontját, kialakul bennük a szabálytudat.

Sporttevékenység közben fejlesztjük a gyermek bátorságát, fegyelmét, kitartását.

Az ünnepekre való készülődés során gyakorolják az egymással szembeni figyelmességet, átélik a szeretet érzését, az együtt lenni jó örömét.

A közös tevékenységek, élmények, hagyományok során kialakul a közösségi tudat és magatartás, a másokért érzett felelősség, mások tisztelete. Megtanulnak örülni egymás sikerének, kapcsolataikban egyre inkább a szeretet, türelem és igazságosság dominál.

Kialakulnak a baráti kapcsolatok, s megerősödik az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességük.

Ha sokszor állítjuk őket választási lehetőség elé, kialakul döntési képességük. Lehetőséget kell adni arra is, hogy konfliktushelyzeteket maguk oldjanak meg.

Az elvégzett feladatok során fejlődik önállóságuk, önfegyelmeük, szorgalmuk, feladattudatuk, kitartásuk. Megtanulják legyőzni a felmerülő akadályokat.

Az erkölcsi érzelmek alakulásához szükséges feltételeket az óvodapedagógus szervezi meg, ugyanakkor ő, mint a közösség egy tagja modellként áll a gyermek előtt.

Esztétikai érzelmek alakítása

Az esztétikus környezet nagymértékben formálja a gyermek ízlését. Fontos, hogy az óvoda minden külső és belső helyisége, udvara és egész környezete esztétikus, tiszta és gondozott legyen.

Meg kell tanítanunk a gyermeket arra, hogy a szép esztétikus környezet örömet jelentsen számára, létrehozásában és környezettudatos megóvásában ő is részt vegyen, s kialakuljon benne az ez iránti igény.

A felnőttek esztétikus megjelenése - öltözködés, ápoltság, mozgás, beszéd, viselkedés - ugyancsak ízlésformáló.

A gyermek gondozottságára, esztétikus megjelenésére, kezdetben nekünk kell figyelni, óvodáskor végére már elvárhatjuk, hogy a benne kialakított igényességgel erre maga is figyeljen.

A tágabb környezet esztétikájára, a természet szépségeire fel kell hívnunk a figyelmét, elsősorban az együttes rácsodálkozással.

Esztétika érzelmek keltését leginkább a művészetekkel érhetünk el. Az irodalom, a zene, a képzőművészeti alkotások elsősorban a gyermek esztétikai befogadó-képességét fejlesztik, de lehetőséget adnak az önkifejezésre, az önálló alkotások létrehozására. A művészeteknek nap, mint nap jelen kell lenni az óvodai életben, hogy a gyermekek kulturális igénye kialakulhasson. Alkotásaikból kiállítást szervezünk.

Fontos, hogy az óvodapedagógus művészeteket szerető, valódi értékeket közvetítő egyéniség legyen.

Intellektuális érzelmek alakítása

A gyermek tapasztalatait, ismereteit, cselekvően átélt, érzelmileg színezett élményeire építjük. Ezeken keresztül fejlődik az észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd.

Az értelmi képességek elsősorban a játékban fejlődnek, éppen ezért programunkban ez kiemelkedő jelentőséggel bír.

Hangsúlyozott szerepet kap a természetjárás, kísérletezés, vizsgálódás, a megtapasztalás. Az óvodapedagógus a gyermek érdeklődésére, érzelmi beállítottságára, megismerési vágyára építve, nagyon átgondolt, előre elkészített terv alapján biztosítja a feltételeket a gyermek játékához, tapasztalat és élményszerzésében. Lényegében az egész óvodai életet úgy szervezi, hogy folyamatosan lehetőséget teremtsen, melyből a gyermek szabadon választhat. Szabadon választott aktív tevékenységekkel várunk el jó eredményeket. Mindenki keresse a számára leginkább kedvelt tevékenységet, megadjuk a lehetőséget a gyermek igazi énjének kibontakoztatására.

Gyermekeinket önkifejezésre ösztönözzük. Elsősorban szóbeli, érzelmi, művészeti megnyilvánulások kerülnek előtérbe.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen járnak óvodába, otthonosan mozognak, kötődnek az óvodapedagógusaikhoz és társaikhoz. Képesek közvetlen környezetük alakítására, esztétikájának megőrzésére. Betartják a kialakult szokásokat, szabályokat, erre egymást is figyelmeztetik.
- Megtanulnak egymással érintkezni, képesek kapcsolattartásra, együttműködésre.
- Az illemszabályokat gyakorolják. (Köszönés, kérés, megköszönés, megszólítás, válaszolás, egymással és a felnőttekkel való tisztelettudó viselkedés.)
- Kialakul bennük az egymás iránti szeretet, tisztelet, az összetartás, együttérzés, együttműködés képessége.
- Elfogadják és tolerálják a másságot.
- Kialakul bennük az egymásért és a csoportért érzett felelősségtudat. Készek a segítségnyújtásra, különösen a kicsik irányában.
- Konfliktushelyzetekben társaikkal egyezkednek.

- **Kialakul döntési képességük.**
- **Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, nehézségeket.**
- **Kialakul valóságos énképük, önbecsülésük.**
- **Kreatív módon ki tudják fejezni magukat.**
- **Kialakulnak azok a szociális és intellektuális képességek, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai életre.**

X. Egészséges életmód alakítása

"Az egészség nem a természet ajándéka, hanem olyan ÉRTÉK, miért napról napra tenni kell valamit..."

(Székely Lajos)

Felfogásunk szerint az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota. Az egészség olyan érték, amely a mindennapi élet erőforrása. Kiteljesedést, elégedettséget, harmóniát biztosít megléte.

Célja:

- **A kisgyermeknek legyenek testileg és szellemileg is egészségesek. Személyes szabadságuk, jogaik biztosításával, mozgásvágyuk kielégítésével, egészségük megőrzése, korrekciója.**

Feladata:

- **Olyan személyi és tárgyi környezet biztosítása, mely hozzájárul a gyermekek legteljesebb, egyéni egészségi állapotának eléréséhez. Szükségleteik teljes körű kielégítése.**
- **Szakemberek bevonásával, - a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós, korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.**

Szomatikus nevelés során:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- testi képességek fejlesztése, fejlődésének elősegítése
- a testi egészség védelme, szervezet edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Pszicho-higiénés nevelés terén

- a gyermekek biztonságérzetének kialakítása
- legyen lehetőségük adottságaik, képességeik, törekvéseik kibontakoztatására
- tartós pszichikai stressz megelőzése, megszüntetése (gyermekvédelem)
- harmonikus társas kapcsolatok kialakítása.

- Viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése elősegíti a növekedést, a fejlődést. Hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, egészséges életmódjuk kialakulásához. A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően legyenek képesek a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra. Óvodánkban a **gyermekek gondozottsága fokmérő, a nevelőmunka hatékonyságának egyik mutatója.**

Az egészséges fejlődés egyik legfontosabb feltétele, hogy a gyermek-felnőtt személyes jó kapcsolata. Szeretetteljes légkörben, az intimitás megfelelő biztosításával, megkülönböztetett figyelemmel, gondoskodással kell körülvenni a gyermekeket. A kommunikáció minden formája figyelmet, tapintatot és elfogadást közvetítsen. Ismerni kell az egyéni igényeket, a gyermekek otthonról hozott szokásait. Sürgetés nélkül, de ösztönözni kell a gyermekeket arra, hogy szükségleteik körüli teendőiket egyre önállóbban elégítsék ki. Erre fokozatosan, egyéni ütemben válnak képessé.

A környezeti feltételek jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát. Ezért a lehetőségeket figyelembe véve gondoskodni kell a megfelelő tárgyi környezetről.

E vonatkozásban alapvető követelmény:

- legyen biztonságos, kényelmes a gyermekek számára
- feleljen meg a gyermekek testméreteinek
- biztosítsa a gyermekek egészségének megőrzését
- tegye lehetővé a mozgás és játékgigény kielégítését.

Az óvoda udvara a gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítésére nyújtson lehetőséget. A szabadban való tartózkodás az egészségvédelem alapvető formája. Időjárástól függően naponta tartózkodjanak, mozogjanak, játszanak a szabad levegőn.

Folyamatosan álljon a gyermekek rendelkezésére:

- tiszta homok, veszélytelen homokozó eszközökkel
- mozgást motiváló, biztonságos eszköz
- víznyerő hely (ivókút)
- gondozott, tiszta udvar.

A környezet higiénére való nevelés teret ölt továbbá az épület helyiségeinek rendjében, tisztaságában, szépítésében. A környezet védelme a gyermekektől csak akkor várható el, ha

ismerik a berendezési tárgyakat, s az azokkal kapcsolatos viselkedési normákat. Legyen személyes eszköztáruk. Az öntevékeny környezethigiéniára nevelés a gyermeket is bevonja a rendrakásba, a takarításba.

A testi egészség védelme, a szervezet edzése

Nevelőmunkánk elsősorban a prevencióra irányul. Legyen rendszeres a szabadban való tartózkodás, folyamatos a helyiségek szellőztetése. Fűtési szezonban a párologtatás. Folyamatosan kell gondoskodni a gyermekek mozgásterének tisztántartásáról, a használati tárgyak fertőtlenítéséről. Lehetőségekhez mérten meg kell szervezni a vízhez szoktatást, nyári időszakban a pancsolás, fürdőzés feltételeit.

A szervezet edzése az egyéni sajátossága figyelembe vételével fokozatosan történjen. Rendszeres mozgással, speciális testgyakorlatok tudatos beépítésével, változatos testhelyzetek biztosításával védjük a mozgásszervek épségét.

A Pedagógiai Szakszolgálat gyógytestnevelő szakemberével együttműködve kell gondoskodni, szükség esetén a korrekcióról. Az óvoda orvosával, védőnőjével legyen az ez irányú kapcsolat is rendszeres.

Az óvodát csak egészséges gyermek látogathatja. A gyermekközösségben, napközben megbetegedett gyermeket le kell fektetni, a szülőt - szükség esetén az orvost is - értesítve, megérkezéséig felügyelni kell rá.

A balesetek megelőzése érdekében minden ezt okozó forrást folyamatosan és azonnal meg kell szüntetni. A gyermekek ismerjék, gyakorolják szabályok kellő betartásával, betartásával az eszközök helyes használatát, a térbeli mozgás lehetőségeit, korlátait.

Az egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Alapvető a helyes életritmus kialakítása, a napirend állandósága. A gyermekek óvodában eltöltött idejét az egyéni, élettani szükségleteik figyelembe vételével kell tudatosan tervezni és betartani. A tevékenységek változatossága, az önmegvalósítás lehetőségének biztosítása, a kellemes egymásra figyelő, meghitt légkör gyermekeket, felnőttet egyaránt pihentet.

A táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. A kisgyermek az életfenntartásán felül a növekedéshez szükséges mennyiségű tápanyag elfogyasztását igényli. Az intézményes étkezés terén is el kell érni, hogy a táplálék tartalmazzon megfelelő mennyiségű vitamint, fehérjét, fejlődéshez szükséges kalóriát. A kulturált étkezés szokásrendjének kialakítása (idő, hely, eszköz feltételeivel) az egészséges fejlődést szolgálja. A gyermekek folyadékigénye nagy, ezért fontos, hogy egész nap biztosítva legyen az egyéni szükségletnek megfelelő folyadékbevitel.

A tevékenységeket színesítse (a szokásrendet formálhatja) vitamin-napok rendszeresítése, egyszerűbb ételek, felnőttekkel együtt történő elkészítése. Nyers zöldségfélék, téli időszakban magas C vitamin tartalmú teák elkészítése, fogyasztása.

A pszichohigiénés nevelés tudatossága eredményezi a gyermekek biztonság érzetének kialakulását. A személyes szabadság tere, az önmegvalósítás lehetősége minden kisgyermek számára legyen biztosítva. Addig terjedjen, míg ezzel nem sérti társai, környezete érdekeit, jogait. Ennek alapfeltétele a szeretetteljes, vidám, derűs légkör, s a hiteles kommunikáció.

Gyermekek számára a szociális biztonságérzet félelemmentességet és pozitív érzelmi kötődést, bizalmat, szeretetet, együttérzést, segítőkészséget tartalmaz egyszerre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- **Kialakulnak olyan jellemvonások, mint a kitartás, önfegyelem, feladattudat, figyelem, rendszeresség, pontosság.**
- **Erkölcsei tulajdonságok alapozódnak meg, akarat, bátorság, önuralom, fegyelmezett magatartás, közösségi szellem.**
- **Esztétikai ízlésük, igényességük kialakulóban van.**
- **Önkiszolgálásban önállóak, vagy csak nagyon kevés segítségre szorulnak.**
- **Öntevékenyek, önállóak.**

XI. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„A beszélgetésben találkozik a lélek a lélekkel, itt rezonál az érzés az érzéssel, itt bontakoznak ki mintegy közös teremtő munkában a gondolatok.”

(Herman Alice)

A szó varázslatos eszköz. Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez, beszédben tudja megérteni a külvilágot ugyanúgy, mint saját belső világát.

Célja:

- **Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilvánulni tudó gyermekek nevelése, akik elképzeléseiket, véleményeiket bátran megfogalmazzák és másokat is meghallgatnak.**
- **Értelmi képességeik fejlődnek az ismeretek, jártasságok, készségek elsajátításával, ezáltal az élet egyre változó helyzetiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani, eligazodnak a világban.**

Feladata:

- **Biztonságos, meghitt, egymást elfogadó és megbecsülő légkör kialakítása.**
- **Beszédkezdeményezés, beszédkapcsolatok kialakításával, elősegítésével a beszédkezdés kialakítása, megtartása.**
- **Szabad beszélgetés feltételeinek megteremtése.**
- **Nagy hangsúly fektetése az egyéni és mikro-csoportos beszélgetésekre.**
- **Szituációs – dramatikus játékelem- beépítése a mindennapi életbe.**
- **A nonverbális kapcsolatteremtés fejlesztése.**
- **Az óvodapedagógus beszéde mindig legyen minta. Egyértelműen, hitelesen kommunikáljon.**
- **Hangképző szervek kondicionálása.**
- **Krónikus beszédhibával küzdő gyermekek logopédushoz irányítása.**
- **Anyanyelvi és kommunikációs valamint dramatikus játékok ötvöződjének komplexen a nevelés folyamatába.**

- **A spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek/érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és az alkotóképesség fejlesztése.**
- **Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését ösztönző környezet biztosítása.**

Nevelési folyamat jellemzői

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Az anyanyelv, a kommunikáció-nyelvi és nem nyelvi formában szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Nem kezelhető elszigetelten, megjelenik minden tevékenységben, közvetítő elemként van jelen valamennyi mozzanatban.

A beszéd fejlesztése egyénre szabott leghatásosabb módja a szabad beszélgetés. Lényege, hogy a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy hozzájuk közel álló, őket foglalkoztató témákról, egyénileg és közösen átélt élményekről saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi és nem nyelvi kifejezőképességüknek megfelelően meséljenek. Ehhez megfelelő kereteket - időt, helyet és légkört - kell biztosítani. A meghallgatás és a meghallgattatás elősegíti a beszédfigyelem kialakulását, formálja a kapcsolatokat, fejleszti az empátiás készséget.

Az anyanyelvi-kommunikációs képességfejlesztés leghatékonyabb eszközei a mondókák, versek, mesék, énekek, bábok, dramatikus, kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez. Gondozás, játék, munka s egyéb tevékenységekhez.

Beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatok során a gyermekek átveszik környezetüktől a szórend, a ragok, jelek, névelők, névutók, jelzők gondolatot kifejező, a környezet számára pontosan érthető használatát. A fejlődés során elkülönülnek a mondat típusok. A folyamatos beszéd alkalmainak és lehetőségeinek biztosításával jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített mondatokig jutnak el a gyermekek. Kialakul a magyar nyelv szerkezete és használatának igénye, ismerete, megbecsülése, szeretete, ami ösztönzi a beszéd és a kommunikációs kedvük fenntartását.

A jó kifejezőkészség segíti a gyermekek szociális kapcsolatainak építését is. Fejlődik önbizalmuk, ha képesek beszélni érzelmeikről, érzéseikről, az őket foglalkoztató dolgokról. Megtanulnak kérdezni, válaszolni. A nyelv segítségével élik át az intellektuális élményeket. A

mesék hallatán képzeletük, fantáziájuk fejlődik. A beszéd ritmikája, hangsúlya érzelmeikre, értelmükre hat.

Egyik legösztönzőbb alkotó tevékenység a szabad fogalmazás, szövegalkotás. Lehetőséget biztosít arra, hogy a teremtő képzelet játékait a szavakon keresztül formálva önthessék, kivetíthessék. Meséket, ritmusos szövegeket, fantázia mesét találnak ki a legváratlanabb helyzetekben. Számukra igen nagy élmény, inspiráló hatású ezek vizuális formában történő megörökítése.

Sok élményt, tapasztalatot, információt gyűjtenek és kapnak a világ dolgaival, jelenségeivel való ismerkedés során. Felkelti érdeklődésüket, kíváncsiságukat, ezáltal a már meglévő ismereteik bővülnek, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Ily módon gyarapodik szókincsük, fogalom mögött a tartalom is megjelenik.

A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében fontos, hogy a beszédhibákat az óvodapedagógus időben ismerje fel. A beszédszervek kondicionálásával javítható, korrigálható a hangzó hiba. Súlyosabb vagy rögzült beszédzavar, torz artikuláció, orrhang, akadályozott beszédfejlődés, dadogás esetén szakember segítségét kell kérni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- **A gyermekek szívesen beszélnek, s maguk is kezdeményeznek beszélgetést.**
- **Szívesen beszélnek élményeikről, tapasztalataikról, vágyaikról, félelmeikről, örömeikről.**
- **Érzelmeket nyelvi és nem nyelvi eszközökkel is kifejezik.**
- **Hangokat, zörejeket ismernek fel, utánóznak, halandzsa szövegeket találnak ki, mondogatnak.**
- **Játék és egyéb tevékenységekben is beszélgetnek társaikkal.**
- **Verseket mondanak, mesélnek, mesét találnak ki, dramatizálnak, érzéseket, állapotokat gesztussal, mimikával, testtartással ki tudnak fejezni.**
- **Bátran kérdeznek, véleményüket kifejezik.**
- **Beszédük érthető, folyamatos, tiszta.**
- **Aktívan részt vesznek a világ megismerésében.**
- **Tapasztalataikból kiindulva felismerik az ok-okozati összefüggéseket.**
- **Különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között.**

XII. Játékra és játékos cselekvésre épülő komplex személyiségfejlesztés, fejlődés lehetőségeinek biztosítása, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

„A játék

Az különös.

Gömbölyű és gyönyörű, csodaszép és csodajó, nyitható és csukható...”

(Kosztolányi Dezső)

Az óvodás gyermek természetes életformája a játékos lét, s az óvodáskori játék olyan tevékenységforma, amely magában hordja más tevékenység, a tanulás és munka részfunkcióit, biztosítva ezzel a hatékonyságot. A játék az óvodáskorú gyermek legfontosabb, és legfejlesztőbb, alapvető, kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Abból indulunk ki, hogy a játék:

- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete;
- cél és kényszer nélküli tevékenység, ahol, nem a produktum, hanem a szabad játékfolyamat a lényeg;
- általa biztosítjuk a testi, lelki, szellemi mozgást, amely feltétele az emberi fejlődésnek;
- feltétel nélküli szabadság, hiszen az lehet a gyerek, ami akar;
- tér és idő átlépésére ad lehetőséget;
- a fantázia, érzelmek megjelenítője;
- élmények (pozitív, negatív) feldolgozására ad lehetőséget;
- lehetőséget ad az élet szabályainak megtanulására, a gyerek szükségletének, motiváltságának megfelelően.

Célja:

- **A játék legyen a gyerek számára kényszer nélküli örömforrás, amely az önkéntességen alapul.**
- **A játék során fejlődjön a gyerek megismerő tevékenysége, szocializációja, váljon pontosabbá önmagáról és a világról alkotott képe.**

- **A játékban fejlődnek az óvodás gyermek képességei.**

Feladata:

- **A játék legyen az óvodás gyermek legfőbb tevékenysége.**
- **A játék feltételeinek biztosítása (élmény, hely, idő, eszköz, megfelelő légkör)**
- **Az óvodapedagógus feladata a játékfajta biztosításával, hogy a gyerekek egyéni képességeinek megfelelően játszhasznassanak, fejlődjen kreativitásuk.**
- **Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítja a szabad játék érvényesülését, s azt elsősorban indirekt formában irányítja.**
- **A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játék kapcsolatok kialakulását is.**

A játék feltételei

Hely

Csoportokban, amelyben megfelelő területek vannak az építkezéshez, babázáshoz, kombináláshoz stb., adottak a lehetőségek a játékfajtákhoz. A csoportszobában kuckók, szeparált helyek állnak a gyerekek rendelkezésére, ahol a „személyes percek” eltölthetők.

A játékterületek szimbolikusak, amelyek a játék menetének megfelelően megváltoztathatók, átalakíthatók. A mobil, mozgatható tárgyak használata a változatosság, a kreativitás lehetőségét adják, használatuk megbeszélte szabály alapján történik, amely nem zavarja a másik gyerek játékát, a csoport életét.

Az udvaron különböző helyszínek, eszközök biztosítják a gyermekek szabad játék választását. (babaház, homokozó, hinta, mászóka stb.)

Idő

A játékra, a játékos cselekvésekre a folyamatosság, rugalmasság jellemző. A napirendben a játék folyamatosságának biztosításával megnő az idő a „kijátszásra”, a szabadjátékra.

A szabadjáték során a gyerek önként vállalt tevékenységei dominálnak, amelyben az óvodapedagógus, választást, illetve tevékenységet ajánlhat a gyermekek számára.

A szabadjáték nem jelenti a szabadosságot, amely önkéntes a gyerek részéről, de tudatos felkészülést kíván az óvodapedagógus részéről. A tanulás a szabadjáték során spontánul, önkéntelenül alakul ki a gyerekekben, ahol a gyerek legjobban tudja megvalósítani önmagát. A kezdeményezett játékokban is a játék szabadságára törekszünk, ahol a tanulás tudatos, játékos tapasztalatszerzésen alapul.

A tevékenységformák többnyire a játékokban integrálódnak, amelyben az óvodapedagógus választási lehetőséget biztosít a gyerek számára.

Hagyjunk időt az élmények feldolgozására, az ismétlésre, egy játék tevékenység több oldalról való megközelítésére, a több idő lehetőséget ad az utánzásra, az egymástól való tanulásra.

Arra törekszünk, hogy minél hosszantartóbb legyen a játék.

Élmény

A játék témáját, tartalmát a gyermek előzetesen szerzett tapasztalatai határozzák meg. A gyermekek játékok során a családból, tágabb környezetükből, televízióból szerzett pozitív és negatív élményeket egyaránt újraélhetik, feldolgozhatják. Saját belső világukból származó benyomásait is játékokban tagolják. Sivár környezetből, hátrányos helyzetből érkező gyermekeknél különösen fontos, hogy az óvodapedagógus utánozható mintát adjon a játéktevékenységre.

Eszköz

A játékeszközök birtoklásával, biztosításával joga van a gyerekeknek a hosszantartó elmélyült játékokra. A változatos, életkornak megfelelő eszközök biztosítják a játék-fajták kialakulását (gyakorló, konstruáló, szerepjáték, és a szabályjátékok kialakulását elősegítő játékszerek)

Arra törekszünk, hogy a játékeszközök fejlesszék a gyerek kreativitását, fantáziáját és továbbvigyék a játék folyamatát. Bármilyen lehet játékeszköz, amelyet a gyermeki képzelet annak tekint, de nem lehet zavaró és veszélyes másokra és önmagára nézve

Otthonról, csak olyan eszközt hozzanak, amely nem veszélyeztet a fizikai és érzelmi biztonságukat.

Az óvodapedagógus feladata, játékirányítás, megfelelő csoportléghő

Az óvodapedagógus tisztelje a gyereket, mindig legyen vele együttműködő, fogadja el a gyereket olyannak amilyen. Biztosítson nyugodt, derűs, szeretetteljes légkört, ahol mindenki egyenlő esélyt kap a játékokra. A gyerek érezze, hogy a felnőtt mindig segítségére áll, mindig partner. Az óvodapedagógus személye inspiráljon, modell legyen, éljen, játsszon, örüljön együtt a gyerekekkel. Tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását.

Kitalálás, felfedezés, játékos attitűd hassza át a felnőtt egyéniségét. A problémahelyzeteket először próbálják megoldani a gyerekek, de a felnőtt bármikor álljon segítségére, maradjon bevonható társ.

Egyformán biztosítsunk lehetőséget az udvaron történő játéokra, mozgásra, mozgásos szabályjátéokra, csoportszobában történő játéokra.

„Játszani kell, játszani lehet, játszani szabad!”

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett kötetlen/kötött tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás elsődleges célja a gyermekek képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A tanulás támogatása:

A tanulást támogató környezet megteremtése során építeni kell a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése

Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot tartalmazó tevékenységrendszer, az évszakok mentén.

Valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és a természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Az ily módon szervezett tanulás az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermekeket.

A tudatosan előkészített, szervezett tevékenységeken keresztül történő tanulási helyzetekben a gyerekek megtapasztalják a környezetben lévő összefüggéseket, ezáltal új ismeretek birtokába jutnak, élményben gazdagabbá válnak, melynek során megfelelő problémamegoldásra is képesek lesznek.

Projektelemekek, téma-hetek alkalmazásával komplex ismereteket nyújtunk, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk.

Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro csoportos, illetve komplex technikákat alkalmazva. A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvónő megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

A játékban olyan kommunikációs helyzeteket teremtünk a különböző tevékenységekkel (építőjáték, barkácsolás, szerepjáték, szabályjáték, báb, dramatizálás), amelyben a cselekvés, gondolkodás és beszéd fejlődése különböző irányú és tartalmú megerősítést kap. A játékos tanulás az a tevékenységi forma, amely hozzájárul a gyermek egészséges, harmonikus, sokszínű személyiségének kialakulásához.

A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel kell segíteni a gyermekek személyiségének kibontakozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos cselekvéses tanulás.
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás
- Tág teret nyújt az ismeretszerzéshez, optimális feltételt biztosít, a motiváltság, a kíváncsiság fenntartásához, a kreatív egyéni megnyilvánuláshoz, megoldáshoz.
- Az évszakokra épülve, komplexen ölel át minden nevelési területet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- **A játékban tudja a gyermek megvalósítani önmagát. Testileg, lelkileg, érzelmileg képességei itt bontakozzanak ki leginkább.**
- **Korosztályuknak megfelelően fejlődjön figyelmük, akaratuk.**

- **Alakuljon ki önállóságuk, szervezőkészségük.**
- **Együtműködésre, kapcsolatteremtésre képesek**
- **Szabályokat ismerik, elfogadják, ellenőrzés mellett betartják.**
- **Formálódjon kreativitásuk, alkotóvágyuk.**
- **Képesek legyenek a problémák megoldására.**
- **Elfogadóbbak, toleránsabbak, érzékenyebbek legyenek egymás iránt.**
- **Otthonosan mozogjanak környezetükben.**

XIII. A külső világ tevékeny megismerése

„A tapasztalatok többet érnek a szavaknál.”

(Teréz anya)

A környezet, a világ, amely körülvesz bennünket, amelynek gyerekek és a felnőttek egyaránt részesei, alkotó elemei, ez adja életterületet, ez biztosítja életfeltételüket.

Felelősek vagyunk a környezetünkért, amelynek nemcsak részei, hanem aktív alkotói is lehetünk. A világhoz való viszonyulásban figyelembe kell vennünk az emberi alárendelt szerepünket, s a természet törvényeihez kell alkalmazkodnunk. Ezen korszerű elmélet a természeti nevelés. A gyerekek aktivitására, érdeklődésére támaszkodva olyan ismeretekhez, tapasztalatokhoz, információkhoz juttatjuk őket, hogy természet felé fordul, annak értékeit elismerő, törvényeinek magát alávető szemléletet tapasztalják.

A világ megismerése közben lehetőség nyílik a matematikai tapasztalatok, összefüggések megszerzésére. A gyerekek a természeti, emberi, tárgyi környezetben felfedezik a szépet, az esztétikumot, mindez segíti az „aha” élmény kialakulását, rácsodálkozást, a természettel való együttélés oly módját, mely figyelembe veszi a többi létező – élettelen és élő – érdekeit is.

Komplex, újszerű szemlélettel arra törekszünk, hogy felismerjék, minden apró részlet fontos, amely az egésznek része.

Legfontosabbnak tartjuk a tapasztalást, mert a „gyerek, amit hall, arra nem emlékszik, amit lát, arra emlékszik, amit tesz, azt tudja”.

Célja:

- **A természeti nevelés elméletének alkalmazása,**
- **Tapasztalják, hogy alkalmazkodni szükséges a természet törvényeihez.**
- **Mozogjanak biztonságban a környezetben, szeressék, óvják, védjék, őrizték meg a világ értékeit.**
- **A felfedezések során alakuljanak pozitív érzelmi viszonyok, attitűdök a világ értékei és a népi és családi hagyományok, tárgyi kultúra iránt.**
- **Ismerjék meg szülőföldjüket, az ott élő embereket, a hazai tájat**
- **Aktívan, cselekvően jussanak olyan tapasztalatok birtokába, amely biztos eligazodást, tájékozódást tesz lehetővé.**

- A környezet tevékeny megismerése és az információk során fejlődjen a gyerekek erkölcsi, esztétikai, magatartási, beszéd és kommunikációs készsége, és fizikai képessége és természetempátiája.
- A kortárs kapcsolatokban, a környezet alakításában, legyenek képesek önálló véleményalkotásra, tudjanak ilyen helyzetekben dönteni.

Feladata:

- A gyerekeket tegyük a világ elfogadóivá és aktív alkotóivá.
- A gyermekek környezettudatos viselkedésének, szokásainak megalapozása, alakítása, a fenntartható fejlődés érdekében.
- A természettel, mint egésszel való tudati és érzelmi azonosulás.
- Tapasztalatokra, élményekre támaszkodva, játékosan, lehetőleg természetes körülmények között a spontán érdeklődés kialakítása.
- A környezeti nevelésben a folyamatos felfedező ismeretszerzés irányuljon a természeti, a társadalmi környezetre, valamint a gyermek énjére.
- A gyermekek képességeinek fejlesztése során, az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési üteme figyelembe vétele.
- A gyermekek életterének egészséges, esztétikus kialakítása, természetes anyagok ésszerű felhasználásával.
- Óvodánk hagyományrendszerének ápolása.
- Zöld Óvodai programok és Erdei kirándulás programjainak megvalósítása
- A felnőttek (óvodai dolgozók) igényes pedagógiai kultúráltságának, környezettudatos magatartásának, természetközeli szemléletének fejlesztése.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

„A természet a matematika nyelvén szól hozzánk.”

(Galilei)

- megfigyelés, összehasonlítás, szétválogatás
- sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint

- számfogalom kialakítása, összemérése feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel
- tapasztalatok szerzése a geometria körében, geometriai formák megismerése
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban.

Óvodánk elnyerte az Örökös Zöld óvoda címet, ennek megfelelően, a zöld óvodai tartalmakat, hagyományrendszerünk ápolását, Erdei kirándulásunk programjait, a Zöld jeles napokat, a környezeti és a hagyományőrző, munkaközösség szakmai segítsége által valósítjuk meg.

A tartalmakhoz kapcsolódó tevékenységeket az óvodapedagógusok határozzák meg. A környezeti nevelés tartalmát, évszakokhoz kapcsolva, a következő témakörökben fejtjük ki:

Életelek

- víz, levegő, talaj, fény

Természeti

- ember, állatok, növények, gyümölcsök, zöldségfélék, évszakok, időjárás, idő múlása, természetvédelem, környezetvédelem, természetes-, mesterséges ember alkotta világ

Társadalmi

- lakóhelyünk és lokális környezetünk, óvoda és közvetlen környezete, közlekedés, tárgyi értékek, technológiák.

Intézményünk ünnepei, jeles napok, hagyományok

- Erdei kirándulások nyitónapja (Kéleshalom, Kemencés park)
- Szüreti multság, Családi nap (óvodák közötti bál, multság)
- Állatok napja október 4.
- Mikulás
- Advent, Luca nap
- Karácsony
- Szülői bál
- Farsang
- Gergely-járás március 12.

- Nemzeti ünnep március 15.
- Víz napja március 22.
- Húsvéti előkészületek
- Nyílt nap
- Föld napja április 22. /erdei kirándulás nagycsoportosoknak/
- Anyák napja
- Madarak és fák napja; Zöldág járás május 10. /Erdei kirándulás/
- Méhek világnapja május 20.
- Gyermeknap, „Kicsinyek vására”
- Bölcsőde „kóstolgotó”
- Pünkösödölés,
- Környezetvédelmi világnap jún. 5.
- Nyugdíjas kollégák találkozója -Kerti ünnepség

Óvodáink számára fontosak a hagyományaink, a nevelő – oktató munka részét képezik.

Szervezeti formák

Az ismeretszerzés, a készség és képességfejlesztés egyéni és mikro-csoportos formában történik, esetenként csoportos formában. A közvetlen tapasztalatszerzés, a megfigyelés, kísérletezés, séták, kirándulások alkalmával történik. Mindig törekszünk a helyszíni foglalkozásokra, a természetes körülmények biztosítására. Biztosítani kell azt, hogy a gyermekeknek napi kapcsolata legyen a természettel. Legyen elegendő idejük a vizsgálódásra, rácsodálkozásra, felfedezésre, tapasztalatgyűjtésre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- **Felfedezik, meglátják, elismerik a természeti szépséget, a felfedezés örömmel tölti el a gyereket, tevékenység közben fejlődik akaratuk, kitartásuk, feladattudatuk.**
- **Ismerik lokális környezetüket, lakóhelyüket és környékét, érzelmileg kötődnek otthonukhoz, családjukhoz, szülőföldjükhöz. Megtanulják ezek szeretetét és védelmét.**

- Olyan tapasztalatokat szereznek, amely életkoruknak megfelelő, azonosulni tudnak és biztonsággal igazodnak a körülöttük lévő világban.
- Átalakítják környezetüket anélkül, hogy kárt okoznának.
- Észreveszik az azonosságot, különbözőséget (analizálás, szintetizálás, ok-okozati összefüggés felismerése), ezáltal fejlődik gondolkodásuk, emlékezetük, képzeletük.
- Kirándulások, séták alkalmával képesek a tér befogadására, érzékelésére, irányok tartására.
- Szókincsük bővül, kifejezésük változatossá, színessé válik.
- Fejlettebbé válik testi, fizikai képességük, kitartásuk, fegyelmük, állóképességük, gyorsaságuk.
- Tisztelik a hagyományokat.
- Matematikai ismereteiket tevékenységeik, és a kommunikáció során alkalmazni tudják.
- Fejlettebbé válik időérzésük.
- Képesé válnak a közvetlen környezetük alakítására, védelmére, szépítésére, a természet tiszteletére.
- Kialakulóban van a pozitív környezettudatos magatartásuk és a természet értékeit elismerő, önzetlen viselkedésük.

XIV. Mozgás

„A mozgás sok mindenre orvosság - de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesítené.”

(régibölcs görög mondás)

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, a fejlődés feltétele. Az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be, része a mindennapoknak.

A kisgyermekek mozgásigényének kielégítése legnagyobb részben a mozgásos játékok keretein belül valósul meg. A játék egyszerre mozgás is és öncélú szabad tevékenység is.

Célja:

- **A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, játékos formában. A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.**

Feladata:

- **Mozgásigény kielégítése, mozgáslehetőség biztosítása.**
- **Mozgáskészség, harmonikus összerendezett mozgás alakítása.**
- **Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.**
- **Bátorság, ügyesség, gyorsaság, kitartás, állóképesség növelése.**
- **Figyelem, fegyelm, értelmi struktúrák fejlesztése.**
- **Írás, olvasás zavarok kialakulásának megelőzése, korrekciója.**

A mozgásfejlesztésben meghatározó

A spontán érzelmi motivációkra építve, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.

A nevelési folyamat jellemzői

Fontos szempont, hogy a mozgás öröm legyen, hiszen a mozgásöröm és a szellemi fejlődés szorosan kapcsolódik egymáshoz.

Óvodánkban nagy hangsúlyt kell fektetni a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítésére és tudatos mozgásigénnyé alakítására.

Figyelembe kell venni az eltérő képessége, az egyéni teherbírást, az egymástól eltérő mozgásigényt. A legnagyobb mozgásigényű gyerekeknek lehetőséget kell biztosítani a pluszmozgáshoz. Ezek a gyerekek használhatják felügyelet mellett, vagy bizalmi alapon a

csoportszobákhoz tartozó öltözőt vagy tornaszobát. Baleset megelőzés szempontjából következetesen kell figyelni a megbeszéltek szabályok betartására.

A mozgásos tevékenységeket, ha az időjárás engedi az udvaron, illetve a teraszon kell tartani. Következetesen kell figyelni a levegőhöz, naphoz való szoktatásra. Nyáron tornázhatnak, játszhatnak mezítláb.

Az udvarterületeket úgy kell alakítani és továbbra is rendezni, hogy minden gyerek számára legyen elég tornaszer és mozgáslehetőség.

Tevékenységek

- szabad mozgás
- mindennapi mozgás
- szervezett mozgás
- alkalmanként szervezett mozgáslehetőségek

Szabad mozgás

Az óvodába kerülő egészséges kisgyermeknek szeretnek ugrádozni, futkározni, csúszni-mászni, vagyis mozogni. Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük.

Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges felkeltsük ezt a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos, higiénikus környezet kialakítása, megfelelő eszközök biztosítása, a mozgásos tevékenységek pozitív erősítése, a szükséges szabályok megtanítása.

A szabad játékban lehetőségük nyílik a természetes mozgásformák változatos gyakorlására.

Mindennapi mozgás

Feltételei:

- megfelelő hely biztosítása akár a szabadban, akár a csoportszobában; az udvaron füves, kavicsos, aszfaltos terület, a teremben balesetmentes szabad tér, friss levegő
- az óvodapedagógus testi neveléshez való viszonya; a megfelelő derűs légkör

A mindennapi mozgásra a rugalmas napirendünkben meg kell találni a legmegfelelőbb időpontot. Ha az időjárás engedi a szabad levegőn, ellenkező esetben nyitott ablaknál mozgatjuk meg a gyerekeket. Az időtartamát a gyerekek mozgáskedve, terhelhetősége – egyéni értelemben is – határozza meg.

A mozgáskedv fenntartásáról, a mozgás örömmé tételéről az óvodapedagógus gondoskodik. Nagyon fontos, hogy a mozgásanyag játékos legyen, a gimnasztikai gyakorlatokat az óvodapedagógus pontos bemutatása, érthető magyarázata után végeztesse.

A mozgásos játék elengedhetetlen része a mindennapi testnevelésnek. Ez korosztálytól függően lehet: egyszerű mozgásutánzás; fogójáték, sorverseny, ügyességi, szabályjáték stb. Rendszeresen tornázzunk zenére. Légző gyakorlat minden nap szerepeljen. Meg kell tanítani a gyerekeket az élettani, hasi légzésre, illetve a váltott orrlyukú légzésre. A gyakorlatok végzése közben nagy hangsúlyt kap a testséma, a téri tájékozódó képesség fejlesztése.

Szervezett mozgás

Testnevelési foglalkozást szervezeten heti egy alkalommal kell tartani. Amikor az időjárás engedi a szabadban. Időtartama a gyermekek életkorával változik. A tevékenységet, illetve az eszközöket a gyermekek fejlettségi szintjéhez, csoportösszetételhez, életkorához kell tervezni. Használjanak változatos kézi szereket. A terem elrendezésbe, az eszközök előkészítésébe, illetve elrakásába be kell vonni a gyerekeket. A foglalkozásokon, mozgásos tevékenységeken a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt. Radnóti utcai óvoda a Sportcsarnok lehetőségeit továbbra is használja ki.

Alkalmanként szervezett mozgáslehetőségek

- minden év májusában sportnap szervezése
- gyalogtúrák szervezése, megfelelő felszereléssel
- edző futás
- láb- és tartásjavító torna
- kirándulások
- kerékpározás
- vízhez szoktatás

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- **A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.**
- **Nagymozgásuk, finommozgásuk, továbbá kialakul az egyensúlyészlelés, összerendezetté válik a mozgás.**
- **Ismerik az irányokat, térben jól tájékozódnak.**
- **Betartják a szabályokat, a különböző verseny és ügyességi játékokban.**
- **Figyelnek önmagukra és társaikra.**
- **Tudnak kézi szerekkel bánni.**

XV. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„a zenével nem csak zenét tanulunk... az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít. Koncentrál, testi, lelki diszpozíciót javít, munkára kedvet csinál, alkalmazkodóbbá tesz, figyelemre, fegyelemre szoktat, egész embert mozgat, nem csak egy-egy részét... Fejleszti a közösségi érzést, kifejleszti a minden emberben meglévő zeneérzékenységet, s ezzel megadja a zenei műveltség alapját, amivel aztán szebbé, gazdagabbá teszi egész életét.”

(Kodály Zoltán)

A zenei nevelés hatása igen sokrétű, sajátos feladata van a nevelés egészében. Egyrészt mert érzelmi hatásában a legsokoldalúbb, másrészt mert a zene anyaga megfoghatatlan. Csupán hallási észlelést, időbeni észlelést jelent, s nem is mindig a szöveg értelme, hanem a zenemű, a dal egységes jelentése a fontos. A hangok, a ritmus, a mozgás összehatásában lelki jelenséggé, pozitív viszonyulássá, örömmé válnak a gyermek számára.

Célja:

- **Zenei anyanyelvünk megalapozása.**
- **A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése.**
- **A zenei élményeken, tevékenységeken keresztül a gyermek zenei ízlésének formálása, erkölcsi, esztétikai, intellektuális élményeinek gazdagítása.**
- **A néphagyományok ápolásával a népzene, néptánc megszerettetése, népi kultúránk örökítése**

Feladata:

- **A jó zenei légkör megteremtése, az érzelmi motiváltság biztosítása.**
- **A gyermek zenei képességeinek, harmonikus mozgásának fejlesztése.**
- **A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése.**
- **A szabad zenei önkifejezés megvalósulásának elősegítése.**
- **környezet hangjainak megfigyelésével, ölbeli játékokkal spontán örömszerzés**

A nevelési folyamat jellemzői

Zene anyanyelvünk megalapozása a népi gyermekdalokon, mondókákon, játékokon, táncon keresztül történik. Az ének anyagot tekintve nagyon fontos a felhasznált anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása. Számunkra megalapozó Forrai Katalin: Ének az óvodában című könyve, de e mellett ugyanilyen fontossággal bír Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék c. könyve. A zenehallgatási anyagot pedig elsősorban Törzsök Béla: Zenehallgatás c. könyvéből válogatjuk. Hangszeres műzenét is hallgatunk a gyermekekkel, néhány percben, természetesen biztosítva az énekhang és az élőzene elsőbbségét. Ezért szervezünk, évente kétszer, tavaszi és karácsonyi hangversenyt a gyermekeknek, melynek előadói a Lajtha László Alapfokú Művészeti Iskola növendékei. Megismertetjük gyermekeinket azoknak a népszokásoknak a dallamvilágával, cselekményeivel, mozgásanyagával, melyek az ő gyermeki világukba beleférnek. Lehetőség nyílik arra, hogy azokat eljátsszák, elénekeljék, eltáncolják.

Az igényesen kiválogatott kortárs művészeti alkotások is fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe kell venni a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Hagyományörző programjainkat a Helyi Nevelési Programunkhoz íródott, Komáromi Lajosné:” Saját hagyományainkból táplálkozva” és a Játékos Zenebona c. módszertani segédanyagokban leírtak szerint szervezzük.

A közös éneklésnek, a közös játéknak, táncnak meghatározó szerepe van a gyermek személyiségének alakításában: a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, mindez elősegíti testi fejlődését, érzelmi gazdagságát, értelmének kibontakozását. Különösen hatékony az anyanyelvi képességek fejlesztésében.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeinket ösztönözzük saját énekeik, táncaik előadására. Zenét művelő szüleiket meghívjuk ünnepeinkre, egyéb alkalmakra, élménynyújtás céljából.

A különböző zenei tevékenységek közben szabadon fejlődnek a zenei képességek: éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei alkotókészség. Fejlesztésük nem igényel külön gyakorlást, nem jelent külön feladatot, a játék természetes örömeiben valósul meg.

A jó zenei légkör

Alapvető feladatunknak tartjuk a jó zenei légkör megteremtését. Ez alatt értjük a szabad énekelgetések, a zenélés, a szervezett vagy részben irányított énekes élmények lehetőségét, valamint az érzelmileg is stabil, a gyermek számára biztonságot nyújtó jó légkört, melyben a felnőtt minta spontán utánzása is megvalósul. Az igazán jó énekes légkör az érzelmi stabilitás eredménye.

Fontos, hogy egy-egy zenei tevékenység előtt ahhoz kedvet ébresszünk, illetve egy másik tevékenységhez kapcsolt zenei élménnyel pozitív viszonyt alakítsunk ki a gyermekben a zene iránt.

Lehetőséget adunk, s ösztönözzük a gyermekeket szabad zenei megnyilvánulásokra. A gyermek dúdolgatásai, maga alkotta szövegek, dallam és ritmus improvizációk, játék és mozgás kitalálásai személyiségfejlődésének kitűnő eszközei.

A zene szeretetére, a zenei tevékenységekre motiváló lehetőségeket kihasználjuk a nap bármely szakában. Felcsendül a daljáték közben, a különböző foglalkozásokon, sétákon, kirándulásokon, tevékenységek közben, altatás előtt.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét környezetünk, különösen a természet hangjaira, játszunk testünk hangjaival. A gyermekek természeti, társadalmi élményeit elevevességükben igyekszünk megragadni, s a zenei élményt hozzákapcsolni.

Zenei élményként hallhatnak gyermekeink népdalokat, műdalokat, más népek dalait, klasszikus műveket. Előtérbe helyezzük az óvodapedagógus élő előadasmódját, de a zenehallgatási lehetőségeket kibővítjük alkalmanként zeneszerető szülők bevonásával, zenés irodalmi délelőttök szervezésével, a Művészeti Iskola koncertjeivel.

A közös ének, a közös játék öröme

Zenei nevelésünk alapja az énekes játék. Az együttes élmény fokozza az összetartozás, az egymás érzelmeire odafigyelés képességét. Feladatunk az énekes játékok feltételeinek megteremtése, annak elősegítése, hogy gyermekeink minél intenzívebben éljék át a közös játék örömét.

A játék örömét fokozza:

- a képzelethelyzet
- a dalt, mondókát kísérő játékos mozgás, a szöveg megjátszása
- a közös kitalálás öröme - ha a játékos mozgást vagy a játék szabályát együtt találjuk ki

- a közös készülődés, tervezgetés, a szükséges eszközök, egyszerűbb ritmus-hangszerek elkészítése
- a térformák alkalmazása, az általuk keletkezett mozgalmasság
- az ismétlések, melyek során tartós hangulat keletkezik
- a változatosság, amikor - akár közös kitalálás alapján - más és más szabályokkal történik az ismétlés
- a hangulati és témabeli összetartozásuk szerint, párbeszédes és ritmikus részekből, mondókákból, dalokból összeállított, eljátszható blokkok
- az óvodapedagógus, aki maga is szeret énekelni, örömet jelent számára az együttes játék, aki pozitív módon viszonyul a szép, értékes dolgokhoz, s képes a szép, a valódi érték átadására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- **A gyermekekben kialakul a zenei érdeklődés, a zeneszeretet, a zene iránti fogékonyság.**
- **A zenei tevékenységek aktív résztvevői.**
- **Örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekelnek. Törekcsenek a tiszta éneklésre.**
- **Tisztában vannak a zenei fogalom párokkal.**
- **Érzik a dalok, mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát. Tudnak néhány egyszerűbb tánclépést.**
- **Képesek zenei téren az önkifejezésre személyiségüktől függően.**

XVI. Verselés, mesélés

„Az irodalmi mű a gyermek életét csak akkor gazdagítja, ha fejleszti intellektusát, ha eligazít érzelmeiben, ha megbékít félelmeivel és vágyaival, ha elismeri nehézségeit és ugyanakkor megoldásokat is javasol kínzó problémáira.”

(Brunó Bettelheim)

A mese gyönyörködtet, ámulatba ejt, örömet szerez, feloldást és megoldást kínál a kisgyermek szorongásaira, erkölcsi szépségekre tanít, gazdagítja a képzeletet, a természet és az emberi élet igazságaira tanít, útmutatást ad, hogy a gyermek megtalálja élete értelmét. A versek tartalmukkal, formai és szerkezeti felépítésükkel derűt, örömet nyújtó, esztétikai érzelmek gazdag forrásai.

Célja:

- **Anyanyelvünk és az irodalom megszerettetése.**
- **A gyermekek érzelmi biztonságának, értelmi és esztétikai, erkölcsi fejlődésének, valamint a pozitív személyiségjegyek kibontakozásának, formálásának elősegítése.**
- **A külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatainak, a megfelelő viselkedésformáknak az érzékeltetése.**
- **A könyvek, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.**
- **A gyermekek irodalmi ízlésének formálása, esztétikai fogékonyságának növelése.**
- **A gyermek szemléletének és világvképének alakítása.**

Feladata:

- **Az irodalmi anyag igényes összeállítása.**
- **A verseléshez, meséléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz a feltételek biztosítása. E tevékenységek során érvényesüljön a gyermeki önkifejezés, fantázia.**
- **A gyerekek nyelvi képességeinek, érzésvilágának, humorérzékének fejlesztése.**
- **A mindennapi irodalmi élménynyújtás**

A nevelési folyamat jellemzői

Az irodalmi anyag összeállításánál, válogatásánál arra törekszünk, hogy érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai tudatosság. Figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport összetételét, az egyéni fejlettségi szintet. Legfőbb követelmény, hogy esztétikai, érzelmi élményt nyújtó, művészi értékű irodalmi alkotások legyenek. A mese hallgatás intim állapotában a gyermek belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az irodalmi anyagban megtalálhatók:

A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok:

- a játékos, mozgással is összekapcsolt, rövid, höcögtető, simogató, ölbe ültető, lovagoltató népi mondókák, dúdoló, versek, rigmusok, találós kérdések, csúfolódások;
- a nagy költők versei közül elsősorban a játékos, vidám hangulatú, ritmusos zenei hatású, állatokról, természetéről szóló, a gyermekek érzésvilágához közelálló lírikus hangvételű alkotások;
- ünnepeinkhez, néphagyományainkhoz, napi életünkhöz kapcsolódó versek;
- egyszerű láncmesék, állatmesék, cselekményesebb népmesék, novellisztikus mesék, tréfás mesék, klasszikus tündérmesék, hosszabb lélegzetvételű, több részből álló folytatásos mesék;
- a meseirodalom gerincét a klasszikus magyar népmesék, népmese feldolgozások képezik; ez a mag bővíthet külföldi népmesékkal, magyar és külföldi klasszikus meseírók meséivel, valamint a ma élő íróink irodalmi alkotásaival.

Az irodalom megszerettetése

Nagyon fontos, hogy csak olyan és annyit adjunk a gyerekeknek, amit képes befogadni. Hagyjuk, hogy fokozatosan megízleljék és megszeressék, amit az irodalom nyújt.

A művek hosszúságát, mondanivalóját tekintve az életkori sajátosságokhoz kell alkalmazkodni. A rövid és egyszerű állatmeséktől jutunk el a hosszabb, csodás elemeket tartalmazó tündérmeséig, folytatásos meséig, a ritmikus, rövid népi mondókáktól a műköltészet színpompás világáig. A nagyobb gyerekek már értik a mese, a vers humorát, ők már kedvelik a tréfás meséket, verseket.

A gyermek életkori sajátossága a játék, ezért nagyon szeretik az eljátszható, felelgetős verseket. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az irodalom élményekre a csoportban kijelölt hely: az irodalmi sarok. Ez már egy bizonyos fajta meghittséget kölcsönöz, amit még fokoz egy gyertyagyújtás, csengő szó, egy szignál, egy dal, ami csoportonként más és más.

Kevés eszközt használunk, de az legyen igényes, esztétikus és ne kösse meg a gyerekek képzeletét.

A mesék többszöri elmondása után próbálkozzanak a gyerekek a dramatizálással. Közösén válasszák ki a kedvenc meséjüket, s dolgozzák fel azt dramatikus formában is. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és vagy ábrázolással történő kombinálása is az önkifejezés egyik módja. E folyamatban a drámapedagógia módszereinek alkalmazása eredményre vezet, fantáziát, kreativitást fejleszt.

Mesélésre, verselésre, mondókázásra, bábozásra, dramatizálásra, dramatikus játékokra minden nap sor kerül, mivel ezek a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elemei.

Az irodalmi élménynyújtás során nagyon fontos az óvodapedagógusi előadásmód - hangsúly, hangléjtés, beleélő képesség, hangsúlyozás, arcjáték. És fontos a személyes példa, a pozitív hozzáállás. Érezzék rajtunk a gyerekek az irodalom szeretetét.

A nyelvi képességek fejlesztése

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás, a dramatikus játékok, gyakorlatok és a dramatizálás. Ezeken keresztül gazdagodik a gyermek szóincse, kifejezőkészsége, elsajátítja a helyes ejtést, megfelelő artikulálást. A mesékből, versekből megismernek sok új fogalmat, a bábjáték, a dramatizálás során kibontakozik szabad önkifejezésük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- **A gyermekek szívesen ismételtetnek verseket, rigmusokat, mondókákat.**
- **Igénylik és várják a meséket.**
- **Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.**
- **Kitalálnak történeteket, meséket, s elmondják társaiknak is.**
- **Vállalkoznak önálló versmondásra is.**
- **A meséket gesztusokkal, mimikával kiegészítik, színesítik.**
- **Megjegyeznek 10-15 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.**

XVII. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„Csak arra lenne szükség, hogy a gyerekeknek elegendő képet adjunk a harmóniáról, ezzel biztosan megakadályozhatnánk, hogy vakká váljanak vele szemben...”

(Konrad Lorenz)

Célja:

- Alakuljanak ki a gyerekekben pozitív érzelmi viszonyok, attitűdök a világ szépségei, értékei, néphagyományok, tárgyi kultúra iránt.
- Tevékenységek által fejlődjön a gyerekek ábrázoló és fantázia-világának szabad, képi önkifejezése, térbeli tájékozódó képessége.
- Örömteli ábrázoló tevékenységekből fakadó sikerélmény elérése.
- Formálódjon a gyerekek tér-forma-színképzete.
- Gazdagodjon a belső képi világuk.

Feladata:

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka során hely, idő, eszköz biztosítása a mindennapok során.
- Keltsük fel a gyerekekben a teremtő képzeletet, az improvizációs készséget, amelyben nem az eredmény, hanem az alkotás öröme a fontos.
- A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés, gyermekek munkáinak kiállítása.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység, önkifejezés formái

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. A megfelelő hely olyan legyen, amely a mozgó gyerekektől védett, ahol nyugalmasan lehet alkotni. Az alkotó tevékenységekbe bármikor bekapcsolódhatnak a gyerekek és biztosítani kell elég időt, hogy a gyerekek addig alkothassanak, amíg kedvük tartja. Az eszközök biztonságos, önálló használatát az óvodapedagógus tanítsa meg a gyerekekkel. A technikákhoz, tevékenységekhez (rajz, mintázás, festés, ragasztás, nyomatok, agyagozás, varrás, barkácsolás, fonás) az óvodapedagógus teremtsen meg a feltételeket a mindennapi szabad játékban is.

A természettel való találkozás, a személyes tapasztalaton alapuló élmény, az érzelmi viszonyulások lehetőséget adnak az ábrázolás témáinak bővítésére.

Az óvodáskorú gyerekek alkotó-alakító tevékenysége, képességeinek fejlesztése

Az óvodába kerülő gyermek játszva ismerkedjen az anyaggal, eszközökkel, technikákkal. A szándéktalan firkálás, ceruza nyomának megjelenése legyen örömforrás a gyerekek számára. A képalkotás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, ragasztással, nyomattal. A gyerekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A gyerekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alkotásokban, mindennap legyen jelen a mintázás. Építkezés során ismerkedjenek meg a gyerekek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, kiterjedésével. Építés során variálják a testet, a barkácsolás során készített eszközöket használják fel a játékban.

A gyermek rajzaiban, festményeiben jelenjen meg az emberábrázolás, a környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formában, színvilágban és alkotásaikban, minél inkább törekedjenek az egyéni megoldásokra.

Szervezeti formák

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre 5-6 gyerek vegyen részt a tevékenységekben. A tevékenység kötetlenül a mindennapok során állandóan jelen van.

A fejlődés várható jellemzője óvodáskor végén:

- **Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.**
- **A gyermek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.**
- **Örül alkotásának és az együtt elkészített munkának.**
- **Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.**
- **Tájékozódhatnak térben és síkban egyaránt.**
- **Kialakul a szem és a kéz összerendezett mozgása, a kéz finommotorikája.**
- **Megismerkednek képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal.**
- **Beszélgetni tudnak alkotásokról, megfogalmazzák értékítéletüket.**

XVIII. Munka jellegű tevékenységek

„Minden nap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset.”

(Robert Fulghum)

A munkatevékenység fejlesztő hatása az óvodáskorban is egyértelmű. Pedagógiai szerepe az együttműködési képességek fejlesztésében, fejlődésében rejlik. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és annak eredménye közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyerekek számára.

A munka is, mint minden más óvodai tevékenység szervesen összefonódik a játékkal, a játékidőn belül kerül sor a munka jellegű tevékenységek szervezésére is. Fejlesztő hatása az óvodáskorban is egyértelmű. Pedagógiai szerepe az együttműködési képességek fejlesztésében, fejlődésében, továbbá a környezettudatos magatartási szokások kialakításában, fejlesztésében rejlik.

Célja:

- **A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során megszeretett és megkedvelt munka – munka jellegű játékos tevékenységen keresztül.**
- **Olyan készségek, képességek kialakítása, fejlesztése (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességtudat), melyek birtokában a gyermekek elsősorban saját szükségleteik kielégítésére válnak képessé. Mindezek által később a közösségért is végeznek olyan munkát – munka jellegű tevékenységet, melyeknek kézzelfogható és valódi eredménye lesz.**
- **Alakuljon bennük ki olyan készség, amellyel a természeti és társadalmi környezet értékeit szeretni, óvni, tisztelni, őrizni tudják.**

Feladata:

- **A gyermekek önálló szükségleteiből fakadó szabad választási lehetőségen alapuló munkavégzés támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése.**
- **A munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása, érzékeltetése.**
- **Közvetlen környezetükben a természeti és társadalmi értékek megismertetése.**

- A gyermekek tevékenységének folyamatos és ösztönző értékelése.
- Gyermekméretű eszközök biztosítása, azok biztonságos használatának elsajátítása (balesetek megelőzése).

Munkafajták – munka jellegű tevékenységek

- az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, mely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti.
- játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák; önként vállalt, alkalmi tevékenységek. (gyümölcszedés, befőzés, salátakészítés stb.)
- a csoport hagyományokhoz, azok ápolásához kapcsolódó munkák. (pl. ünnepi készülődés, kirándulás előkészületei)
- az élő környezet rendszeres ápolása (növény és állatgondozás)
- kiskertekben: zöldségfélék, gyógynövények gondozása, termesztése.
- komposztálás, újrahasznosítás (papír), szelektív hulladékgyűjtés, esővízgyűjtés
- játékfajtákkal egybeeső munkák (barkácsolás, játékkészítés)
- egyéb tevékenységekben megjelenő munka, ami önként vállalt (gyűjtemények, varrás, szövés, albumkészítés stb.)

Nevelési folyamat jellemzői

A gyermekek a munkát – éppúgy, mint a játékot - általában könnyedén, örömmel végzik. Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket. A munka elvégzését külső szükségesség indokolja. A gyermek valamit teljesít, létrehoz, így az eredményt ő és mások is tapasztalják.

A munka felelősséggel jár, megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre van hozzá szükség. Alakul felelősségérzetük, kitartásuk, pontosságuk.

Munkavégzés közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természeti és társadalmi környezetükről. Fejlődik értelmi képességük, erkölcsi, esztétikai beállítódásuk, ízlésük. A munka nagyban hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához, bensőségessé, színessé teszi azt. A munka jellegű tevékenységekben segítőtársunk lehet a szülő is (pl.: salátához szükséges nyersanyagok folyamatos biztosítása, állatok gondozásának

bemutatása, családok kertjében a munkálatok megszervezése; gyümölcszedés, vetés, betakarítás stb.)

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

- **Képesek a helyes eszközfogásra, testtartásra munkavégzés során.**
- **Tevékenységek végzésével fejlettebbé válik finommozgásuk, kézügyességük.**
- **Fejlődik kitartásuk, erőnlétük, fizikai állóképességük, szem-kéz, láb koordináltsága.**
- **Ismerik a téri irányokat, jól tájékozódnak.**
- **Önállóságra törekednek, önként vállalnak feladatot, amit elvégeznek.**
- **Együttműködővé válnak, betartják a szabályokat.**
- **Pozitívan viszonyulnak a munkához, annak elvégzése sikerélményt jelent számukra.**

XIX. A gyermekek fejlődésének mérése, értékelése

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében az, hogy folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit

Folyamatos megfigyelés útján alkosson reális képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére

A kiemelkedő képességű, a részképességek fejlődésében elmaradott, valamint a tanköteles korú, de óvodában maradt gyermekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján

3 – 5 éves korban a hátrányok „felmérése” a napi tevékenységek során történik.

Célja: A csoportba járó gyermekek aktuális fejlettségi állapotának folyamatos rögzítése, a fejlődési naplóban. A fejlettségi lapok dokumentálják a gyermek fejlődését, mely az óvodába lépéstől, iskola kezdésig tart.

Feladata: Mindenki számára biztosítsuk a kiegyensúlyozott egyéni, önmagához képest történő fejlődést, ezáltal segítsük a gyermekek iskolai beilleszkedését.

A gyermekek megfigyeléseinek módjai:

- A gyermekkel való első találkozás: a családlátogatás, ill. a család látogatása a gyermekkel együtt az óvodában, - ilyenkor sok információt szerezhetünk a gyerekekről.
- A családlátogatás során anamnézis felvétele, a szociális helyzet megismerése, a családlátogatásról készített feljegyzések rögzítése.
- A tevékenységekben, a játékban, a játékos cselekvésekben, a gyermekek folyamatos megfigyelése, differenciált, egyéni, mikro csoportos formák alkalmazása a gyermekek megismerésére.
- A megfigyelések, tapasztalatok folyamatos rögzítése a **fejlődési naplóban** történik, mely tartalmazza a gyermek beszéd, hallás, látás, testi, mozgás, érzelmi, értelmi fejlődésének eredményét. Tartalmazza, a gyermek emberábrázolását, családrajz elemzését, kiemelkedő gyermekmunkáját.
- A logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógy testnevelő szakvéleményét, illetve, a szakértői véleményt, gyermekvédelmi pedagógiai jellemzést.

- A gyermek fejlődésének szintjéről, a csoportban elfoglalt helyéről, magatartásáról, félévente értékelés történik. Erről szóban fogadóóra keretében egy objektív, tömör, pontos tájékoztatást adunk a szülőknek, melyet aláírási nyilatkozattal rögzítünk. Amennyiben szükséges, javaslatot teszünk a szülőnek a gyermek további fejlesztéséhez történő intézkedésekre. (Nevelési Tanácsadó, pszichológus, stb.)
- Az iskolába lépő gyermekeket a DIFER mérési rendszerrel mérjük, melynek eredményei szintén a fejlődési naplóba kerülnek.
Az iskolába lépő gyermekek DIFER mérésének eredményeit (7 területre vonatkozóan) összehasonlítjuk az Országos átlaggal. Átlag alatti értékek esetében egyénre szabott fejlesztési tervet készítünk. Az intézmény számára pedig intézkedési tervet a megfelelő módszerek, eszközök kiválasztására az eredményesség elérése érdekében.
- A részképesség zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási zavarral küzdő gyermekek megsegítésére, a problémák megoldására a körzetünkhöz tartozó Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük.
- A 3-4 év óvodai munka lezárásaként reális, összefoglaló képet adunk a fejlődési napló szempontrendszerére alapján a gyermek egyéni fejlettségéről.

A gyereket érintő mérési eredmények hasznosítása, egyéni fejlesztése

- A mérési eredmények lehetőséget nyújtanak a gyermek minél több oldalról történő megismerésére.
- A gyermekek, a fejlődéséhez és fejlesztéséhez a legoptimálisabb feltételek megteremtésére törekszünk, valamint a hatékony módszerek megválasztására, alkalmazására.
- A gyermekek fejlesztése az egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni, és mikro csoportos formában, differenciáltan történik, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű gyermekek esetében. Nevelésük integrált keretek között történik. Fejlesztésüket, ha szükséges az óvónők mellett a megfelelő szakemberek végzik, (logopédus, gyógy testnevelő stb.) ahol folyamatos a kapcsolattartás a szakemberek és az óvónők között.
- A gyermekekről szóló egyéni fejlesztési terv tartalmazza a fejlesztési területet, az anyagot, a módszert, és a fejlesztés eredményességét.

A fejlesztések elősegítik a gyermek harmonikus fejlődését, annak eltérő ütemét, a hátrányok csökkentését.

Tehetséggondozás

Célunk: a tehetség ígéreték, tehetséggyanús, kiemelkedő képességű gyerekek felfedezése, velük való egyéni törődés, foglalkozás, személyiségük komplex fejlesztése.

Az óvodánk, értékként kezeli a tehetséges gyermeket, értéknek tudjuk tekinteni, a gyermekek fejlődését. Az óvodapedagógusok felismerik, diagnosztizálják a tehetséget. Az egyéni fejlesztés egyre jobban működik az óvodákban, erre építve fejlesztjük a tehetséges gyermeket, ennek megfelelően működnek a műhelyeink, illetve fejlesztjük csoporton belül. Valljuk, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, célunk a tehetséges gyermek erős oldalának támogatása, tehetség fajtáinak felismerése.

Feladataink:

- felismerni a tehetséges gyermeket
- a tehetséges gyermek segítése, ösztönzése, motiválása
- a tehetséges gyermek gyenge oldalainak felismerése, fejlesztése
- családdal való kapcsolattartás

Tehetség műhelyeink:

- angol, német
- kézműves
- ének-zene
- környezeti

Iskola előkészítő foglalkozás

A nagycsoportos korú gyermekek számára napi rendszerességgel 45 perces időtartamban szervezünk játékos, élményalapú fejlesztő foglalkozást, amely az iskolára való felkészítés célját szolgálja. A foglalkozások egyéni képességekhez igazodva, differenciált módon zajlanak, figyelembe véve a gyermekek aktuális fejlettségi szintjét és tanulási stílusát.

A foglalkozások célja:

- feladattudat kialakítása
- figyelem és emlékezet fejlesztése
- társas kapcsolatok alakítása (felnőttel, gyerekekkel)
- tapasztalati következtetések, összefüggések
- beszédhanghallás, relációs szókincs fejlesztése
- logikus gondolkodás, elemi számolás előkészítése
- anyanyelvi-kommunikációs kompetenciák fejlesztése,

- finommotorika, grafomotorika megalapozása.

Sok mozgással, mesével, játékkal, tapasztalati úton jutnak új ismeretekhez, miközben fejlődik önbizalmuk, szociális készségük, együttműködési képességük is. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyéni fejlődés üteméhez igazodó, szeretetteljes és motiváló tanulási környezetet.

Az iskolába lépés feltételei:

(A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére illetve az alapprogram gyermekkép részében megfogalmazott elvárásokra épül óvodáink sikerkritériuma)

Programunkban kitűzött célok az optimumot tartalmazzák, melyet a gyermekek változó fejlődési ütemezés az egyéni eltérések miatt nem lehet egységesen megvalósítani.

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, amely különböző életkorban alakulhat ki, ezáltal nagy egyéni eltéréseket mutatva. Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabilá a gyermek, testileg, lelkileg, szociálisan, pszichikusan.

A sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként.

Testi fejlődés alakulása:

Az egészségesen fejlődő hatéves korú gyermek eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró lesz.

Mozgása összerendezett, mozgás koordinációja és finommotoros készsége fejletté válik.

Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan tudja irányítani.

Ismeri az irányokat, jól tájékozódik a térben.

Egészséges életmód szokásainak alakulása:

Kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt.

Igényli a tisztaságot, ápoltságot, a rendet.

Tisztálkodási, öltözködési teendőit önállóan, szükség esetén segítséggel végzi

Kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt.

Étkezési szokásaira a kulturáltság jellemző.

Az önkiszolgálás természetes igényévé válik, önállóak vagy csak nagyon kevés segítségre szorulnak.

Érzelmi, erkölcsi, közösségi élet:

Megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkezik.

Képes önálló problémamegoldásra, az esetleges kudarcélmény elviselésére.

Képes kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatban egyaránt.

Igénye a helyes viselkedési szabályok betartása.

A helyes „Én” kép kialakulásával párhuzamosan kifejlődik

Kritikai érzékük, képesek elfogadni, tolerálják a máságot.

Erkölcsi érzelme fejlett, akarata és kitartása erősödik, megszilárdulnak a pozitív akarati tényező társadalmi szerepkészletetése sokrétű.

Az egyén sikere közös élménnyé válik, a közösség sikere büszkeséggel tölti el az egyént.

Kialakulnak azok a szociális és intellektuális képességek, melyek alkalmassá teszi őket, az iskolai élet elfogadására.

Az egyes tevékenységi területek fejlődési mutatóinak alakulása

Játék

- Korosztályuknak megfelelően fejlődjön figyelmük, akaratuk.
- Alakuljon ki önállóságuk, szervezőképességük.
- Együttműködésre, kapcsolatteremtésre képesek
- Szabályokat ismerik, elfogadják, ellenőrzés mellett betartják.
- Formálódjon kreativitásuk, alkotóvágyuk.
- Képesek legyenek a problémák megoldására.
- Elfogadóbbak, toleránsabbak, érzékenyebbek legyenek egymás iránt.

Mozgás

- A gyermekek biztonságosan mozognak, képesek mozgásukat irányítani.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk, továbbá kialakul az egyensúlyészlelés, összerendezetté válik a mozgás.
- Ismerik az irányokat, térben jól tájékozódnak.
- Betartják a szabályokat, a különböző verseny és ügyességi játékokban.
- Figyelnek önmagukra és társaikra.

Verselés, mesélés

- A gyermekek szívesen ismételtetnek verseket, rigmusokat, mondókákat.
- Igénylik és várják a meséket.

- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Kitalálnak történeteket, meséket, s elmondják társaiknak is.
- Vállalkoznak önálló versmondásra is.
- A meséket gesztusokkal, mimikával kiegészítik, színesítik.
- Megjegyeznek 10-15 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak.
- Önmagát képes jól kifejezni, gazdag szókinccsel rendelkezik, szituatív.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- Képzőművészetben egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásának és az együtt elkészített munkának.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Tájékozódnak térben és síkban egyaránt.
- Kialakul a szem és a kéz összerendezett mozgása, a kéz finommotorikája.
- Megismerkednek képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal.
- Beszélgetni tudnak alkotásokról, megfogalmazzák értékítéletüket.

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

- A gyermekekben kialakul a zenei érdeklődés, a zeneszeretet, a zene iránti fogékonyság, szívesen hallgatnak zenét.
- A zenei tevékenységek aktív résztvevői.
- Örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekelnek. Törekcsenek a tiszta éneklésre.
- Tisztában vannak a zenei fogalom párokkal.
- Érzik a dalok, mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát. Tudnak néhány egyszerűbb tánc lépést.
- Képesek zenei téren az önkifejezésre személyiségüktől függően.

A külső világ tevékeny megismerése

- Felfedezik, meglátják, elismerik a természeti szépséget, a felfedezés örömmel tölti el a gyereket, tevékenység közben fejlődik akarata, kitartásuk, feladattudatuk.

- Ismerik lokális környezetüket, lakóhelyüket és környékét, ismeri a napszakokat. Érzelmileg kötődnek otthonukhoz, családjukhoz, szülőföldjükhöz. Megtanulják ezek szeretetét és védelmét.
- Olyan tapasztalatokat szereznek, amely életkoruknak megfelelő, azonosulni tudnak és biztonsággal igazodnak a körülöttük lévő világban.
- Átalakítják környezetüket anélkül, hogy kárt okoznának.
- Észreveszik az azonosságot, különbözőséget (analizálás, szintetizálás, ok-okozati összefüggés felismerése), ezáltal fejlődik gondolkodásuk, emlékezetük, képzeletük.
- Kirándulások, séták alkalmával képesek a tér befogadására, érzékelésére, irányok tartására.
- Szókincsük bővül, kifejezésük változatosabbá, színessé válik.
- Fejlettebbé válik testi, fizikai képességük, kitartásuk, fegyelmeük, állóképességük, gyorsaságuk.
- Tisztelik a hagyományokat.
- Matematikai ismereteiket tevékenységeik, és a kommunikáció során alkalmazni tudják.
- Fejlettebbé válik időérzésük.
- Képesé válnak a közvetlen környezetük alakítására, védelmére, szépítésére, a természet tiszteletére.
- Kialakulóban van a pozitív környezettudatos magatartásuk és a természet értékeit elismerő, önzetlen viselkedésük.

Munka

- Képesek a helyes eszközfogásra, testtartásra munkavégzés során.
- Tevékenységek végzésével fejlettebbé válik finommozgásuk, kézügyességük.
- Fejlődik kitartásuk, erőnlétük, fizikai állóképességük, szem-kéz, láb koordináltsága.
- Ismerik a téri irányokat, jól tájékozódnak.
- Önállóságra törekednek, önként vállalnak feladatot, amit elvégeznek.
- Együttműködővé válnak, betartják a szabályokat.
- Pozitívan viszonyulnak a munkához, annak elvégzése sikerélményt jelent számukra.

XX. Speciális feladataink

A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Fontos elvünk, hogy a bármilyen ok miatt társaitól fejlődésben elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal történjék. A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzásos tanulás, a társak példája.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése terén legfőbb célunk, hogy az óvoda nyugodt – érzelem gazdag - derűs légköre segítse esetleges sérüléseik kompenzálását. Az óvoda valamennyi dolgozója részéről elengedhetetlen a türelmes – elfogadó attitűd, a fokozott törődés, az egyénhez igazított elvárások; amelyek mintául szolgálnak a gyermekek számára. Különösen fontos integrálódásuk (kapcsolatteremtés, beilleszkedés a csoportba, tevékenységekbe) segítése.

A hátrányos helyzetű gyermeknek az értelmi képessége nem tér el az átlagtól, csak a környezeti tényezők gátolják eredményességében (szülők alacsony iskolázottsága, alacsony jövedelem, időskorú környezet, a társadalmi mobilitás hiánya, pszichés hátrányok, baráti környezet, stb.). A törvény szerint hátrányos helyzetű tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve, aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. A szociális hátrányok feltárása és megszüntetése. A „hátrány”, „hátrányos helyzet” relatív fogalmak. A nem szociális hátrányok halmozott előfordulása vezethet szociális hátrányhoz vagy veszélyeztetettséghez. Mindenképpen szociálisan hátrányos helyzetet okoz a szülők munkanélkülisége, alacsony jövedelme, a kereset rossz beosztása, italozó, kábítószerrel való visszaélés, életmód, játékszenvedély, rövidebb és hosszabb távú tervezés hiánya, urbanizáció negatív hatásai.

A helyzetfelmérés után a hátrányos helyzet megszüntetésére irányuló tevékenység alapvetően kétféle lehet:

- Segítségnyújtás a családnak a szemléletváltoztatáshoz. Segíteni a káros szenvedélyektől való megszabadulást, a tervezéshez támpontokat, mintát adni, és állandó kapcsolatot tartani a családdal.
- A munkanélküliség vagy alacsony kereset miatti hátrányt szociális támogatás megszerzésével csökkenteni lehet.

Ha a szülő képes arra, hogy maga intézze, akkor csak a lehetőségeket kell ismertetni, ha nem, akkor személyes segítséget kell felajánlani, és érdekében a lehető legkörültekintőbben és hatékonyan szükséges eljárni. A lehetőségek ismertetésének színterei: szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás, szülői klub.

Rendkívüli segítyt adhat a települési önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat. Nagyon fontos, hogy a gyermek megfelelően étkezzen. Ilyen esetekben is kellő tapintattal közbe kell avatkozni, és segíteni a megszüntetését.

Pszichés hátrányt okozhat a csonka család, a testvérek közötti rossz viszony, rideg nevelés, a túlzott szigor vagy kényeztetés, ellenőrzés hiánya, erkölcstelen családi környezet. Ha ezek a környezeti és magatartászavarok deviáns vagy antiszociális viselkedést eredményeznek, akkor a problémakezelésnek elsősorban a családban kell megtörténnie (mert ezzel nem csak tüneti a megoldás). Ha ott nem oldható meg, akkor addig kell kiemelni a családból a gyermeket, amíg a személyiségén változtatni lehet. Ezt segítheti a személyes ismeretség. Törekedni kell a jó kapcsolat kiépítésére és a szimmetrikus viszonyra. Az iskolai kezdeti hátrányokat megelőzendő nagy hangsúlyt kell fektetni az iskola előkészítőre és az iskolaérettségi vizsgálatokra. A fejlesztő óvoda- és iskolapedagógusok alkalmazása nélkülözhetetlen. A következő tevékenységformákat alkalmazzuk a hátrányok leküzdésére:

- Mikro csoportos foglalkozások szervezése, amelyek eredménynövelő hatással bírnak.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatalokkal és a gyermekjóléti szolgálatokkal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermekek minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Az egyéni képességekhez igazodó fejlesztés.
- A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, személyes kapcsolatai.
- A családlátogatások.
- A szülők és a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- Ingyenes étkeztetés lehetőségének vizsgálata.

1. Gyermekvédelem

Intézményünkben a gyermekvédelmi munka nagy jelentőséggel bír, melyet a közösség együttes munkával az óvoda-iskolai szociális segítő bevonásával végez. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával nőtt a munkanélküliség aránya. Ez azt jelenti, hogy városunkban is egyre több család küzd mindennapi problémákkal, megélhetési nehézségekkel.

Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja:

- **Minden gyermekre kiterjedő preventív tevékenység kialakítása.**
- **Speciális segítséget igénylő gyermek gondozása.**
- **Veszélyeztetett gyermek esetén a jelzőrendszer hatékony működése a szakemberek felé.**

Az óvodapedagógus feladata:

- **Első családlátogatáskor anamnézis felvétele.**
- **Személyiséglapon vezeti a gyermek fejlődésének útját.**
- **Egyénileg fejleszti a rászoruló gyermekeket.**
- **Nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújt a krízishelyzetben élő gyermekeknek.**

Az óvodás gyermekek családi helyzetének felmérése a következő szempontok alapján történik:

- Óvodások száma összesen
- ebből veszélyeztetettek száma
- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma
- nemzetiséghez tartozók száma
- három vagy többgyermekes családok száma
- sajátos nevelési igényű gyermekek száma
- csonka családban nevelkedők száma (elvált, egyedülálló)
- munkanélküliség aránya

Ha az óvodapedagógus által végzett tudatos pedagógiai tevékenység nem bizonyul elég hatékonynak, akkor az óvodai-iskolai szociális segítőtől fordul, abban az esetben is, ha a gyermek fejlődését veszélyeztetettnek látja a családban.

E sajátos feladatok ellátása a következő szervekkel, szervezetekkel együttműködve történik:

- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
- Család-és Gyermekjóléti Központ
- Járási Hivatal - Gyámhivatal
- Intézmény orvosa
- Védőnők
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Tanulmányi Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat

2. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése

Minden kisgyermeknek joga van olyan életkörülményhez, létehez, melyben lehetővé válik testi, szellemi, erkölcsi és társadalmi fejlődése.

A testi, értelmi, érzelmi, érzékszervi fejlődésben akadályozott kisgyermeknek sajátos nevelési igényei vannak. Mióta világ a világ mindig születtek, születnek és sajnos fognak is születni olyan gyerekek, akik valamilyen formában „problémát” jelentenek minden társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak, viszonyulnak ehhez a kérdéshez. Napjaink legkívánatosabb törekvése az integráció, mely a nevelőközösségünk pedagógiai elveivel azonos. Az egészségesekkel való együttnevelkedés és fejlődés lehetőségét szeretnénk mi is megadni az arra rászoruló és az arra alkalmas gyerekeknek. Ily módon válhatnak csak egymás irányában el és befogadóvá, segítőkésszé, toleránssá és együttműködővé.

Célja:

- **Integráltan nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartászavarral küzdő gyermek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiségfejlődése, egyéni fejlesztés útján.**
- **Felkészítés az iskolai tanulmányokra.**
- **A „mátság” elfogadtatása az egészséges gyerekekkel.**
- **Integráltan nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok segítése.**
- **A felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása.**

Feladata:

- **Integráltan nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermek valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartászavarral küzdő gyermek harmonikus fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.**
- **Olyan óvodai közösségi élet megteremtése, melyben a gyermek – gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolata pozitív érzelmi viszonyon alapul. /tolerancia, elfogadás, megértés/**

- **Hospitálási lehetőségek felajánlása pedagógusok, szülők számára. Kapcsolattartás a Szakszolgálatokkal, speciális végzettségű szakemberekkel**

A nevelési folyamat jellemzői

Feltételrendszer

Az óvoda tárgyi és személyi feltételei megfelelőek a különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelésére, oktatására.

Tárgyi feltételek

A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartászavarral küzdő gyermekek gyermek nevelésével foglalkozó óvodai csoportban a gyermek biztonságos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen – eszközök a gyermekek különbözősége szerint változnak. Minden esetben a gyermek sérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

A dolgozók értékrendje olyan morális, érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, amely követendő példa lehet a gyermekközösség és a szülők számára. E csoportokban az óvodapedagógusok és a segítő alkalmazottak munkarendjét, munkaidejét a feladatok jellege szerint kell kialakítani. A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazott rendelkeznek gyermekfelügyelői vagy gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel.

A sajátos nevelési igényű, vagy tanulási és magatartási zavarral küzdő kisgyermek fejlesztését, a Képességvizsgáló Szakbizottság útmutatása alapján szakemberek végezzék.

A nevelési folyamat tartalma

A sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartászavarral küzdő gyermekek nevelésekor - legyen szó bármilyen enyhe mértékű akadályozottságról - következetesen ragaszkodnunk kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyermekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges.

Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. A nevelés során figyelembe kell vennünk a nem, vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejlődés, fejleszthetőség lehetősége. Mindig elegendő időt és lehetőséget kell adni a szokások begyakorlásra.

Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövidtávra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

A sajátos nevelési igényű, különleges gondozást igénylő kisgyermek fejlesztése a számukra megfelelő, más pedagógiai feltételek biztosítását is igénylik. Nevelésük, gondozásuk, fejlesztésük az integráció mellett egyéni ellátás keretében is kell, hogy megtörténjen. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Stratégiánk elve alapján a fejlesztés és gondozás feladatait – a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményére építve – egy fejlesztési évre készített, egyéni fejlesztési terv alapján kell végezni. Az egyéni fejlesztési tervet a fejlesztőpedagógus készíti el, mely szükség szerint módosítható, a gyermek fejlődési üteméhez igazítható.

Alapelv, hogy mindig az aktuális nevelési, fejlesztési szükséglethez igazítva fogalmazzuk meg a fejlesztési teendőket. A fejlődés mértékét kontrollmérésekkel kell megállapítani, a mérés eredményeire kell építeni a fejlesztés további menetét. Feladat, hogy a fejlesztés mértéke is egyénre szabott legyen és az elvárások is igazodjanak a fejlődésük lehetséges üteméhez.

Sérülés specifikus fejlesztési területek

Mozgásszervi fogyatékoság

A gondozás milyenségét az adott gyermek mozgáskárosodásának formája, mértéke és területe határozza meg. A jelentősen eltérő kóreredet és károsodás miatt mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat. Fontos, hogy a gyermek az óvodában is gyakorolhassa saját egyénre szabott eszközének használatát, illetve szükség szerint ott tanulja meg használni azt. Biztosítani kell az akadálymentes közlekedést. A saját eszköz fontosságát a sérült és az egészséges gyermekekben egyaránt tudatosítanunk kell, mivel annak épségét közösen tudjuk megóvni.

A mozgáskorlátozott gyerekek érzelmi, értelmi és szociális (lehetőségekhez képest) fejlesztését ép társaikkal megegyezően végezzük.

Látási fogyatékoság

A látássérült kisgyermek csak akkor tud teljesen beilleszkedni egy közösségbe, ha az őt körülvevők iránt feltétlen bizalmat érez.

Játékos tevékenységek közben gyakorolhatják a gyerekek a közösséghez való alkalmazkodást, a különböző illemszabályokat, viselkedési normákat.

A gyengén látó gyermek gondolkodás – és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése (nagymozgások, mozgáskoordináció, térbeli tájékozódás, finommotorika).

Fontos, hogy hallásuk útján esztétikai élményekhez jussanak (zene, mese, vers stb.). Nevelésükben jelentős szerepe van a rendszeretnek: a látássérült gyermek számára szükséges eszközöknek kötött helyük kell, hogy legyen, mindig mindennek a helyére kell visszakerülnie. Ha ezt a szabályt a csoport minden tagjával következetesen betartjuk, megkönnyítjük fogyatékos társuk számára az önkiszolgálás helyes szokásainak elsajátítását.

A gyengén látó gyerekeknél nagyon fontos a látásmaradvány használata, a látás mozgáskoordináció fejlesztése. Szükséges lehet speciális optikai eszközök, nagy alakú, jól elkülöníthető színű képeskönyvek és gyöngyök stb. használatára.

Írás előkészítéshez elengedhetetlen a finommotorika fejlesztése. Az ábrázolás hagyományos eszközein túl itt már gyakorolhatunk a fűzésre, hajtogatásra, különböző színű és nagyságú apróbb termékek, magvak válogatására stb.

Iskolaérettségi kritériumok csak az eszközhasználat terén térnek el a normál követelményektől.

Hallási fogyatékoság

A halláskárosodás miatt a beszédkommunikációban az érthető ejtés elmarad vagy erősen sérül, ezért korlátozott nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat.

Az integrált óvodai nevelés során a gyerekek elsajátíthatják a saját személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési és a mások megsegítésére, kiszolgálására irányuló, beszédet nem feltétlenül igénylő szokásokat.

A közösség és a tervszerű foglalkoztatás segíti a sérült gyermekek számára a nyelvi kommunikáció megindulását, fejlődését. Folyamatos feladatunk a beszédértés, a szájról olvasás fejlesztése, a beszédérthetőség javítása.

A pedagógusok fejlett metakommunikatív képesség megkönnyíti a hallássérült gyermek számára a szavak, kifejezések megértését. A gyermek állapota nagymértékben függ a mentális állapotától is.

Enyhe értelmi fogyatékoság

Enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknél a spontán tanulást és a kommunikációt elősegíti a társakkal való folyamatos együttlét. A mindennapi aktív cselekvés, játék közben lemásolják a többiek mintáját.

Az óvodai tevékenységbe tudatosan bevonhatjuk őket, de természetesen szükséges számukra az egyéni foglalkoztatás is, a folyamatos gyógypedagógiai megsegítés.

A zene, a ritmus minden gyerekhez közel áll, énekes játékok közben több képességük egyszerre fejlődik: zenei képességek, beszéd, mozgás, alkalmazkodó képesség stb.

Fontos a mozgásos játékok gyakorisága, egyszerű szabályok alkalmazásával a szabálytudat erősítése.

Gondot kell fordítanunk a normális képességek fejlődésére, hiszen ennek komoly szerepe van az iskolai alkalmasság megállapításánál.

Matematikai képességek fejlesztését is mindig egyéni szintjükhöz kell igazítanunk. Tapasztalataik, ismereteik jóval nehezebben rögzülnek, mint ép társaiké, alkalmat kell biztosítanunk megfelelő számú ismétlésre.

Autizmus

A fogyatékoságok legnehezebben felismerhető és definiálható fajtája. Minden eset más jellemzőt mutat.

Sokszor magányosnak tűnő, a társakkal való együttműködést nem kezdeményező, esetleg elhárító, hangos zajtól megriadó, elbújó, fejletlen verbális kifejezőkészséggel rendelkező gyerek, némely területen kiemelkedő – az egészségesek szintjét is magasan felülmúló – képességekkel rendelkezik. Ilyen esetekben – megértéssel - a kiemelkedő képességekre építhetjük a nevelés feladatrendszerét. A különböző területek fejleszthetőségét, az alkalmazható módszereket és eszközöket az egyéni jellemzők határozzák meg. Minden esetben elsődleges feladat a kommunikációs készség fejlesztése, a személyes kapcsolat kialakításával párhuzamosan. Az autisztikus kisgyermek a lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját.

Beszéd fogyatékoság

A beszéd fogyatékos / súlyos-, akadályozott beszédfejlődésű gyermek az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokból szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatika fejletlenségében, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési helyzetben valósulhat meg, amelyet logopédus végez.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség eléréséhez.

3. Nemzetiségi nevelés

Formája:

- **magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés**

Célja:

- **a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok, szokások ápolása, fejlesztése.**

Feladata:

- **Családokkal való hatékony együttműködéssel a sajátos kulturális elemek, hagyományok, szokások feltárása és ápolása.**
- **Az intézményes nevelés segítse elő a gyermekek nemzetiségi identitástudatának kialakulását és fejlődését.**
- **Magyar nyelv elsajátítása, a nemzetiségi nyelv használatának ösztönzése.**
- **Az óvoda tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepeljenek a roma/cigány játékok, versek, mesék, dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín és formavilág, mozgásos tevékenységekben a táncművészet megismertetése.**

A beiratkozást követő családlátogatást a csoportban dolgozó két óvodapedagógus végzi. Szükség esetén, a kisebbségi koordinátor segítségét is igénybe vehetik.

Első lépésként az egészséges életmódra nevelés, valamint a szokáskialakítás terén dolgozzuk ki a fejlesztő programot. Erre épülve tervezzük a tájékozottságuk, gondolkodásuk, beszédük, matematikai képességeik stb. fejlesztését, a fejlődés elősegítésének feltételeit.

Az egészséges életmódra nevelés, szokáskialakítás, a közösségbe történő beilleszkedésük elősegítésének programja:

- **Az óvodába járó cigánygyermeknél a helyes gondozási, életmódbeli és egészség-megőrzési szokásrendszer kialakítása, elsősorban az óvodai környezetbe, közösségbe, ezáltal a társadalomba való beilleszkedésük elősegítése, mindez által az egész személyiségük fejlesztése.**

- **A nemzetiségi kulturális hagyományok átörökítése, fejlesztése, az ezekhez kötődő szokások ápolása (mesék, versek, ének-zene, szín és formavilág)**
- **A helyes életritmus kialakítása, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek lebonyolítása. (rendszerességre szoktatás)**
- **Egyéni fejlesztés**

Táplálkozással kapcsolatos szokások kialakítása:

- változatos étkezés
- rendszerességre szoktatás
- az étkezések kulturált lebonyolítása (terített asztal, szalvéta használat, saját evőeszköz, tányér stb.)

Testápolással kapcsolatos szokások, tisztaságigényük kialakítása, a testápolással kapcsolatos műveletek megtanítása, rendszeres végzése.

- megfelelő bőrápolás, fürdés jelentősége,
- kézmosás szappannal folyóvízben, étkezés előtt, után és minden esetben, amikor szükséges,
- hajápolás, hetenkénti hajmosás szükségességének hangsúlyozása, napi többszöri fésülködés,
- körömápolás: körömkefe rendszeres használata,
- fogmosás,
- orr, fülkagyló védelmére nevelés, helyes orrfúvás megtanítása, papír zsebkendő használatára szoktatás,
- wc használat: a rendszerességre szoktatás és a higiénikus szokások elsajátíttatása.

Öltözködés. Célszerű többrétegű öltözködésre, ruháik védelmére, tisztaságára, rendben tartására nevelés.

Mozgás, testedzés jelentőségére nevelés

- levegőzés fontossága,
- víz edző hatása,
- napfürdőzés,
- változatos mozgásformák gyakorlása, mozgásigényük kielégítése.

Rendszeres alvásra, pihenésre szoktatás.

Környezetük rendben tartására nevelés. Szokják meg, hogy ügyeljenek saját és mások holmijára, környezetük rendjére, gondozottságára, tisztaságára.

Fontos feladat a közösségi neveléssel a gyermekek szocializációjának serkentése.

A kitűzött célok, megjelölt feladatok megvalósításának módja

Nem véletlen, hogy programunkban elsőként a közösségbe való beilleszkedés elősegítését és az egészséges életmódra nevelést jelöltük meg. Leginkább ezen a téren tapasztalható a cigányságnál egyrészt lemaradás, másrészt bizonyos elkülönülés, amit fejleszteni, illetve oldani kell. Ugyanakkor nagyrészt az ezekkel kapcsolatos szemléletbeli hiányosságok az okozói hátrányos helyzetűeknek, melynek további következményei értelmi fejlődésük lemaradása.

A megvalósítás módját is elsősorban a közösségi élet keretein belül tervezzük a velük való egyéni foglalkozás során.

Leghatékonyabban ugyanis a közösségben élve és a közösség által lehet kompenzálni, ami az esetükben – lemaradásuk jellemzőit és okát tekintve – különösen igaz.

Sem a közösségi nevelés, sem az egészséges életmódra nevelés nem különíthető el a nevelés többi részétől, s ezek eredményességét nem külön foglalkozások biztosíthatják, hanem a közösség hatóereje, a felnőttek és a gyerekek példája, az óvodapedagógus személye, a gyakorlás lehetősége, a nevelés során alkalmazott módszerek.

Gondozás és közösségi élet

A közösségi élet színtereinek, az óvoda helyiségeinek, az itt használandó tárgyaknak, eszközöknek a megismertetése, s ennek a környezetnek a fokozatos megszerettetése.

Fokozott törődés, megkülönböztetett bánásmód velük kapcsolatban. Érzelmi támaszt nyújtó, a bizalmat, a gyermekek iránti megbecsülést sugárzó, kiegyensúlyozott légkör biztosítása, melyben ezek a hátrányos helyzetű gyermekek feloldódnak, biztonságban érzik magukat, nyitottá válnak, s átveszik ezt a szeretetteljes beállítódást.

Minden adódó helyzetet és lehetőséget kihasználva annak megtapasztalása minden egyes gyermekkel, hogy őt itt számon tartják, szükség van rá.

Érkezéskor az óvodapedagógus néhány kedves szóval fogadja a gyermeket, ha mesélés, vagy egyéb tevékenység miatt erre nincs lehetőség, metakommunikációval fejezi ki: „Már vártalak, örülök Neked!”

Annak elérése, hogy mindegyikük tűnjön ki valamivel a többiek előtt. A rájuk jellemző egyéni, sajátos vonásoknak megfelelően váljanak a közösség tagjává. Mindezzel én tudatuk megerősítése, s elősegítése annak, hogy én-képük differenciálódjék.

A szülők társadalmi beilleszkedési zavara, sok esetben a veszélyeztetett környezet hatására kialakult hátrányos helyzet, s az ebből következő személyiségfejlődést veszélyeztető érzelmi sérülés enyhítése.

Példamutató elfogadással és szeretetteljes melléállással elfogadtatni a többi gyerekkel a külsejükben, beszédükben, esetleg viselkedésükben megnyilvánuló másságukat.

Gondoskodás olyan élményekről, mely a cigánygyermeket, mint az óvodától jelentősen más környezetből jövőket közelebb hozza a többi gyerekhez.

Így türelemmel, fokozatosan felébreszteni az érdeklődést a társak iránt, a kapcsolatok erőtetése nélkül, az igényt a velük való együttműködésre.

Az adott tevékenységek által megkívánt magatartási formák elfogadtatása, a cigányságnak a hátrányos helyzetéből való kiemelkedéshez egyetlen módon, a nevelés útján van lehetősége. Kapjanak bárminemű támogatást, ha nem történik meg a szemléletbeli, az értékrendi változás, a belső készítés az életmódbeli igényességet illetően, minden hiába. Ezt a munkát az óvodában a nevelés kezdeti szakaszában lehet megalapozni és a későbbiekben a rendszeres óvodába járással lehet biztosítani (ha szükséges a kisebbségi koordinátor segítségének igénybe vételével)

4. Boldog Óvoda

A Boldog Óvoda programjának fókuszában az áll, hogy hogyan lehet a negatív gondolkodásmódon változtatni és a tanulásban egy optimista hozzáállást kialakítani a gyermekekben. A foglalkozások témáinak anyagai, módszerei, tevékenységei, teljes mértékben illeszkednek Pedagógiai programunkhoz, amelyben a játék, a játékos cselekvés kiemelt fontosságú, ahol a tanulás tudatos, játékos tapasztalatszerzésen alapul.

A program célja, olyan optimista, magabiztos, kitartó óvodások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokot, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolásokká, majd felnőttekké válnak.

A teljes boldogságra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról-fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása

3. Társas kapcsolatok gyakorlása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. A megbocsájtás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság.

Azoknak a gyerekeknek, akik részt vesznek a foglalkozásokon: fejlődik problémamegoldó képességük, szélesedik látókörük, gondolkodásmódjuk, testi, szellemi, társas erőforrásaikra tudnak építkezni, negatív érzelmeik ellensúlyozódnak. mentális egészségük megóvódik, tanulási eredményeik javulnak, boldogabbá válnak.

5. Biztonságban óvodásként

Tapasztaljuk, hogy a hátrányos helyzetű családokból érkező gyerekek, mennyire hiányos ismeretekkel rendelkeznek önmaguk biztonságának megőrzése terén. A nagycsoportos korú gyermekek számára, az esélyteremtés növelése érdekében, olyan rendszeres programokat tervezünk megvalósítani, melyek csökkentenék a gyermekbalesetek számát, valamint hozzájárulna a gyermekek otthoni, személyes biztonságához, gyakorlati útmutatót adna nekik a váratlan, új helyzetek kezelésére.

A **Biztonságban óvodásként** program, olyan témákat dolgoz fel, ami illeszkedik Pedagógiai Programunkhoz, az életkori sajátosságokhoz. Témakörei: Gyalogos közlekedés szabályai, Kerékpáros közlekedés szabályai, Reggeli rohanás, biztonságos közlekedés, Megkülönböztetett jelzésű járművek, A rendőr a barátunk, Felelős állattartás, Környezetünk védelme, szelektív hulladékgyűjtés, Segítség, elvesztem, Velem is megtörténhet, Egyedül otthon, A fürdőzés veszélyei, Értékeink védelme nyaraláskor.

Célunk, a programon résztvevő nagycsoportosok ismereteinek bővítése, felelős viselkedésre ösztönzése, melynek eredményeként csökkennének a gyermekbalesetek, személyes biztonságuk megnövekedne.

6. Zöld Óvoda

Célunk a fenntarthatóság közvetítése új szemlélettel, ami a természeti nevelés. Ezen elméletnek módszereit alkalmazva valósítjuk meg feladatainkat. Mutassunk példát a világhoz való

viszonyulásunkra, és mintát az erőforrások felhasználására, az energiatakarékosságra, az ésszerű fogyasztásra.. Érvényesítsük minden gyermek jogát a minőségi neveléshez és a hozzáférést a tanuláshoz. „Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia. Mintát kell mutatnunk az egyenlő esélyek megteremtésére, a másság elfogadására, az integrált nevelés megvalósítására. Az óvodai tanulási folyamat legfontosabb tevékenysége a „külső világ tevékeny megismerése”. E tevékenységi forma, mind tartalma, mind pedig módszertana szerint a fenntarthatóság pedagógiájának közvetítését szolgálja. Biztosítanunk kell a külső helyszíneken szervezett, a valóság felfedezésére irányuló, cselekvésbe ágyazott közvetlen tapasztalatszerzést. Feladatként jelöli meg számunkra a pozitív érzelmi viszony kialakítását a természeti környezethez, az emberi alkotásokhoz, ezzel a környezettudatos magatartásforma alapozását, alakítását segíti elő. A szülőföld szeretetére nevelés keretében a gyerekek a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, valamint a tárgyi kultúra értékein keresztül ismerkednek meg az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükkel, világgal.

Intézményünk az „Örökös Zöld Óvoda” címet elnyerte.

7. Óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység

A járási család- és gyermekjóléti központok számára 2018. szeptember 1-től bevezetésre kerülő kötelező új feladat

Középpontban a gyermek, a szülő, valamint a gyermek, a szülő és az iskola kapcsolata áll.

Fontos célja a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, valamint, hogy olyan gyerekek kerüljenek ki az óvoda, iskola falai közül, akik ismerik magukat és képesek saját, és környezetük szociális problémájának megoldására.

További cél a szülő gondolkodását, szemléletét, az óvodával, iskolával kapcsolatos elvárásaikat formálni. Hatékonyan, preventív jelleggel tudjon működni.

A megelőzés feladata, hogy időben felismerje a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség kialakulására utaló jeleket.

- **Célja:**
- Egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- Gyermek, szülő, pedagógusok részére adekvát szakmai segítségnyújtás
- Az elsődleges prevenció elősegítése
- Veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás

- Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek számára szolgáltatások nyújtása
- A felmerülő szociális és gyermekjóléti problémákra szakmai és módszertani válaszok kialakítása
- Gyermekek, szülők, pedagógusok, óvodapedagógusok számára adekvát szakmai segítség nyújtása
- Egységes szakmaszemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- Elsődleges prevenciós programok működtetése
- Az észlelő- és jelzőrendszer működésében való részvétel
- Szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek és tanulók életminőségét javító szolgáltatások nyújtása

XXI. Kapcsolatrendszer

Az óvodai nevelés nem önmagáért van. Rendszer elemeként szerves része az emberi személyiség kibontakoztatására törekvő nevelési folyamatnak.

A kisgyermeket szűkebb és tágabb környezetükben szüntelenül hatások érik. A nevelés számos színtere egyedi és sajátos módon, sajátosságának megfelelően hat a fejlődésre. Kiegészíthetik, bővíthetik, felerősíthetik, de ugyanakkor gyengíthetik is a gyermekek személyiségfejlődésére gyakorolt hatást. Ez utóbbi elkerülése, megelőzése érdekében nagyon fontos, hogy az óvoda nyitott legyen, őrizze meg továbbra is a kapcsolatok építésében a kezdeményező szerepét.

Célja:

- **A nevelés valamennyi színterével alakuljon ki olyan kölcsönös együttműködés, amely pozitív hatást vált ki a gyermekek személyiségfejlődésére. Az együttműködésben kölcsönös nyitottságnak kell érvényesülnie.**

A családokkal, szülőkkel való kapcsolat

Az együttműködés alapelvei:

- a gyermekek nevelésében a család szerepe elsődleges, az óvoda épít rá és kiegészíti azt;
- az együttműködés sikerességéhez jó partnerkapcsolat és egyenrangú nevelőtársi viszony alakuljon ki az óvodapedagógusok és a szülők között;
- az óvodapedagógus fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságot tapasztal;
- az óvodapedagógus részéről őszinte odafordulást és segítőszándékot érezze a szülő addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja;
- a szülő érezze, hogy gyermekét szeretik, gondozzák az óvodában, személyesen törődnek vele;
- az óvoda dolgozói előítélet nélkül közeledjenek minden családhoz;
- az óvoda tartsa tiszteletben a családok világnézetét;
- az óvoda nyújtson segítséget a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő családoknak;
- a szülők tájékoztatása legyen folyamatos, diszkrét, korrekt.

Óvodánkban a szülők képviselőjét a Szülői Munkaközösség látja el, tevékenységüket a megbízott vezetők koordinálják.

Képviselőt, valamint az SZMSZ-ben meghatározottak alapján egyetértési jogot gyakorol az Óvodaszék. A szervezetek működési rendje az SZMSZ-ben szabályozott.

Családokkal, szülőkkel való közvetlen kapcsolat formái

Családlátogatás

A megfelelő kapcsolat kialakításának és fenntartásának legmeghatározóbb formája. Preventív - minden újonnan érkező gyermek esetében, alkalomszerű - közös egyeztetés alapján.

Fogadóóra

Lehet állandó, meghatározott rendje. Továbbá lehet alkalomszerű, eseti, a szülővel történő közös megbeszélés alapján.

Nyílt napok

Óvodánk nyitottságából eredően a szülők, a nagyszülők – az óvodapedagógusokkal való közös egyeztetést, meghívást követően – bármikor részt vehetnek, megtekinthetik a csoportokban folyó életet. Szervezetten a Szakmai Hét rendezvénysorozatán, meghatározott számú nap, melyből egy a még nem óvodás (3 éven aluli) gyermekek szüleinek szól.

Szülői értekezlet

A nevelési év kezdetén tájékoztató jelleggel. Hasonló jelleggel évente egy alkalommal, közvetlen az iskola előtt álló gyerekek szüleinek közösen a többi közoktatási intézménnyel, és az óvodapedagógusok által meghatározott időpontban.

Ünnepek, kulturális és sportrendezvények lebonyolításában a szülők is vegyenek részt. Tea-délután szülőknél, nagyszülőknél. Munkadélután szervezése alkalom-szerűen.

Fenntartó

A kapcsolat továbbra is alapuljon a kölcsönös nyitottságon. A korrekt együttműködés vezessen céljaink eléréséhez. A tájékoztatás és tájékozódás legyen folyamatos és hiteles. A döntések nagymértékben kihatnak, meghatározzák az óvoda működését, ezért az előkészítő szakaszban a képviselő-testület számára az óvoda vezetése mindig adjon megfelelő információt.

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal való kapcsolatra is legyen jellemző a nyitottság, a hiteles, rendszeres tájékoztatás.

Az intézményvezető a nevelési év lezárását követően éves beszámolóban ismerteti a pedagógiai munka eredményességét, hatékonyságát, fejlesztendő területeit, illetve a következő évre vonatkozó terveit.

Óvoda - Iskolák

A hatékony együttműködés alapja a nevelési elvek, célok, módszerek és eljárások kölcsönös ismerete. Intézményváltás előtt – az átmeneti nehézségek csökkentése érdekében – ki kell alakítani gyermek-pedagógus viszonylatában a megfelelő személyes kapcsolatot. Kölcsönös látogatások, közös rendezvények során a gyermekek ismerkedjenek meg leendő tanítójukkal, az iskolával, annak tárgyi környezetével, ahová jární fognak. Az óvodapedagógus adjon a tanítónak megfelelő tájékoztatást a gyermek fejlődésének menetéről, egyéni fejlődési üteméről, az aktuális fejlettségi állapotáról, személyiségének vonásairól.

Cél és feladat:

- **A gyermek pozitív élmények útján ismerkedjenek meg leendő tanítójukkal s az iskolai életmóddal.**
- **A gyermek akkor lépjen iskolába – törvényi keretek között – ha erre alkalmassá válik.**
- **Készüljön részletesebb jellemzés a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről, személyiségük jellemzőiről.**
- **A szülők kapjanak időben tájékoztatást az iskolaválasztási lehetőségekről.**
- **A visszajelzésekkel is váljon zökkenő mentesebbé az intézmények közötti átmenet.**

Közművelődési és sport intézmények

Könyvtár, Művelődési Központ, Sportcsarnok – sajátos lehetőségeit az óvodapedagógus tudatosan építse be a nevelőmunka folyamatába. A gyermekek ismerkedjenek meg a könyvtár funkciójával. A Mesebarlang adta lehetőségeket az óvodapedagógusok tudatosan használják ki. Vegyenek részt továbbá egy-egy kiállításon.

Az óvodapedagógusok kapcsolódjanak be az óvodáskorú gyermekek számára szervezett speciális programok megszervezésébe, szakértelmükkel segítsék a közművelődési intézményekben folyó munkát.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza

Célja:

- Nagyszülők-gyermekek kapcsolatának mélyítése, idős emberekkel való gondoskodás.
- Formái: Az otthon lakóit, évente három alkalommal az óvodások köszöntik. Öregek napján rövid műsorral, kis ajándékkal kedveskednek, karácsony és húsvét előtt készítsenek az idős embereknek meglepetést, ajándékot. Kapjanak meghívást az óvodába, látogassanak el ők is a gyerekekhez.

Speciális segítők

A speciális képzettség biztosítja azokat a lehetőségeket, melyek a nevelés folyamatában nélkülözhetetlenek meghatározott esetekben.

Logopédus, gyógypedagógus, gyógytestnevelő

- A Pedagógiai Szakszolgálat szakembereként foglalkozik a krónikus beszédhibával küzdő gyermekekkel.
- Fejleszti az SNI gyermekeket, mentorként útmutatást az óvodapedagógusoknak.
- Közreműködik a mozgásszervi rendellenességek korrekciójában.

Orvos, védőnő

- évente két alkalommal szűrővizsgálatot tartanak, melynek célja az érzékszervek, az általános egészség karbantartása.

Speciális intézmények

Pedagógiai Szakszolgálat

Tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottság

Mentálhigiénés Központ

Család és Gyermekjóléti Szolgálat, Család és Gyermekjóléti Központ

Járási Hivatal

Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Gyermekekesély Programiroda

Kiskunsági Nemzeti Park

Csantavéri Bóbita Óvoda -külhoni magyar óvoda – testvéróvoda kapcsolat

XXII. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Család- és Gyermekjóléti Központ

Szakmai program

1. Szervezeti felépítés

Az intézmény megnevezése:

Gyermeklanc Óvoda és Bölcsőde, Család - és Gyermekjóléti Központ

Az intézmény székhelye:

6440 Jánoshalma, Radnóti M. u. 12.

1.1 Család- és Gyermekjóléti Központ

A központ telephelye: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.

A központ fenntartója: Jánoshalma Város Önkormányzata

Fenntartó székhelye: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.

A központ ellátási területe: Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom, Rém települések közigazgatási területei

Ellátási forma: Más intézmény keretében önálló szervezeti és szakmai egységként működő család és gyermekjóléti szolgáltatás

Ellátási típus: Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás

Család- és Gyermekjóléti Központ nyitva álló helyiségek:

6440 Jánoshalma, Béke tér 14.

6440 Jánoshalma, Orczy u. 110.

6440 Jánoshalma, Radnóti u. 12.

6440 Jánoshalma, Petőfi u. 35.

6440 Jánoshalma, Batthyány u. 14.

6440 Jánoshalma, Bernáth Z. u. 1/A.

6440 Jánoshalma, Rákóczi u. 8.
6440 Jánoshalma, Bernáth Z. 12.
6440 Jánoshalma, Molnár J. u. 9.
6445 Borota, Szent István u. 59.
6445 Borota, Szent István u. 42.
6444 Kéleshalom, Fő u. 18.
6449 Mélykút, Petőfi tér 5.
6449 Mélykút, Hunyadi u. 5.
6449 Mélykút, Rákóczi u. 1-3.
6446 Rém, Petőfi S. u. 36.
6446 Rém, Petőfi S. u. 44.

1.2 Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A szolgálat telephelye: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.
A szolgálat fenntartója: Jánoshalma Város Önkormányzata
Fenntartó székhelye: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.
A szolgálat ellátási területe: Jánoshalma település közigazgatási területe
Ellátási forma: Más intézmény keretében önálló szervezeti és szakmai
egységként működő család és gyermekjóléti szolgáltatás
Ellátási típus: Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás
Család- és Gyermekjóléti Szolgálat nyitva álló helyisége:
6440 Jánoshalma, Orczy u. 110.

2. Szakmai információk 2024. szeptember 2.-án:

<i>Beosztás</i>	<i>Munkaviszony</i>	<i>Munkaidő</i>	<i>Végzettség</i>
1.1.Család- és Gyermekjóléti Központ			
1 fő szakmai vezető	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás gyermekjóléti alapellátás szakvizsgával
1 fő esetmenedzser	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás
1 fő esetmenedzser	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás
1 fő esetmenedzser	főállás	heti 40 óra	érettségi
1 fő esetmenedzser	főállás	heti 40 óra	szociálpedagógus
1 fő felvételi esetmenedzser	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás, hitoktató
1 fő szociális segítő OISZM	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás gyermekjóléti alapellátás szakvizsgával
1 fő szociális segítő OISZM	főállás	heti 40 óra	érettségi
1.2. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat			
1 fő szakmai vezető	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás sddiktológiai konzulens
1 fő családsegítő	főállás	heti 40 óra	mérnök tanár
1 fő családsegítő	főállás	heti 40 óra	általános szociális munkás

3. Törvényi háttér – jogi keretek:

- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.)
- Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013.(X.24.) Kormányrendelet (Sznyr.)
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet (R.)
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SZCSM rendelet (Ir.)
- Szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentésről szóló 415/2015.(XII.23.) Kormányrendelet
- Munka Törvénykönyvéről szóló 2012.évi I. törvény
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet
- A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet
- 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről
- 2007. évi LXXX törvény a menedékjogról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)
- 15/1998. NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó intézmények személyi és szakmai feltételeiről (NMr.)
- 235/1997. (XII.17) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt adatokról
- 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról (Gyer.)
- Integrált jogvédelmi szolgálatról szóló 381/2016.(XII.2.) Kormányrendelet
- Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nktv.)
- 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról
- 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről
- 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról,
- 2013.évi L. törvény az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról,
- 1996. évi XX. törvény a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról,

- 2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről (Ást.)
- 2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról (Stt.)
- az Európai Parlament és a Tanács a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló – és 2018. május 25. napjától alkalmazandó – (EU) 2016/679 rendeletének (a továbbiakban: GDPR rendelet),
- Magyarország Alaptörvénye,
- az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénynek (a továbbiakban: Info törvény),

A Család és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család és Gyermekjóléti Szolgálat a többszörösen módosított 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény, az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló törvény alapján működik. Szakmai feladatait és a működés feltételeit a 15/1998.(IV.30.) NM rendelet, valamint az 1/2000.(I.7) SZCSM rendelet szövegi le. A Család és Gyermekjóléti Központ Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom és Rém településeken, a Család és Gyermekjóléti Szolgálat Jánoshalma településen biztosítja a feladatellátást és szolgáltatást.

4. A törvény célja:

A törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről. A célok elérése érdekében meghatározza a gyermekek alapvető jogait és jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait. A gyermekek védelmének rendszere arra hivatott, hogy elősegítse a gyermekek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettséget megelőzze, a kialakult veszélyeztetettséget megszüntesse, illetve a szülői gondoskodásból kikerült gyermekek helyettesítő védelmét tevékenységével biztosítsa. A Központ és a Szolgálat által biztosított alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek

testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez.

5. Gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatás

5.1 Család- és Gyermekjóléti Szolgálat célja és feladata:

Családsegítéssel nyújtott szolgáltatásaink célja, hogy a szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő, illetve krízishelyzetbe került egyének, családok számára segítséget nyújtsunk az okok megelőzéséhez, illetve azok megszüntetéséhez, valamint hozzájáruljunk az életvezetési képesség megőrzéséhez.

Az intézmény, szolgáltató a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ feladatait is ellátja, így biztosított a külön szakmai egységként történő működés.

A gyermekek védelmének rendszerében személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások egyike a gyermekjóléti szolgáltatás. A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. (Gyvt. 39.§.(1) bekezdés)

Gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a

családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájárulásának szervezése,

- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

Gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység biztosítása.

Kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítőmunka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- kezdeményezni egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,
- szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
- egészségügyi ellátások igénybevételét, pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét

Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait. A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgálatot más intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként működteti.

A gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,
- szervezi a – legalább három helyettes szülőt foglalkoztató – helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készít,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatóknak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást. A kapott jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés céljáról, tartalmáról.

A családsegítés keretében biztosítani kell:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,

- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós álláskeresők, a fiatal álláskeresők, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,
- készenléti szolgálatot,

Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat – keretében működtethető.

A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat. A család- és gyermekjóléti szolgálat az ellátási területén – felkérésre – közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában.

A család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.

A kijelölt család- és gyermekjóléti központ fogyatékossgügyi tanácsadást biztosít. A fogyatékossgügyi tanácsadás keretében a gyermekjóléti központ elősegíti a fogyatékossggal élő emberek és családtagjaik információkhoz, szolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférését, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés megvalósulását. A család- és gyermekjóléti központ szociális diagnózist készít a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezésére, ha olyan szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – igénybevétele válik szükségessé, amelyben az ellátott vagy a család nem részesül, vagy azt a szolgálat más okból szükségesnek tartja,

A szociális diagnózis elkészítését a jelzőrendszer tagjai is kezdeményezhetik a család- és gyermekjóléti központnál. (3) A szociális diagnózis a család szociális helyzetének átfogó

vizsgálata alapján meghatározza az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat és – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – gyermekjóléti alapellátásokat.

A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális, gyermekjóléti szolgáltatókat és intézményeket, amelyek kötelesek a szolgáltatásra vonatkozó igényt nyilvántartásba venni.

5.2. A Család- és Gyermekjóléti Központ célja és feladata:

A Család és Gyermekjóléti Központ célja, hogy széleskörű, segítő, támogató, szükség esetén alternatív eszközöket is alkalmazó szociális munkával a gyermekvédelmi törvényben foglalt jogok érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez hozzájáruljunk, a gyermekek családban történő nevelkedését elősegítsük, veszélyeztetettséget megelőzzük, illetve megszüntetéséhez segítséget nyújtunk. Feladataink végzése során tiszteletben tartjuk az egyének, családok autonómiáját, hagyományait, szokásrendszerét, vallási elköteleződését, tradícióit. Külön hangsúlyt helyezünk arra, hogy szervezzük és összehangoljuk a hatósági intézkedéssel érintett gyermekek és családjuk szociális biztonságának megőrzése érdekében nyújtott szolgáltatásokat, információt nyújtunk és megismertessük e tevékenységek és egyéb szociális szolgáltatások tartalmát és eljárási rendjét, támogassuk az azokhoz való hozzáférést a járás egész területén. Feladataink teljesítése érdekében együttműködünk a szociális és gyermekjóléti ellátó tevékenységhez kapcsolódó más szervezetekkel és intézményekkel.

Család- és gyermekjóléti központnak (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az a járásszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, illetve szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.

A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak a 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl feladata:

- a gyermek családban nevelkedésének elősegítése,
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében: biztosít utcai és – ha a helyi viszonyok azt indokolják – lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítói eljárást, ha a helyi viszonyok azt indokolják – kórházi szociális munkát, gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást, családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát, óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;

- a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét, javaslatot készít a veszélyeztettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére, együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához, utógondozást végez – a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve, a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet készít;
- szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára;
- elkészíti a szociális diagnózist

A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ a szolgáltatással érintett gyermek tekintetében a Gyvt. 139. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást, nagykorú személy tekintetében az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartást vezeti.

6. Tárgyi feltételek

A Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a 2016-os átalakítást követően egy épületben került elhelyezésre, mely azóta is változatlan. Az elhelyezés ezen formája a szakemberek közötti információk cseréjét nagy mértékben segíti. A 2022.-es év végén lényeges változás történt az elhelyezést tekintve, telephelyünk Jánoshalma, Béke tér 1. -re

változott az Önkormányzat épületében kaptunk elhelyezést. A jelenlegi telephely tömegközlekedési eszközökkel jól megközelíthető. A szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra változatlan formában rendelkezésre áll. Az épületben 1 nagy közös irodahelység biztosítja az adminisztrációs és ügyintézéshez szükséges helységet az esetenedzserek és a családsegítő munkatársak számára. E helységben íróasztalok, irattároló szekrények, a munkavégzéshez szükséges számítógépek, telefonok és internet hozzáférés biztosított. 1 különálló interjúszobában folyamatosan biztosított a bizalmas beszélgetésekhez szükséges körülmény. Ezen kívül 1 nagyobb helység áll rendelkezésre a speciális szolgáltatások – pszichológiai ellátás, kapcsolattartások lebonyolítására. A napi ügyfél forgalom miatt jelenleg is időnként problémát jelent a külön helységben megoldható beszélgetés. Az épületben ügyfelek részére várakozó helység, valamint szociális helység biztosított. A szakmai munka ellátásához 2016. évben történő fejlesztés kapcsán a kerékpárok biztosítása, illetve a külterületi gondozáshoz, járás településeire való közlekedés biztosítására gépkocsi beszerzése nyújtott lehetőséget.

Az infrastrukturális ellátottság teljes egészében megoldott, internet hozzáférés, fénymásolás, illetve mobil telefonok, mely a teljes körű szolgáltatásra, magasabb színvonalú ügyintézés biztosítására ad lehetőséget. A költözéssel a vezetékes telefon került kiiktatásra, erről az ügyfelek, a velünk kapcsolatban álló intézmények, hatóságok tájékoztatást kaptak. Az elavuló számítógéppark cseréje folyamatos, a költözéssel külön irattároló helység került kialakításra, mely a még nem selejtezhető iratanyagok tárolását biztosítja.

A telephely átköltöztetése ugyan több hetet vett igénybe, de elmondható, hogy az zökkenőmentesen zajlott. Az ügyfeleket a személyes találkozások során folyamatosan tájékoztattuk az elérhetőségünk változásáról, valamint plakátokon kifüggesztésre került. A társszerveket, velünk kapcsolatban álló intézményeket írásban tájékoztattuk a telephely változásáról.

7. Ellátási terület, ellátást, szolgáltatást igénybe vevők köre

A Jánoshalmi Járás Bács-Kiskun Megyében található, 5 település, 2 város (Jánoshalma, Mélykút), és 3 község (Borota, Kéleshalom, Rém) alkotja, székhelye Jánoshalma. Területe 439,03 km², népessége a 2024. év januári adatok szerint 15.259 fő. A járás öt települési önkormányzata közül 2 működtet önálló hivatalt, a többi 3 település egy közös önkormányzati hivatalhoz tartozik.

Település	Jogállás	Közös hivatal	Kistérség	Népesség	Gyermek	Terület (km ²)
Borota	község	Borota	Jánoshalmi	1 102	195	81,80
Jánoshalma	város		Jánoshalmi	7997	1 712	132,21
Kéleshalom	község	Borota	Jánoshalmi	403	80	61,63
Mélykút	város		Jánoshalmi	4 602	840	123,46
Rém	község	Borota	Bajai	1 155	183	39,93

A járás településeinek lakosságszáma évek óta folyamatos csökkenést mutat, a csökkenés legfőbb oka a népesség fokozatos elöregedése, a születések számának folyamatos csökkenése, a fiatalok az ország fejlettebb területei felé történő elvándorlása és a külföldön történő munkavállalása. A gyermekek és az időskorúak aránya közel azonos, 20-20%, az aktív korúak 60%. A terület társadalmi helyzetét mutatja, hogy a foglalkoztatottak aránya alacsonyabb, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya pedig magasabb.

A települések közigazgatási területén a mai napig megtalálhatók az apró tanyák, melyeken szintén jelentkeznek a szociális problémák, gyermekvédelmet érintő esetek. A szociális és gyermekjóléti ellátások és társadalmi felzárkóztatás szükségességét jelzi, hogy a járás valamennyi települése hátrányos helyzetű.

A Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásainak a járás településein élő valamennyi személy, gyermek és család számára elérhetőnek kell lennie.

Az ellátottak köre – Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom és Rém településeken élő lakosság. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat által nyújtott szolgáltatások a Jánoshalmán élő lakosság számára biztosítottak.

A szolgáltatások igénybevétele térítésmentes, bárki igénybe veheti faji, vallási, szociális, egészségügyi körülményekre vagy politikai hovatartozásra való tekintet nélkül. A személyes gondoskodás igénybevétele - ha e törvény másként nem rendelkezik - önkéntes, az ellátást igénylő kérelmére történik. Ha a gyermek védelme az ellátás önkéntes igénybevételével nem biztosított, hatóság az ellátás kötelező igénybevételét elrendeli.

A Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család és Gyermekjóléti Szolgálat a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde intézményben önálló szervezeti és szakmai egységként működik. A két szakmai egység vezetője Zámbó Judit, távollétében helyettesíti Barnáné Kettner Szilvia a Szolgálat szakmai vezetője.

8. Család- és Gyermekjóléti Központ

6440 Jánoshalma, Béke tér 1.

janoshalmacsgyk@gmail.com

tel.. 06-70/198-91-50, 06-70/198-91-51, 06-70/656-60-47

8.1. A Család- és Gyermekjóléti Központ tervezett feladatai a szolgáltatási feladatokon túl

- elsődleges célunk a hatósági intézkedések - védelembe és nevelésbe vett gyermekek magas számának csökkentése különös tekintettel Jánoshalma és Mélykút településen
- szükség esetén kezdeményezzük a hatósági intézkedést, különös tekintettel az iskoláztatási támogatás természetben történő felfüggesztésére, hiszen segítséget jelenthet a bevételek hatékonyabb beosztása és a gyermekek ellátása érdekében – ennek feltétele a megfelelő számú szakember, aki behívható eseti gyámként
- családjából kiemelt gyermekek esetében gondozási hellyel továbbra is a személyes kapcsolatfelvételt szorgalmazzuk a rendelet szabályai szerint, szorosabb együttműködés a gyermeket gondozó személyekkel, rendszeres kommunikáció és tapasztalatcsere a hazagondozás eredményessége érdekében
- családok tanácsokkal történő ellátása, helyzetük javítása érdekében természetes kapcsolatok felkutatása, anyagi helyzet munkával történő javítása, stabilizálása, közvetítés elérhető munkahelyekre, közmunka programba
- családok mentális, szülői szerepekben való megerősítése, felkészítése a gyermek(ek) visszafogadásra
- utógondozás során a gyermek családba, intézményekbe történő beilleszkedését támogatjuk
- felügyelt kapcsolattartásra, illetve semleges hely biztosítására a kapcsolattartási ügyelet keretében nyújtunk lehetőséget

- különválás esetén segítjük a szülők közötti egyezséget, és gyermekeikkel való kapcsolattartását közvetítői eljárás biztosításával, mely intézményünkben képzett mediátorok biztosításával megvalósítható
- kapcsolattartás sikeres lebonyolítása érdekében arra alkalmas helyet biztosítunk, szükség esetén felügyelettel a kapcsolattartási ügyelet keretében
- krízishelyzet megoldását készenléti szolgálat biztosítja napi 0-24 időtartamban telefonon elérhető ügyeletessel, aki azonnali információt, tájékoztatást tud nyújtani, illetve segítséget tud mozgósítani
- oktatási intézményekben pályaválasztási tanácsadást tartunk, részt veszünk szülői értekezleteken, fogadóórákon
- szoros együttműködésre törekszünk családsegítők és esetmenedzserek között (járás központja és települési szolgálatok)
- járásban működő jelzőrendszerek munkájának összehangolása, szakmai segítése járási jelzőrendszeri tanácsadó biztosításával

8.2. Kapcsolattartási ügyelet

A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy nyugodt, semleges helyet biztosítson a gyermekek számára, a külön élő szüleikkel, rokonaikkal, hozzátartozóikkal - meghatározott időben/időtartamban barátságos, otthonos környezetben találkozhatnak a gyermekek életkorának megfelelő játékok, mesekönyvek, valamint szakember jelenlétében.

A Család- és Gyermekjóléti Központ az ellátási területéhez tartozó gyermekek számára (Jánoshalma Járás közigazgatási területe – Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom, Rém) biztosítja a szolgáltatást külön mellékelt házirend és az első találkozás alkalmával megkötött együttműködési megállapodás szerint.

A szolgáltatás igénybevételére **kedden 9⁰⁰-12⁰⁰, csütörtökön 13⁰⁰-16⁰⁰** között van lehetőség, az erre kijelölt kapcsolattartó helyiségben.

8.3. Készenléti Szolgálat

Célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. A készenléti szolgálat egy állandóan hívható, közismert telefonszám biztosításával került megszervezésre úgy, hogy a készenlétben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani. A telefonos készenléti szolgálat a Központ nyitvatartási idején túl hívható

+ 36 70 198-09-99 telefonszámon.

Készenléti Szolgálat teljesítése telefonos szolgáltatást jelent, azaz munkaidőben a szakmai munkatársak a Központ telefonszámain, illetve személyesen elérhetőek, munkaidőn túl egy ügyeletes szakember a nap 24 órájában telefonon elérhető.

Telefonon a szolgálatot ellátó munkatárs információt tud nyújtani, tanácsadásban részesítheti az ügyfelet, szükség esetén gyakorlati támogatást tud biztosítani: vagy hivatalos személy - rendőr, mentő, tűzoltó - a helyszínre történő mozgósításával, vagy szükség esetén személyes intézkedéssel. A készenléti szolgálat az intézmény zárásának időpontjától a következő munkanap nyitási időpontjáig tart, azaz:

- **munkanapokon 16⁰⁰-tól – 7³⁰-ig,**
- **hétfőn péntek 13³⁰ – hétfő 7³⁰-ig,**
- **a munkaszüneti napokon az azt megelőző munkanap végétől a következő munkanap reggel 7³⁰-ig.**

8.4. Pszichológiai tanácsadás, családkonzultáció, családterápia

Pszichológus fogadja a különböző pszichés problémával (családi konfliktusok, motivációs, szocializációs problémák, iskolai előrehaladással összefüggő lelki feszültségek, krízisek, vélelmezett, vagy valós bántalmazást, abúzust elszenvedők, önismereti, önértékelési zavarok, családba visszahelyezés, családba-fogadás esetén fellépő mentális problémák) jelentkező klienseket. Specifikus sérülést szenvedett gyerekekkel, fiatalokkal, fiatal felnőttekkel, szülőkkel is foglalkozik. Feltérképezi a magatartásbeli problémák körét, okait és egyben javaslatot tesz azok megoldására, a fejlesztés irányaira, és segíti a kliensét a gyógyuláshoz vezető úton. Egyéni és csoportos keretek között is dolgozik kliensekkel. Problématípustól függően a klienseket kompetenciájának megfelelő ellátásban részesíti (segítő beszélgetés, tanácsadás). Szükség esetén a folyamatba bevonja a család tagjait is. Amennyiben a kliens problémája meghaladja a Központ kereteit, illetve a pszichológiai tanácsadó kompetenciáját, úgy a megfelelő szakellátáshoz irányítja. Bekapcsolódik a Kapcsolattartási ügyelet feladatellátásába, igény szerint konzultációs lehetőséget biztosít az esetmenedzserek és a családsegítők számára. Együttműködik más szakemberekkel - tanácsadói tevékenységét és eredményeit rendszeresen írásban rögzíti, arról nyilvántartást vezet (esetnapló, nyilvántartó lap). Közreműködik a Központ illetékességi területén a drogprevenciós tevékenységben. Pszichológiai tanácsadás pszichológus - Kinigopulos Márta - végzettséggel biztosított.

- **minden hét szerdai napján 8⁰⁰-16⁰⁰**

8.5. Jogi tanácsadás

Az ingyenes jogi tanácsadás célja, hogy ügyfeleink hathatós segítséget kapjanak jogi vonatkozású ügyeikben, peres eljárásokban.

Ingyenes jogi tanácsadás – jogi végzettséggel dr. Nemes Zsófia

- **minden hónap 2. és 4. szerdai napján 17⁰⁰-19⁰⁰**

8.6. Család- és gyermekjóléti szolgálatokkal történő együttműködés módja:

A család- és gyermekjóléti központ a járás területén működő család- és gyermekjóléti szolgálatok feladatainak szakmai támogatása érdekében

- havi rendszerességgel esetmegbeszélést tartunk a szolgálatok számára és szükség szerint konzultációt biztosítunk a járás szolgálatainak családsegítői számára, különösen fontos a konzultáció biztosítása, hogy az egyedül tevékenykedő családsegítő se maradjon egyedül a problémás helyzetek megoldásában
- tájékoztatjuk a szolgálatokat a központ által nyújtott szolgáltatásokról, az azokat érintő változásokról, illetve a járás területén elérhető, más személy, illetve szervezet által nyújtott, közvetíthető szolgáltatásokról, ellátásokról
- folyamatos szakmai támogatást nyújtunk azoknak a szolgálatoknak, ahol a szakmai tapasztalat, végzettség nem áll rendelkezésre
- szakmai megbeszéléseken számolunk be szakembereknek a megyei értekezleteken, konferenciákon elhangzottakról
- járási jelzőrendszeri tanácsadó nagy hangsúlyt helyez a települések jelzőrendszerének támogatására, munkájuk összehangolására témajavaslatokkal, szóróanyagokkal

Ha a család- és gyermekjóléti központ a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatkörébe tartozó szolgáltatás szükségességét észleli, bevonja a család- és gyermekjóléti szolgálatot a szolgáltatás nyújtásába.

8.7. Óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység:

Intézményünk 2017. október 1-től kezdődően az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése EFOP-3.2.9-16-2016-00044 számú „Segítsd, hogy segíthessen” című pályázatot valósította meg, melynek lezárása 2019. március 31.-én megtörtént. A lezárást követően 2 fő főállású óvodai és iskolai szociális segítő biztosítja a törvényi előírásoknak megfelelően a szolgáltatást a járás oktatási, nevelési intézményeiben.

Szociális segítséssel célunk, hogy az óvodákban, iskolákban, kollégiumban végzett tevékenységével elsődlegesen a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségét megelőzzük, a sikeres iskolai előmenetelt támogassuk, egészségfejlesztésben való közreműködéssel, prevenciós tevékenységgel. Aktív részvételt biztosítunk a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében, a felmerülő életvezetési, szociális problémák megoldásában, igény szerint pedagógusoknak, nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek, valamint szülőknek nyújtott támogatással. A pályázat lezárultával a bekért szükségletfelmérők alapján szolgáltatási tervet készítettünk.

Telefonos elérhetőség: 06-70/278-17-85

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység:

- gyermekek, tanulók, szülők, óvodapedagógusok, pedagógusok részére szakmai segítségnyújtás
- közreműködés a prevenció megerősítésében
- észlelő- és jelzőrendszer működésének segítése
- egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása
- kiszűrni a veszélyeztetett gyermekeket, veszélyhelyzet megszüntetésében segítségnyújtás

Ügyfelfogadás keretein belül tanácsadás:

- szülőknek gyermeknevelés és a családi élet más problémát okozó területein, óvodában jelentkező problémák kapcsán, gyermek eltérő fejlődésével kapcsolatban
- információnyújtás elérhető szolgáltatásokról, jogokról, a szociális rendszer működéséről, ügyintézés során segítségnyújtás, pályaorientációs tanácsadás
- közvetítés a szülő és az óvodapedagógus, pedagógus közötti konfliktusban, részvétel a szülő és pedagógus közötti megbeszélésen
- közvetítés különböző szolgáltatások elérésében
- pedagógusok számára konzultáció biztosítása
- krízisintervenció
- tanulók számára egyéni tanácsadás, információnyújtás biztosítása
- probléma megoldásában segítségnyújtás gyermekek, tanulók számára

Csoportban végzett munka keretein belül:

- megfigyelni gyermekeket csoportban
- szülőcsoportok szervezése és vezetése
- gyermekek és fiatalok számára csoportfoglalkozások szervezése és vezetése társas kapcsolataik építésének, személyiségfejlődésének, konfliktuskezelésének, kommunikáció fejlesztésének elősegítése érdekében
- támogatás óvodai, iskolai, kollégiumi csoportban jelentkező problémák kezelésében, megoldásában
- szabadidős programok, kirándulások szervezése

Közösségi munka keretében:

- a járás területén működő intézményekben elősegíteni az együttműködés kialakítását
- együttműködés partnerintézményekkel
- részvétel nevelőtestületi ülésen, intézmények által szervezett rendezvényeken
- részvétel szülői értekezleteken, tanácsok nyújtása szülői értekezlet szervezéséhez
- intézmények szülői szervezeteivel együttműködés
- közreműködés az intézmények közösségi munkájának megszervezésében

Gyermekvédelmi tevékenység keretein belül:

- elősegíteni és támogatni az intézmények gyermekvédelmi feladatainak ellátását
- intézményekben jelzőrendszeri tagként koordinálni a gyermekvédelmi feladatokat
- kompetencián túlnyúló eseteket delegálni család és gyermekjóléti szolgálat szakemberei felé
- kapcsolatot tartani az intézmények és társszakmák szakembereivel
- együttműködés szülőkkel, pedagógusokkal, intézményvezetőkkel

8.8. Szociális diagnózis

2016. január 1.-vel módosított 1993. évi. III. törvény a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások összevonásán túl új alapokra helyezte a családok és gyermekek ellátásának rendszerét. A szolgálatok és központok feladatai között a szociális diagnózis bevezetésére került sor, mely 2018. január 1-től kötelezően ellátandó feladat a központ felvételi esetmenedzsere számára.

A szociális diagnózis az alapja a szociális és gyermekjóléti ellátások igénybevételének, gyakorlatilag a szociális diagnózis határozza meg egy adott személy ellátások iránti szükségletét.

„A Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.” A szociális diagnózis elkészítését felvételi esetmenedzser végzi.

9. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

6440 Jánoshalma, Béke tér 1.

janoshalmacsgysz@gmail.com

tel.. 06-70/198-91-50, 06-70/198-91-51, 06-70/656-60-47

9.1. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai:

A gyermekjóléti szolgálat szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

A gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésének érdekében tervezett intézkedések:

- munkatársak figyelemmel kísérik a hatályos jogszabályokat, szakmai szabályokat, módszertani javaslatokat, hogy minden esetben megfelelő információt tudjanak nyújtani az igénylőknek szolgáltatások és támogatások igénybevételéről
- nagy hangsúlyt helyezünk a szakmai továbbképzéseken való részvételre
- a szervezett szakmai értekezleteken való részvételre a szolgálatok munkatársainak szakmai fejlődésük érdekében nagy szükség van, ezért lehetőség szerint részt veszünk az említett értekezleteken, megbeszéléseken
- a hatékonyabb esetkezelések érdekében törekszünk a gondozási esetek munkatársak közötti arányos elosztására
- a szakmai (havi) megbeszéléseken problémás esetekről konzultáció keretében családsegítők javaslatot tesznek a további intézkedések megtételére
- családsegítők továbbra is részt vesznek adományok felkutatásában, azok elosztásában, illetve közvetítésében

- családsegítők törekednek a civil szervezetekkel való együttműködés hatékony megvalósítására
- folyamatosan fogadjuk a beérkező adományokat, azokat rászorulóknak közvetítjük
- kapcsolatot tartunk fenn fiatalok és felnőtt korúak pártfogó felügyelőjével, szükség esetén és az információáramlás érdekében közös családlátogatást végzünk
- az oktatási – nevelési intézményekkel közösen is részt veszünk szabadidős programok szervezésében
- családsegítők a társintézmények szakembereivel a kölcsönös tájékoztatásra és együttműködésre törekednek
- Jánoshalmán 2014. évtől együttműködtünk a GYEP pályázat munkatársaival, szabadidős programok, gyermek és szülői csoportfoglalkozások segítik a gyermekek családban történő nevelkedését, szülői feladatok ellátását, jelenleg ügyfélfogadást tartunk a Közösségi Házban heti egy alkalommal
- Közösségi Ház munkatársaival közösen szervezünk napközis ellátást a gyermekek számára szünidőben
- a családok számára kertművelés, főzési technikák, életmód, életvezetési tanácsok nyújtásával szervezett program keretében járulnak hozzá ahhoz, hogy a mindennapi élethez szükséges jártasságokat, megoldási módokat megtanulják, /különös tekintettel a korai gyermekvállalással érintetteket/
- szabadidő szervezése tekintetében együttműködünk az óvodai, iskolai szociális segítség munkatársaival
- a szorosabb együttműködés elengedhetetlen, pedagógusok, családsegítők és eszménymentesek között, a folyamatos információcsere és tájékoztatás fontos eleme annak elkerülése érdekében, hogy kettős, ellentétes irányú intézkedések történjenek
- szülők számára az iskolák közreműködésével minden év szeptemberében felhívást juttatunk el az igazolatlan iskolai mulasztások következményeiről
- az iskolai mulasztások visszaszorítása érdekében közös látogatásokat teszünk a rendőrökkel
- személyes megkereséssel tájékoztatást nyújtunk az oktatási intézményekben pedagógusok részére az igazolatlan iskolai mulasztások kapcsán szükséges intézkedésekről, egységes formanyomtatványt dolgoztunk ki a jelzések megtételéhez, az együttműködés szorosabbá tétele érdekében a személyes kapcsolatra törekszünk, családsegítők, eszménymentesek felkeresik oktatási intézményeket, ahol tájékozódnak a tanulók iskolai előmeneteléről, pedagógusokkal közös családlátogatásokat szerveznek,

folyamatos telefonos kapcsolatban állnak osztályfőnökökkel, megkeresésre szülői értekezleten nyújtunk tájékoztatást

- csak indokolt esetben teszünk javaslatot egyéni tanrend engedélyezésére
- iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében pályaválasztási egyéni – csoportos tanácsadást biztosítunk
- megállapodások létrehozásában – mediáció - nyújtunk segítséget válás, gyermekelhelyezés ügyekben, kapcsolattartási problémák megoldásában
- fiatakorúak gyermekvállalásának problémája körében a hatóságokkal és védőnőkkel való együttműködés folyamatosan szükséges
- a szolgálat családsegítői a válsághelyzetben lévő várandós anyát tájékoztatják az őt, és a magzatot megillető jogokról, támogatásokról és ellátásokról, szükség esetén elősegítik az átmeneti elhelyezést
- a születendő gyermeke felnevelését nem vállaló, válsághelyzetben lévő várandós anyát tájékoztatjuk a nyílt és a titkos örökbefogadás lehetőségéről, joghatásairól, valamint a nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezetek, illetve a nyílt örökbefogadást elősegítő és a titkos örökbefogadást előkészítő területi gyermekvédelmi szakszolgálatok tevékenységéről és elérhetőségéről
- önkormányzattal és munkaügyi szervvel történő együttműködéssel elősegítjük a közmunkaprogramokban való részvételt
- alkalmi munkalehetőségeket kutatunk fel szülők számára
- nevelési hiányosságok kompenzálása érdekében elősegítjük a gyermekek mielőbbi óvodai részvételét, 3 éves kor alatt a gyermekek Bölcsődében és Gyerekházban történő ellátását
- szülői csoportot működtetünk a Közösségi Ház munkatársainak segítségével, elsősorban a drogok terjedésének megakadályozása érdekében
- közreműködünk a szünidei ingyenes étkeztetés szervezésében, lebonyolításában
- jegyzői megkeresésre környezettanulmányt készítünk hátrányos helyzet, illetve halmozottan hátrányos helyzet megállapítása érdekében

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében tervezett intézkedések:

- a jelzőrendszer hatékonyságának fejlesztése évek óta cél, házi gyermekorvosok esetmegbeszélésekre történő meghívása személyesen történik
- gyermekjogi képviselő meghívásunkra részt vesz szakmaközi megbeszéléseken

- jelzőrendszer tagjainak folyamatosan aktualizáljuk az összeállított tájékoztató füzetet, mely a jelzések megtételében nyújt segítséget
- a hatékonyabb együttműködés és az információ áramlás elősegítése érdekében immár gyakorlat, hogy a munkatársak az iskolákban személyesen találkozzanak a gondozott gyermekek osztályfőnökeivel, jelzést követően pedagógussal személyesen veszik fel a kapcsolatot
- oktatási, nevelési intézmények pedagógusainak bevonása a probléma megoldásban nagy szerepet kap, a gondozási-intézkedési tervek elkészítésében, feladatok végrehajtásában az együttműködés és a megkeresés a munkatársak részéről hangsúlyosabb – esetkonferenciákon való részvételüket szorgalmazzuk
- jelzőrendszer tagjainak munkájukhoz segítséget nyújtunk a családon belüli erőszak és bántalmazás felismerésében, intézkedések megtételéhez szakmai anyagokkal
- szórólapokkal tájékoztatjuk a lakosságot és a településeken levő intézményeket elérhetőségünkről, szolgáltatásainkról
- szakmaközi megbeszélések megszervezésére hangsúlyt helyezünk
- jelzőrendszer tagjaitól beszerzett írásos tájékoztatók figyelembevételével szakmai beszámolót készítünk jelzőrendszer működéséről, értékeljük az alapellátások működését, intézkedési tervben javaslatot teszünk a meglévő szolgáltatások javítására, bővítésére, új szolgáltatások létrehozására
- az oktatás gördülékenysége érdekében javaslattal élünk a pedagógiai asszisztensek újbóli alkalmazására, illetve a közmunka programban résztvevők iskolákban történő foglalkoztatására
- településen működő jelzőrendszer munkáját jelzőrendszeri felelős koordinálja, szakmai segítése járási jelzőrendszeri tanácsadó biztosításával történik

A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében tervezett intézkedések:

- segítő, támogató kapcsolatban igyekszünk a családot alkalmassá tenni a keletkezett zavarok elhárításában, gondozási, cselekvési tervekkel segítjük a probléma megoldási módok elsajátítását
- folyamatosan gyűjtünk és fogadunk ruha, élelmiszer adományokat, mellyel csökkenteni kívánjuk a családokra nehezülő kiadásokat
- csökkenteni kívánjuk a védelembé vételek számát, melyek az igazolatlan iskolai mulasztások miatt váltak szükségessé

- szükség esetén családi pótlék természetbeni folyósítására javaslattevővel élünk, pénzfelhasználási terv, háztartási napló vezetésének elsajátítására törekszünk
- a családi pótlék természetben történő folyósításának zavartalansága érdekében eseti gyámok felkutatása, bevonása a közös munkába
- oktatási-nevelési intézmények figyelmének felhívása, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmények időben kerüljenek meghosszabbításra
- családon belüli erőszak esetén jelzéssel élünk a gyámhivatal felé
- szoros együttműködés családsegítő és esetmenedzser között (járás központja és települési szolgálat)
- az egyének, családok életében jelentkező problémák megoldása érdekében törekszünk arra, hogy a saját erőforrások, természetes támaszok felkutatására és bevonásra kerüljenek
- a problémamegoldásba behívott családtagok, szakemberek együttműködését koordináljuk, melyet hathavonta értékelünk
- szükség esetén esetkonferenciát hívunk össze az érintettek részvételével, a szakemberek véleményének figyelembevétele mellett szükség esetén védelembe vételre teszünk javaslatot a gyermekvédelmi nyilvántartás adatlapjainak kitöltésével
- közvetlen és súlyos veszély esetén a családsegítők közvetlenül tesznek javaslatot hatósági intézkedésre, ezzel egy időben értesítik a család és gyermekjóléti központot

10. Ellátás igénybevételenek módja

A Központ és a Szolgálat szolgáltatásainak igénybevétele alapvetően önkéntességen alapul, igénybe veheti egyén, család, szülő, vagy maga a gyermek. Adott család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag csak akkor valósítható meg, ha a gyermek védelme az önkéntesség során nem valósul meg.

A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Rendszerbe történő felvételkor a szolgáltatást igénybe vevővel együttműködési megállapodást kell kötni, illetve nyilatkoztatni a tájékoztatás megtörténtéről. A megállapodásban a személyes adatok rögzítésén túl igénybe vevő nyilatkozik a megkapott tájékoztatásról (szolgáltatás elemei, tartalma, feltételei), a rá vonatkozóan vezetett nyilvántartásokról, panaszjoga gyakorlásának lehetőségéről, együttműködési szándékáról, valamint adataiban, jogosultsági feltételeiben

bekövetkező változásokról való tájékoztatási kötelezettségéről. Aláírást megelőzően tájékoztatást kap a szülői jogokról, kötelezettségekről, gyermekek jogairól, kötelezettségeiről.

11. Szakmai alapelvek és szabályok

A szolgáltatás dokumentálása Központ és Szolgálat esetenaplóban a 15/1998. NM. rendelet 8§ (4) szerint a Szociális Ágazati Portálon közzétett formában, valamint a 235/1997.(XII.17.) Kormányrendelet 2. számú melléklete szerint valósul meg.

Az adatlaprendszer felépítésének szabályai szerinti szintek figyelembevételével történő adminisztrációs folyamat és munka:

- *eseti tanácsadás, ügyintézés*: mely során az egyén, a család és a gyermek rendszeres segítségnyújtást nem igényel, a családban nincs, vagy a gyermek nem veszélyeztetett, tájékozódó jelleggel, egy alkalommal jelenik/nek meg a szolgálatnál, adott problémára tájékoztatást, tanácsot kapnak, illetve ügyintézés történik – forgalmi naplóba történő bejegyzés, eseti nyilvántartólap kitöltése, nyilvántartásba való bevezetés, KENYSZI rögzítés
- *gondozásba vétel (felnőtt esetében)*: az egyén, a család helyzete problémát feltételez, a családban nevelkedő gyermek veszélyeztetettsége nem megállapítható, azonban az egyén, a család élete rendszeres és folyamatos segítséget igényel, de önkéntességgel és együttműködve a helyzet javulása várható – forgalmi naplóba bejegyzés, nyilvántartásba való bevezetés, KENYSZI rögzítés együttműködési megállapodás, 15 napon belül esetenapló A) része és B) részének 1. és 2. pontja, cselekvési terv megfogalmazása, a gondozási tevékenység folyamata dátummal esetenaplóban rögzítendő, a külön látogatási naplóban a végzett tevékenység napra készen vezetendő, gondozási-cselekvési terv fél évente értékelendő
- *gondozásba vett család, melyben gyermek veszélyeztetettsége megállapítható*: forgalmi naplóba bejegyzés, nyilvántartásba való bevezetés, GYVR rögzítés a hozzátartozó kötelező adatokkal, nyilatkozat aláírása, együttműködési megállapodás megkötése, a feltárás során tett lépések és intézkedések napra készen vezetendő, gondozási-cselekvési terv fél évente értékelendő az elektronikus felületen
- *gondozásba vett család, melyben gyermek veszélyeztetettsége miatt hatósági intézkedés javasolt*: forgalmi naplóba bejegyzés, nyilvántartásba való bevezetés, GYVR rögzítés, nyilatkozat aláírása, esetkonferenciát követően kezdeményezés központ felé GYVR-en keresztül benyújtandó

- *határozat alapján gondozott, együttműködésre kötelezett család:* alapja a hatóság határozata, gondozott kötelezett az együttműködésre, de a szakmai elvek szerint törekedni kell az együttműködés elérésére – forgalmi naplóba bejegyzés, nyilatkozat aláírása, GYVR rögzítés, a Szolgálat által elektronikus felületen megküldött adatok változás esetén módosítása, Gysz-4 adatlap beszerzése, Gysz-5 adatlap gondozási-nevelési terv készítése, Gysz-6 adatlapon fél évente helyzetértékelés. Nevelésbe vétel esetén Gysz-7-adatlapon családgondozás tervezése, Gysz-8-adatlapon felülvizsgálatra javaslat benyújtása. Intézkedések felületen a gondozási folyamat rögzítése napra készen. Jelzett adatlapok GYVR-ben vezetendők.
- a gondozott egyénekről, gyermekekről minden évben nyilvántartás készül
- „Gyermekeink védelmében” adatlaprendszer előírásai szerint történik a különböző szakmai szereplők, hatóságok közötti információ áramoltatás, esetátadás, mely a GYVR-ben vezetendő. Adatlapok papír alapon történő elkészítése, csak a GYVR hibás működése miatt vezethető.
- *központon-szolgálaton belüli esetátadás:* családsegítő/esetmenedzser értékelésben összefoglalja tevékenységét, eredeti iratanyag megküldésével adja át a további esetkezelést.
- *más szolgálatnak-központnak átadott esetek:* családsegítő/esetmenedzser értékelésben összefoglalja tevékenységét, az esetdosszié anyagáról fénymásolat készítése, eredeti iratok megküldésével adja át a további esetkezelést.

12. Szakmai felkészültség biztosítása

- szolgálatok és központ családsegítői, esetmenedzserei figyelemmel kísérik a hatályos jogszabályokat, szakmai szabályokat, módszertani javaslatokat, hogy minden esetben megfelelő információt tudjanak nyújtani az igénylőknek szolgáltatások és támogatások igénybevételeiről
- nagy hangsúlyt helyezünk a szakmai továbbképzéseken való részvételre
- az értekezleteken való részvételre a munkatársaknak szakmai fejlődésük érdekében nagy szüksége van, ezért lehetőség szerint a részvételt biztosítjuk
- megyei hálózati - módszertani megbeszéléseken veszünk részt, évi egy alkalommal helyet biztosítunk és szervezzük az előadásokat
- szakmaközi megbeszéléseken problémás esetek, elakadások során javaslatot teszünk a további intézkedések megtételére

- szakmai megbeszélések központban havonta kerülnek megtartásra, itt kapnak szakmai segítséget és tájékoztatást családsegítők
- problémás esetek elemzése érdekében családsegítők számára konzultációs lehetőséget biztosítunk, e megbeszéléseken fontos, hogy az egyedül tevékenykedő családsegítő se maradjon egyedül a problémás helyzetek megoldásában

13. Szakmai együttműködések

A Család- és Gyermejjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermejjóléti Szolgálat számára alapvető feladat a szolgáltatások szervezése, koordinálása, a védelembe vett gyermekek családjának érdekében végzett esetmenedzsment a veszélyeztető élethelyzetek megelőzése érdekében. Az észlelő- és jelzőrendszer tagjait, az együttműködés módját és a jelzési kötelezettség elmulasztásának következményeit, az alkalmazható szankciókat a Gyvt. szabályozza.

Az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival és a partnerintézményekkel való együttműködés (szakmaközi megbeszélések, esetkonferenciák, írásbeli jelzések, a személyes konzultációk, kölcsönös látogatások, együttműködés a gondozási tervek alapján), eset jelzőlap áll rendelkezésre. A partnerektől, az észlelő- és jelzőrendszeri tagoktól érkezett írásos jelzésre írásban, a szóbeli jelzésre szóban tesz visszajelzést az esetért felelős munkatárs.

13.1. Együttműködések hatékonyságára tervezett intézkedések

- A jelzőrendszer hatékonyságának fejlesztése továbbra is cél, mivel a kötelezettség ellenére a gyermekorvosok a szakmaközi megbeszéléseken nem vesznek részt, csak személyes, konkrét esetben történő megkeresésre nyújtanak tájékoztatást.
- A gyermekorvosokkal, házi orvosokkal a személyes, közvetlen kapcsolattartásra törekszünk.
- A jelzőrendszeri tagok motiválása szóban és írásban is a jelzések írásban történő megküldésére, szóbeli jelzés írásban is történő megerősítésére, éves jelzőrendszerrel kapcsolatos észrevételeik, tapasztalataik írásban történő megküldésére.
- A jelzőrendszer kiszélesítésére továbbra is törekszünk. Jelzőrendszeri megbeszéléseken mindig alkalmat biztosítunk újonnan induló pályázatok bemutatásának.
- Bekapcsolódott munkánkba a Pedagógiai Szakszolgálat, Közösségi Ház, a Gyerekház, a Sorsok Háza, Tűzoltóság, közterületfelügyelő, Máltai Szeretetszolgálat, Jelzőrendszeri megbeszéléseken mindig alkalmat biztosítunk újonnan induló pályázatok bemutatásának.

- Egyházi, társadalmi szervezetekkel történő együttműködés kiépítése továbbra is fontos.
- A hatékonyabb együttműködés és az információ áramlás elősegítése érdekében munkatársak a személyes kapcsolatra törekednek oktatási - nevelési intézmények pedagógusaival, védőnőkkel, közös családlátogatásokat szerveznek.
- Gyakoribb személyes találkozások megszervezése: esetmegbeszélések, esetkonferenciák gyakoribbá tétele.
- Törekszünk arra, hogy a védelembe vételi javaslatot minden esetben előzze meg esetkonferencia, melyen minden családdal kapcsolatban álló szakember jelen van.
- Jelzőrendszer tagjainak munkájukhoz segítséget nyújtunk a családon belüli erőszak és bántalmazás felismerésében, intézkedések megtételéhez, szakmai anyagok, szórólapok biztosításával.
- Szórólapokkal tájékoztatjuk a lakosságot és a településeken levő intézményeket elérhetőségünkről, szolgáltatásainkról.
- Gyermekjogi képviselő szükség esetén résztvevője szakmaközi megbeszéléseknek.
- Jelzőrendszer tagjaival évi legalább 6 alkalommal tartunk közös szakmaközi megbeszélést.
- Jelzőrendszer tagjaitól beszerzett írásos tájékoztatók figyelembevételével szakmai beszámolót készítünk jelzőrendszer működéséről, értékeljük az alapellátások működését, intézkedési tervben javaslatot teszünk a meglévő szolgáltatások javítására, bővítésére, új szolgáltatások létrehozására.
- Személyes konzultációk keretében tájékozódunk a rendszerben lévő gyermekek óvodai neveléséről, iskolai előmeneteléről.
- Folyamatosan ügyelünk arra, hogy a gondozási tervekben meghatározott feladatok megvalósulása érdekében a családdal, más kapcsolatban álló szakemberekkel személyes és rendszeres kapcsolat legyen.
- Kompetenciahatárok konkrét tisztázása a megbeszélések alkalmával.
- Az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival és a partnerintézményekkel való együttműködés (szakmaközi megbeszélések, esetkonferenciák, írásbeli jelzések, a személyes konzultációk, kölcsönös látogatások, együttműködés a gondozási tervek alapján) fontos, érdemi és eredményeket hozó munka csak a közös gondolkodással és esetkezeléssel várható.
- A személyes és telefonon történő információcsere forgalmi naplóban, majd érintett család esetenaplójában bejegyzésre kerülnek. A további intézkedést igénylő információkat jelzőrendszer tagjai írásban megerősítik, intézkedés megtétele után szolgálat ugyancsak írásban jelez. /észlelő jelzőrendszer 1. számú melléklet/

- A veszélyeztetettség jelzésére eset jelzőlap áll rendelkezésre. A partnerektől, az észlelő- és jelzőrendszeri tagoktól érkezett írásos jelzésre írásban, a szóbeli jelzésre szóban tesz visszajelzést az esetért felelős munkatárs.
- A településen működő jelzőrendszer munkáját jelzőrendszeri felelős koordinálja, szakmai segítése járási jelzőrendszeri tanácsadó biztosításával történik.

13.2. Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolatrendszere

Védőnői Szolgálatok

Házi gyermekorvosok, házi orvosok, orvosi ügyelet

Család és Gyermekjóléti Szolgálatok

Iskolák, óvodák, bölcsőde, Gyerekházak

Idősek Otthonai, Éjjeli Menedékhely, Nappali Melegedő, Házi segítségnyújtás, Szociális étkeztetés, Idősek klubjai,

Tanyagondnoki, falugondnoki szolgálatok

Nevelési tanácsadó, Pedagógia Szakszolgálatok

Kiskunhalasi, Bajai Kórház

Működési területen lévő önkormányzatok

Jánoshalmi Járási Kormányhivatal

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Hatósági és Gyámhivatali Osztálya

Pártfogó felügyelő szolgálat

Rendőrség, ügyészség, bíróság

Kábítószerügyi egyeztető fórum, bűnmegelőzési és áldozatsegítő szervezetek, intézmények,

Közművelődési, kulturális szervezetek, intézmények,

Közigazgatási hatóság,

Társadalmi szervezetek, civil szervezetek, sportegyesületek,

Egyházak, karitatív szervezetek

Segélyszervezetek, magánadományozók

Más járásokban működtetett szociális intézmények,

Kisebbségi önkormányzatok

Megyében működő Család és Gyermekjóléti Központok

Megyei Módszertani Hálózat

Családok Átmeneti Otthonai

A legtöbb személlyel, intézménnyel való együttműködés módját jogszabály rögzíti, de a kapcsolatrendszerünk folyamatos bővítésére törekszünk. A nem kötelezett intézményekkel együttműködési megállapodást kötünk.

14. Az ellátottak jogai

Tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból, így különösen az ellátott neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, fogyatékosága, születési vagy egyéb helyzete miatt.

A Központ munkatársai kötelesek az ellátottak egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival kapcsolatos dokumentumokat bizalmasan kezelni és tárolni, annak érdekében, hogy azokról más, arra illetéktelen személy ne szerezhessen tudomást. Ezen adatokról, tényekről az intézmény dolgozója kizárólag a szolgáltatást igénybe vevő felhatalmazása alapján tájékoztathat másokat, kivéve az életet, testi épséget veszélyeztető helyzeteket.

14.1. Ellátottak jogai - panaszjog

A szolgáltatások biztosítása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. Az ellátást igénybe vevő ellátottnak joga van szociális helyzetre, egészségi és mentális állapotra tekintettel az ellátásra, valamint egyéni szükségletei, speciális helyzete vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére.

A szolgáltatást igénybe vevő, törvényes képviselője, hozzátartozója, az ellátottak jogait és érdekeit képviselő társadalmi szervezet (panasztevő) panaszával a Központ szakmai vezetőjéhez, illetve a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde intézményvezetőjéhez, továbbá az ellátott jogi – gyermekjogi képviselőhöz fordulhat.

A szakmai vezető, illetve az intézményvezető 15 napon belül köteles a panasztevőt írásban értesíteni a panasz kivizsgálásának eredményéről. Amennyiben a szakmai vezető, illetve az intézményvezető határidőben nem intézkedik, vagy a panasztevő nem ért egyet az intézkedéssel, az intézkedés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartó önkormányzathoz fordulhat jogorvoslatért.

A Család- és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat biztosítja a gyermekjogi, ellátott-jogi képviselő részére látogatása során

- a gyermekek, felnőttek, családok számára könnyen hozzáférhető és négyszemközti beszélgetés lefolytatására alkalmas helyiséget,
- a helyszínen való tájékozódás és az iratokba való betekintés lehetőségét

A gyermekjogi, ellátott jogi képviselő által írásban tett észrevételekre 15 napon belül válaszolunk, megtett intézkedéseinkről részletesen tájékoztatjuk.

A gyermekek és a szülők jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos tájékoztatást a családgondozók, esetmenedzserek személyesen nyújtják az ellátottak (gyermek és törvényes képviselője) részére.

A tájékoztatás megtörténtét, a jogok és kötelezettségek, az ellátás tartalmának és feltételeinek, valamint az intézmény által vezetett, rájuk vonatkozó nyilvántartások tudomásul vételét az ügyfelek az együttműködési nyilatkozat aláírásával tanúsítják.

Gyermekjogi és ellátott jogi képviselők elérhetősége váróhelyiségben kifüggesztve megtalálhatók, egészségügyi, oktatási, nevelési intézményekben is a tájékoztatás érdekében kifüggesztésre kerültek. Ezzel kapcsolatosan a szakmai vezető kérésre szóbeli tájékoztatást is nyújt. A képviselők részére biztosítjuk munkájához a megfelelő helyiséget.

Gyermekjogi képviselő:

dr. Ferk Viktória

elérhetősége: **06-20/4899655**

viktoriam.ferk@ijsz.bm.gov.hu

Ellátott jogi képviselő:

Kávási Brigitta

elérhetősége: **06-20/48-99-604**

brigitta.kavasi@ijb.emmi.gov.hu

A személyes gondoskodást végzők jogai

A szociális ágazatban foglalkoztatottak, vagy munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

Közfeladatot ellátó személynek minősül az alábbi munkaköröket betöltő személy: eszményedzser, családsegítő, tanácsadó, szociális asszisztens, szakmai vezető.

15. Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működéséről, elérhetőségéről szóló tájékoztatás

- A jánosalmi Hunyadi Népe havilapban két alkalommal jelentettünk meg tájékoztatást a Szolgálat és Központ tevékenységéről, elérhetőségeiről
- járás településein önkormányzatok hirdetőtábláin, egészségügyi, oktatási, nevelési intézményeiben kifüggesztésre került a szolgáltatásokról szóló tájékoztatás és elérhetőség, különös tekintettel a speciális szolgáltatásokra
- aktuális eseményeinkről szórólapokon tájékoztatjuk az ügyfeleinket és az érdeklődőket
- a Központ és a Szolgálat tevékenységéről szórólapok készültek, melyek az ügyfélváró helységben elhelyezésre kerültek

16. Ügyfélfogadási rend

A Központ és a Szolgálat egységes alapelve, hogy folyamatosan biztosított legyen az ügyfélfogadás, mindezt ügyeletes munkatárssal biztosítjuk.

16.1. Család- és Gyermekjóléti Központ eszményedzserei:

Jánosalma:

hétfő: 9⁰⁰-16⁰⁰

keddtől csütörtökig 7³⁰ - 16⁰⁰

pénteken 7³⁰ - 13³⁰

Rém:

hétfő: 11⁰⁰-tól szükség szerinti időtartamban

Kéleshalom:

kedd: 11⁰⁰-tól szükség szerinti időtartamban

Borota:

szerda: 11⁰⁰-tól szükség szerinti időtartamban

Mélykút:

szerda, csütörtök: 12⁰⁰-tól szükség szerinti időtartamban

16.2. Készenléti szolgálat: munkaidőn túl, hétfőn 0-24 óra

16.3. Nyitva álló helységek ügyfélfogadási rendje:

	Ingtalan címe	Ingtalan helyrajzi száma	Vagyoni feletti rendelkezési joga vagy a vagyoni használati joga	Ingtalan funkciója, célja	Nyitvatartási idő
1	6440 Jánoshalma, Orczy u. 110.	602	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét szerda 15 ⁰⁰ -16 ⁰⁰
2	6440 Jánoshalma, Béke tér 14.	95	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét szerda 7 ³⁰ - 16 ⁰⁰ , minden hét csütörtök 7 ³⁰ - 11 ³⁰
3	6440 Jánoshalma, Radnóti u. 12.	148	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden páros hét kedd 12 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰
4	6440 Jánoshalma, Batthyány u. 14.	3055/1	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden páros hét csütörtök hétfő 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ minden páratlan hét kedd 7 ³⁰ - 11 ³⁰ , és csütörtök 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰

5	6440 Jánoshalma, Bernáth Z. u. 1/A.	145	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden páratlan hét kedd 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ páros hét kedd kedd 7 ³⁰ - 11 ³⁰
6	6440 Jánoshalma, Rákóczi u. 8.	29	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét hétfő 7 ³⁰ - 11 ³⁰
7	6440 Jánoshalma, Bernáth Z. 12.	107	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden páratlan hét hétfő 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰
8	6440 Jánoshalma, Molnár J. u. 9.	88	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden páros hét hétfő 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰
9	6445 Borota, Szent István u. 59.	337	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét kedd 7 ³⁰ - 11 ³⁰
10	6445 Borota, Szent István u. 42.	429/A	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét kedd 11 ³⁰ -16 ⁰⁰
11	6444 Kéleshalom, Fő u. 18.	103	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét hétfő 12 ⁰⁰ -14 ⁰⁰ minden hét hétfő 14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰
12	6449 Mélykút, Petőfi tér 5.	713	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét hétfő 7 ³⁰ - 9 ³⁰
13	6449 Mélykút, Hunyadi u. 5.	1004	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét hétfő 9 ³⁰ – 11 ³⁰
14	6449 Mélykút, Rákóczi u. 1-3.	34	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét szerda 7 ³⁰ - 16 ⁰⁰
15	6446 Rém, Petőfi S. u. 36.	427/3	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét csütörtök 7 ³⁰ -

				központ	12 ⁰⁰
1 6	6446 Rém, Petőfi S. u. 44.	444	használat	család- és gyermekjóléti központ	minden hét csütörtök 12 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰

16.4. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítői:

Jánoshalma:

hétfő: 9⁰⁰-16⁰⁰

keddtől csütörtökig 7³⁰ - 16⁰⁰

pénteken 7³⁰ - 13³⁰

16.5. Munkarend:

Heti 40 óra az alapintézmény munkarendjéhez igazodva. A családsegítők és esetmenedzserek munkaidejének 50%-a területen családgondozással, 50%-a az irodában ügyfélfogadással és adminisztrációs tevékenységgel töltendő le.

16.6. Helyettesítések:

A központ szakmai vezetőjének helyettese, általános szociális munkás végzettséggel, Barnáné Kettner Szilvia a. Szolgálat szakmai vezetője. Családsegítők és esetmenedzserek munkaköri leírások szerint egymást helyettesítik.

Elérhetőség az ügyfelek tájékoztatása érdekében kifüggesztésre került.

XXIII. Biztos Kezdet Nyitnikék Gyerekház Szakmai programja

1.

A szolgáltató, intézmény neve, székhelye:

Jánoshalma Városi Önkormányzat
Cím: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.
Központi telefonszám: 06-77/501-001
E-mail: polghiv@janoshalma.hu

A szolgáltató, intézmény neve, telephely:

Biztos Kezdet Nyitnikék Gyerekház
Cím: 6440 Jánoshalma, Batthyány utca 14.
E-mail: gyerekhaz@janoshalma.hu

Biztos Kezdet Gyerekház a „Nyitnikék” nevet viseli, Európai Uniós forrásból létesült, 2010. 05. 01-én kezdte meg működését Jánoshalma közigazgatási területén, a Radnóti utca 12 szám alatt működő Napközi Otthonos Óvoda épületében. 2012. 05. 01. óta hazai finanszírozású. Engedélyes ágazati azonosítója: SO513953

2.

Az ellátandó célcsoport jellemzői:

Gyermekházunkba a 0-3 éves korosztályt fogadjuk szüleikkel együtt.

A Biztos Kezdet Gyerekház nyújtotta szolgáltatást rendszeresen átlagban, havi 10 fő veszi igénybe. A Gyerekház nyújtotta szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek létszámának 50%-a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, melyből a gyermekeknek 25 %-a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű.

A jövedelmi viszonyok nem kedvezőek – lásd foglalkoztatási mutatók – többségük esetében csupán egy fő rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A hátrányos helyzet ily módon a házat látogató családok többségénél szociális jellegű. Számukra a Gyerekház programja olyan szolgáltatások elérését biztosítja, melyek – a szociális és kulturális nehézségek miatt, - egyébként nem vagy csak nehezen érhetőek el.

Az ellátandó terület jellemzői:

Jánoshalma a Duna-Tisza közén Bács-Kiskun vármegyében a Jánoshalmi Kistérség területén, Kiskunhalastól 20 kilométerre Baja irányában található. A település szerkezete a régi mezővárosi jellegét őrzi, környékét tanyavilág övezi.

Településünkön rohamosan csökken a gyermek születések száma.

Városunkban jelentős a hátrányos helyzetű családok aránya.

Kevés a munkalehetőség, több családnak a közfoglalkoztatás biztosít munkát.

A nevelés-oktatás terén megfelelő lehetőségek biztosítottak városunkban. Két óvoda, két általános iskola és egy mezőgazdasági szakközépiskola látja el ezeket a feladatokat.

Az egészségügyi ellátás is biztosított a 2010 óta működő Kistérségi Egészségügyi Központban.

Itt, több szakorvosi ellátásra van lehetőség. 2015. évben adták át az új mentőállomásunkat. A lakosság rendelkezésére áll két gyógyszertár is.

3.

A szolgáltatás célja, feladata, alapelvei. A feladat ellátás szakmai tartalma, módja. A gondozási, nevelési, fejlesztési feladatok:

A megvalósítani kívánt program:

Szolgáltatási kapacitások:

Jánoshalma közigazgatási területe, jogszabályi lehetőség szerint a környező tanyavilág,

Kéleshalom község.

Gyermekekre irányuló szolgáltatások:

Gyerekházunk minden hétköznap 8:00-16:00 óráig tart nyitva. Délelőtt 8:00-13:00 óráig foglalkozunk a 0-3 éves korú gyermekekkel és szüleikkel, majd 13:00-16:00 óráig a tervezések, szervezések, team-ülések, családlátogatások, szülői csoportos megbeszélések, a dokumentációs rendszer vezetése zajlik.

A délelőttök folyamán útmutatást adunk a szülőknek a gyermekeikkel való foglalkozáshoz. Ezt két féle módon valósítjuk meg: egyrészt a közös beszélések, tevékenységek, játékok által, másrészt egyéni beszélgetések során az adott kisgyermek egyéni és életkori sajátosságaihoz, igényeihez mérten. Fontos, hogy a gyermekekkel való foglalkozás a szülők bevonásával történjen, hiszen ez is egyik alapelvünk. A délelőttök során képesség kibontakoztató

foglalkozásokat tartunk, illetve már a Gyerekházba lépéskor állapotfelmérést végzünk, amit a gyermekek különböző fejlődési szakaszait elérve megismétlünk.

A délelőttökre vonatkozó heti tervünk:

Hétfő: Ének-zene, tánc

Kedd: Kézműves tevékenységek

Szerda: Mese, vers, mondóka

Csütörtök: „Egészséges nap” mozgás, zöldség-gyümölcs fogyasztása

Péntek: Ismerkedés a természettel, séta, kirándulás

A gyermekek érdekében szakmailag összehangolt munkát végzünk partnereinkkel: családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, védőnő, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyermekorvos, fejlesztési tanácsadó. Kapcsolatban állunk a Kiskunhalason működő Egységes Református Pedagógiai Szakszolgálattal és a Pedagógiai Szakszolgálat Jánoshalmi Tagintézményével. Már több kisgyermeket küldtünk hozzájuk különböző problémák miatt vizsgálatra és korai fejlesztésre. Ebben nagy segítséget jelentenek, a rendszeres állapotfelmérések.

Egyik legfontosabb célunk, hogy a társadalom periferiáján élő családok számára a fejlődési elmaradások esetén legyenek hozzáférhetőek a különböző szakszolgáltatások. Ezen szolgáltatások természetesen minden család számára teljesen ingyenesek. Szakmai szolgáltatásaink mindennaposak, hiszen célunk, hogy a Biztos Kezdet alapelveinek megfeleljünk: hozzáférés, szülőkkel való együttműködés, szakmaközi együttműködés.

A szülők számára biztosítjuk a gyermekekkel kapcsolatos szakirodalmakat (gyermekfejlődéssel kapcsolatos kötetek, pszichológiai jellegű és családi élettel kapcsolatos könyvek). Házi könyvtárunkat folyamatosan frissítjük, bővítjük. Segítve ezzel a szülői kompetenciák fejlesztését.

Napi egyszeri étkezést (tízórai) biztosítunk a gyermekeknek. Ennek fő célja, hogy kialakítsuk a helyes étkezési szokásokat a családoknál, mintát adjuk a gyermekek helyes és egészséges otthoni táplálásához. Rendszeresen készítünk a szülőkkel közösen különböző ételeket, tesszük ezt azért, hogy a szülőknek segítséget adjuk abban, hogy tudnak egyszerű módon, kevés pénzből változatos ételeket készíteni.

Szülőkre irányuló szolgáltatások:

Fontosnak tartjuk, hogy minden szülővel bizalmon alapuló professzionális kapcsolatot alakítsuk ki. Valamint, hogy a gyerekházba járó szülők között kialakuljon az összetartozás érzése, alkossanak egy közösséget és nyitottak legyenek új családok befogadására.

A külön a szülők számára szervezett programok meghatározó eleme a szülők aktív részvétele, a velük való tartalmas együttműködés. Célunk, hogy a szülők megfelelő segítséget kapjanak gondozási-, nevelési-, életviteli problémák megoldásához, hogy gyermekeik társadalmi esélyei ne romoljanak. Célunk a szülői kompetenciák fejlesztése.

A spontán kialakult beszélgető körök témáját az aktuálisan felmerülő problémákhoz, kérdésekhez igazítjuk.

A szülői csoportos beszélgetések témáját előre egyeztetjük a szülőkkel, témaválasztásnál felmérjük az igényeket. Esetenként mi gyerekház dolgozók adjuk meg ezeket a témákat.

Rendszeresen van meghívott vendégünk ezekre az alkalmakra (pszichológus, logopédus, stb.).

Továbbra is tervezzük különböző szakemberek meghívását a gyerekházba.

Gyerekházunk fontosnak tartja, hogy a szülőkkel megismertessük az egészséges táplálkozás alapjait, ebben dietetikus szakember segíti a munkatársakat.

Közösségre irányuló szolgáltatások:

Célunk, hogy a Gyerekházba járó szülők és gyermekeik összetartozó közösséget alkossanak. Az összetartozás érzését elősegítik, és a szülőket aktivizálják a közösségi programok. Ezeket a programokat havi 2 alkalommal rendezzük. A szervezésbe bevonjuk a szülőket, meghívjuk az ezzel kapcsolatos team-ülésekre. A szülőket, ezáltal sikerélményhez juttatjuk.

A következő időszakra tervezett közösségi programjaink:

Január: Filmdélután, Kézműves műhelymunka

Február: Farsangi bál, Szalagos fánk sütés

Március: Családi délután - játékos vetélkedő, Évszak köszöntő délelőtt

Április: Húsvéti tojásfestő délelőtt – kisállat simogató, Kirándulás a közeli erdőben

Május: Gyermeknap Kicsinyek Vására, Madarak és fák napja - Kéleshalma

Június: Jánoshalmi napok, Babakocsis felvonulás, Kenyér lángos sütés kemencében - pancsolás

Július: Kunfehértó fürdőzés, Tanya látogatás

Augusztus: Állatsimogatás a lovastanyán, Búcsúztató

Szeptember: Helyi szüreti gyümölcskiállítás, Zöld Óvoda megnyitó (Kéleshalom)

Október: Alma szüret, Skanzeni kirándulás

November: Adventi koszorúkészítés Márton napi lámpás felvonulás (városi rendezvény)

December: Mézeskalács készítés, Luca búza ültetés, Karácsonyi ünnep

Team-munka a Gyerekházban:

Adott feladatra, adott időtartammal szervezett, rugalmas munkaforma, melyet a Gyerekház vezetője tervez, szervez, irányít.

Eredménye közös megállapodás feladatokról, felelősökről, határidőkről, melyről minden esetben feljegyzés készül. Időtartama változó.

Havi team/kibővített team:

Havonta egyszer nyitvatartási időn kívül, kötelezően szervezett megbeszélés. Helyszíne lehet a Gyerekház vagy egyéb szakmai partnerszervezet székhelye. Témája mindig az előző hónap tevékenységeinek szakmai értékelése és a következő hónap megszervezése.

Résztevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k), mentor, szakmai partner, szakemberek, fenntartó.

Heti team:

Hetente egyszer nyitvatartási időn kívül, kötelezően szervezett megbeszélés a Gyerekházban. Témája mindig az előző hét tevékenységeinek szakmai értékelése, a következő hét megszervezése. Tervezi és vezeti a gyerekház vezetője. Résztevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet a szülő(k) , - témától függően – mentor, szakember(ek)

Rendkívüli team:

Lehetőség szerint a nyitvatartási időn kívül szervezett eseti megbeszélés, melynek célja egy-egy rendkívüli esemény, sürgős megoldást igénylő probléma elemzése, javaslatok gyűjtése, intézkedések/ feladatok megtervezése. Résztevők: a gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet szülő(k) , mentor, szakmai partnerek, speciális emberek, fenntartó.

Összevont team:

A komplex program során bevezetett/kipróbált, negyedévente nyitvatartási időn kívül

szervezett munkaforma, melynek célja: a közös feladatok, problémák megbeszélése, információk megosztása, tudásbővítés, jó gyakorlat átadása. Részvevők: a térségben található Gyerekházak vezetői, munkatársai, vezetője a helyszínt biztosító Gyerekház vezetője. Meghívottal lehetnek: mentor, fenntartó. Helyszíne: rotáló rendszerben részvevő Gyerekházak települései. A hálózatosodás egyik hatékony, bevált, ajánlott formája.

A Biztos Kezdet szolgáltatások típusai

- a) Alaptípus: a jellemzően mintegy ezer fő feletti településeken működő Biztos Kezdet Gyerekház
- b) Biztos Kezdet Gyerekház a gyerekek környező településekről történő behordásával, beszállításával – jellemzően kisebb településeken, ahol a behordás megoldható (pl. tanyagondnoki, falugondnoki járművel.)
- c) Biztos Kezdet Gyerekház kitelepüléssel, félidős nyitva tartással – jellemzően egymáshoz viszonylag közel eső kisebb településeken vagy településrészekben, szegregátumokban, ahol a behordás nem oldható meg, vagy nem célravezető, viszont a térségben már működik (vagy jelenleg alakul) Biztos Kezdet Gyerekház, mely a kitelepülő szolgáltatás anyaintézményeként is funkcionál. Ez a megoldás egy a) alaptípusú anyaintézményen kívüli, két közeli helyen váltva (például napi váltásban) megvalósuló Biztos Kezdet szolgáltatást jelent. Mindkét kitelepülő helyszínen biztosítani kell a minimum feltételeket.
- d) Elhelyezés szempontjából a Biztos Kezdet Gyerekház meglévő intézményben (pl. óvodában, bölcsődében, közösségi szolgáltató házban, integrált közösségi szolgáltató térben (IKSZT), egyéb olyan közösségi térben, ahol más szolgáltatás is helyet kap – jellemzően nagyobb településeken, a Biztos Kezdet szolgáltatás integritásának garantálása esetén.

Az intézményen belüli és más intézményekkel történő együttműködés módja:

Integrált intézményként működünk, így mind az óvoda, mint pedig a család- és gyermekjóléti központ minden dolgozója egyben a közvetlen kollegánk is. Igazgató asszonyunk kiválóan összetartja a közösséget, ennek köszönhetően az együttműködés kitűnő.

Ezen kívül szoros kapcsolatban vagyunk a védőnővel, és több pszichológussal is, valamint a Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógia Szakszolgálat Jánoshalmi Tagintézményével és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jánoshalmi Csoportjával.

Mentorálás

A Gyerekház teljes tevékenységrendszerének minőségi megvalósulását, a szakmai igényesség állandó jelenlétét a Gyerekesély kiemelt projekt (TÁMOP 5.2.1, EFOP 1.4.1) program által kiképzett és szervezett mentori munkaközösség támogatja.

A háttérintézményben (Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság) működő, a Biztos Kezdet Gyerekházak módszertani támogatását biztosító mentori hálózat elnevezés 2025. július 18. napjától *tanácsadói hálózat* elnevezéssé alakult át.

A Gyerekházak számára a szakmai irányítást, az EFOP1.4.1. kiemelt projekt nyújtja elsősorban a tanácsadói hálózaton keresztül. Ezt a két fél számára jogszabály írja elő. A tanácsadó fogalma a Biztos kezdet Programban nem azonos a szociális és közoktatási fejlesztésekben megjelenő támogató szakemberrel. A Gyerekház tanácsadója a program filozófiájának érvényesülését ösztönzi, segíti, ez a munka valójában a Gyerekházak munkájának külső szakmai-módszertani támogatása. A tanácsadó, helyszíni látogatásaikat havonta legalább egy alkalommal biztosítják. A tanácsadó, a Gyerekház szervezeti tanulási folyamatainak a koordinátora és facilitátora is egyben.

A tanácsadók, javaslatokat tesznek a gyakorlati megvalósítás, esetleges hibás működés javítására, segítik a Gyerekházakat a hálózatépítésben, új dolgozók esetén a csapatépítésben. Gyakorlati tanácsokkal támogatják a Gyerekházak és partnereik közötti együttműködést, segítik és ösztönzik a Gyerekházak közötti szakmai együttműködést, szakmai műhelyek szervezését, lebonyolítását. Problémahelyzetekben tanácsokkal segítenek, esetleg konfliktusok kezelésében is szerepet vállalnak a hatékony működés érdekében.

Gyerekházunk szakmai tanácsadója, 2023-tól Juhász Miklós Béla.

Szakemberek együttműködésének erősítésére vonatkozó tervek:

A gyermekjóléti szolgálat havonta szervez esetmegbeszéléseket, melyen mi a Gyerekház dolgozói is rendszeresen részt veszünk. Itt információkat kapunk a Gyermekházba bevonható családokról. A szolgálat munkatársaival közös családlátogatásokon veszünk részt, ezáltal is segítséget nyújtanak a szülők bevonásában, meggyőzésében. Az elkövetkező időszakban még több ilyen családlátogatást tervezünk.

Havi egy alkalommal a védőnő ellátogat a Gyerekházba, hasznos tanácsokkal látja el a szülőket. Ilyenkor alkalmunk nyílik az egy-egy kisgyermekkel felmerülő problémák jelzésére a védőnő felé.

Az óvodával az évek során szoros együttműködés alakult ki, részt veszünk az általuk szervezett programokon (szüreti multság, kicsinyek vására, Mikulás, farsang, stb.). Ezáltal gyermekeink megismerik az óvoda személyi és tárgyi feltételeit. Így az óvodába történő beszoktatásuk zökkenő mentesebbé válik.

Havi rendszerességgel szervezünk szakmai csoportos megbeszéléseket a Gyerekházba. Itt részt vesznek a Gyermejjóléti Szolgálat munkatársai, a védőnő, a gyermekorvos, az óvodavezető, gyógytornász, pszichológus.

Napi kapcsolatban állunk a családsegítő dolgozóival, esetmenedzserekkel és az egyéb szakmai szolgáltatókkal (pl. jogi tanácsadó, pszichológusok).

Gyerekházunk külön épületrészben helyezkedik el. Rendelkezünk babakocsi tárolóval, játszósobával, konyhával, fejlesztő illetve fogadóhelyiséggel, felnőtt és gyermek mosdóval. Az épület akadálymentesített.

Kettő munkatárs dolgozik az intézményben. Két óvodapedagógus, akik rendelkeznek megfelelő szakképesítéssel.

Gyerekházunk személyi és tárgyi feltétel rendszere magas színvonalú, ezért megfelelő környezetet biztosít a gyermekek személyiségének egészséges kibontakoztatásához és képességeik megfelelő fejlődéséhez.

4.

Az ellátás igénybevételének módja:

A családok babakocsival, gyalog, kerékpárral és autóval látogatják a könnyen megközelíthető Gyerekházat. Csendes, nyugodt, zöld környezetben, a város zajától távol, de jól megközelíthető helyen várjuk a hozzánk érkező családokat. A Gyerekház jelenleg több szegregált utcával is határos.

5.

Az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok:

A személyes gondoskodás biztosítása során fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellátásban részesülő személyek emberi és állampolgári jogai ne sérüljenek. Az intézmény vezetője gondoskodik az intézményen belül az emberi és állampolgári jogok érvényesüléséről, az

egyén autonómiáját elfogadó, integrációját minden eszközzel segítő, humanizált környezet kialakításáról és működtetéséről.

Adatvédelmi rendelkezések

Jogi szabályozás

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

a 2015. CXXXIII. törvénnyel módosított egységes szerkezetben

369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

Az adatvédelmi rendelkezéseket az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény tartalmazza, mely szerint

1. érintettnek minősül bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy azonosítható természetes személy;
2. személyes adatnak minősül az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés; továbbá
3. különleges adatnak minősül
  - a) a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos, világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselési szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat,
  - b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, a bűnügyi személyes adat,
4. hozzájárulásnak minősül az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, mely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok kezeléséhez;
5. adatkezelőnek minősül az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja;

6. adatkezelésnek minősül az adatokon végzett bármely művelet, így különösen az adatok gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők rögzítése.
7. Személyes adat meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető.
8. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.
9. Személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul.
10. Különleges adat akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul.
11. Az érintettel az adatkezelés megkezdése előtt közölni kell, hogy az adatkezelés hozzájáruláson alapul vagy kötelező.
12. Az érintettet az adatkezelés megkezdése előtt részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről (az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat). A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is.
13. Ha a személyes adat felvételéhez az érintett hozzájárult, az adatkezelő a felvett adatokat eltérő törvényi rendelkezésének hiányában
  - a) jogi kötelezettsége teljesítése céljából, vagy
  - b) saját vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából, ha ezen érdek érvényesítése a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll további külön hozzájárulás nélkül, valamint az érintett hozzájárulásának visszavonását követően is kezelheti.

Személyes és különleges adatok kezelése a Gyerekházban

Az adatvédelmi előírások minden olyan személyes információra kiterjednek, melyek a szülőkkel folytatott beszélgetések, adatgyűjtések, valamint a gyermekek állapotfelmérése során a Gyerekház munkatársának tudomására jutnak.

A Gyerekházak valamennyi munkatársa, akinek hozzáférése van a BK Dokumentációs Rendszerhez, szigorú titoktartásra kötelezett! A munkájuk során tudomásukra jutott személyes adatokat kötelesek bizalmasan kezelni és biztosítani az információk felelős kezelését. A titoktartás minden szóbeli, írásbeli, hang- és képanyagra rögzített és azokból kikövetkeztethető információra vonatkozik. Az adatok kezelése csak a BK Dokumentációs Rendszer használatához kapcsolódó célok megvalósítása érdekében történhet.

A Gyerekházak munkatársai kötelesek a rögzített adatokat bizalmasan kezelni és csak akkor használhatják a rendszert, ha elfogadják és aláírják a Szabályzat 3. sz. függelékét képező Titoktartási Nyilatkozatot. Az aláírt nyilatkozatokat a Gyerekházban zárt helyen kell tárolni, és azokat a Gyerekház, illetve a Biztos Kezdet program fenntartója a projekt lezárulta után 5 évig köteles megőrizni.

Szülői hozzájárulás a személyes adatok kezeléséhez:

A Gyerekházba járó családok adatainak rögzítése a szülő (gondviselő) beleegyezése és írásos hozzájárulása után történik meg. A Gyerekházba járó gyermekek szülei ennek során részletes tájékoztatást kapnak a BK Dokumentációs Rendszer tartalmáról és az adatkezelés módjáról, ezután kéri a Gyerekház munkatársa a szülő (gondviselő) hozzájárulását ahhoz, hogy gyermeke adatai rögzítésre kerülhessenek.

A BK Dokumentációs Rendszerben számos szülőkre és gyermekekre vonatkozó személyes (és különleges) adat rögzítésre kerül, ezért annak kezelése különleges figyelmet érdemel. A BK Dokumentációs Rendszerben a szülőkkel és gyermekekkel kapcsolatos személyes adatok rögzítése csak a gyermek valamely szülője (gondviselője) írásbeli hozzájárulásával történhet meg. Az adatok rögzítéséhez szükséges hozzájárulási nyilatkozatot, az 1. számú függelék tartalmazza. Az aláírt nyilatkozatokat a Gyerekházban zárt helyen kell tárolni, és azokat a Gyerekház, illetve a Biztos Kezdet program fenntartója a projekt lezárulta után 5 évig köteles megőrizni.

A Gyerekháznak 2018. január 01-től kötelező a KENYSZI rendszer alkalmazása, ellátottjait és az igénybe vevőket e rendszeren keresztül kell rögzíteni.

A szülő (gondviselő) hozzájárulása szükséges a Gyerekházban készült az EMET részére átadott, a szülő vagy kiskorú gyermeke képmását tartalmazó képalkotás(ok) felhasználásához, nyilvános közzétételéhez, elektronikus vagy nyomtatott formában megjelenő tájékoztató kiadványban

történő felhasználáshoz, archiváláshoz. A hozzájáruló nyilatkozatot a 4. sz. függelék tartalmazza, az aláírt nyilatkozatokat a Gyerekházban zárt helyen kell tárolni, és azokat a Gyerekház, illetve a Biztos Kezdet program fenntartója a projekt lezárulta után 5 évig köteles megőrizni.

A Gyerekház együttműködése a szakmai partnerekkel:

A gyermekekre és szülőkre vonatkozó személyes adatok megosztása a Gyerekház szakmai partnereivel is csak a szülő (gondviselő) írásbeli hozzájárulásával történhet meg.

Különös figyelmet érdemel ezek között az egyes gyermekek fejlődésének témájában szervezett team ülés, melyre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szülő a hozzájárulási nyilatkozatot kitöltötte. Az adatok továbbadásához szükséges hozzájárulási nyilatkozatot a 2. számú függelék tartalmazza, melyeket a korábbiakkal összhangban zárt helyen kell tárolni, és azokat a Gyerekház, illetve a Biztos Kezdet program fenntartója a projekt lezárulta után 5 évig köteles megőrizni.

Szülői kérdőív:

A szülői kérdőív olyan kérdéseket tartalmaz, melyek a Gyerekház monitoring indikátorainak szolgálnak alapul, s a szülőkkal a Gyerekházba való be- és kilépéskor kell kitölteni. A szülők a kérdőívet papíron kapják meg, az abban szereplő adatok rögzítéséhez az 1. sz. függelék aláírásával adják meg hozzájárulásukat.

Az adatvédelmi előírások betartása érdekében a kérdőívre a szülő/gyermek neve nem, csak a BK. Dokumentációs Rendszerben használt azonosítója kerülhet rá. A kérdőívet a Gyerekház munkatársa rögzíti a BK Dokumentációs Rendszerben, majd ez után a Biztos Kezdet program fenntartója a projekt lezárulta után 5 évig köteles azt zárt helyen tárolni.

A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültségének formái:

Szakmai továbbképzéseken veszünk részt. Szakmai rendezvényeket szervezünk, más gyerekházak munkatársai, a szülők, s egyéb partner intézmények számára. Lehetőség szerint részt veszünk konferenciákon.

Lippai-Ádám Nikolett
gyerekház szakmai vezető

Somogyi Beáta
igazgató

XXIV. Bölcsőde

Szakmai Programja

ADATOK

- **Az intézmény neve:**
- Gyermeklanc Óvoda és Bölcsőde, Család-és Gyermekjóléti Központ
- Székhely: 6440 Jánoshalma Radnóti utca 12.
- Telephely: 6440 Jánoshalma Petőfi utca 35.

- Elérhetőségek:
- Telefon: 06-70/529-85-67 (Petőfi)
06-70/967-87-92 (Radnóti)
- E-mail: bolcsodejanoshalma@gmail.com
gyermeklancovi@janoshalma.hu
- Honlap: <https://janoshalmibolcsode.hu/index.php/hu/>
- Igazgató: Somogyi Beáta
- **Székhely:**
- Bölcsőde
- 6440 Jánoshalma, Radnóti u.12.
- Telefon: 06-70/967-87-92
- Vezető: Csiszár Márta
- Ellátási terület: Jánoshalma város közigazgatási területe
- Ellátási forma: gyermekek napközbeni ellátása (alapellátás)
- Az ellátás igénybevételének módja: gyermekek napközbeni ellátása a hét 5 napján, naponta 7-17-ig.
- Az ellátás igénybevételének lehetőségei:

Alapellátás: A bölcsődébe felvehető minden olyan kisgyermek, akinek a szülei valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni gondozását. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény kiemeli olyan kisgyermek – szociális vagy egyéb ok miatt – felvételi lehetőségét, akinek egészséges fejlődése érdekében szükséges a bölcsődei gondozás, nevelés.

- A gyermek felvételét a szülő hozzájárulásával kezdeményezheti:
  - • Körzeti védőnő
  - • Házi orvos-gyermekorvos
  - • Szakértői és rehabilitációs bizottság
  - • Gyermekjóléti Szolgálat családgondozó
  - • Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Jánoshalmi Járási Hivatal
Hatósági és Gyámügyi Osztály

Nyitva tartás: Bölcsődénk munkanapokon 7-17 óráig fogadja a kisgyermeket

Szünetek: Bölcsőde a hivatalos, törvény által biztosított ünnepnapokon van zárva. A nyári és téli bezárásokat a fenntartó állapítja meg

- **Fenntartó:**
- Jánoshalma Városi Önkormányzat
- Székhelye: 6440 Jánoshalma, Béke tér 1.
- Telefon: 77/ 501-001

Érvényességi idő: 2024. szeptember 26-tól visszavonásig, illetve 5 évre

**„Osztani magad, hogy sokasodjál,
Kicsikhez hajolni, hogy magasodjál.”
(Váci Mihály)**

1. Helyzetelemzés

1.1 ..Az ellátást igénylő családok szociális helyzetének rövid bemutatása

A családok szerkezetében az utóbbi évekhez viszonyítva változás tapasztalható. Egyre kevesebb a nagycsalád, ahol több generáció él együtt. Ma már jellemzően a szülők csak kiskorú gyermekeikkel élnek egy háztartásban. A szociokulturális háttér nagyon eltérő. A gyermekek 75% teljes-a, 25%-a „egyszülős” családban él. A gyermeküket egyedül nevelő szülők száma az előző évekhez viszonyítva emelkedő tendenciát mutat. Nő a hátrányos helyzetűek száma. A munkanélküliség aránya a szülők körében fokozatosan emelkedik, ami a szociális hátrányokat fokozza. A bölcsőde a bölcsődés korú gyermekek szüleinek a helyben való munkavállalását segíti elő.

1.2. A bölcsőde bemutatása

A bölcsőde, mint a gyermekjóléti alapellátás része a családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását végző intézmény. Ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, a bölcsődei nevelési-gondozási év végéig maradhat az intézményben. Amennyiben még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életvének betöltését követő augusztus 31-ig tovább gondozható a bölcsődében.

Bölcsőde története:

Jánoshalma város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2002. szeptember 30.-án engedélyezte a Napköziotthonos Óvoda keretében integrált bölcsődei csoport működését. Időközben a fokozott igényeket figyelembe véve 2004 szeptemberében újabb csoport indításáról döntött. A férőhelyek számát 20 főben maximalizálta.

2010.09.01.-től a bölcsődei férőhelyek számát 26 főre emelték.

2013.09.01.-től az ellátási forma megváltozott, az Egységes Óvoda- Bölcsőde biztosította a gyermekek napközbeni ellátását.

Jánoshalma Város Képviselő-testülete 2017. január 19-i (13/2017.(I.19) Kt.sz. határozatában döntött 2017. szeptember 1. napjától a Gyermeklánc Óvoda és Bölcsőde, Család-és Gyermekjóléti Központ keretében a többcélú, közös igazgatású önálló szervezeti és szakmai egységként működő bölcsőde indításáról. A férőhelyek számát 14 főben maximalizálta.

A Területi Településfejlesztési Operatív Program keretében TOP-1.4.1-19-Bk1-2020-00041 azonosító számmal „Bölcsőde építése Jánoshalmán” elnevezéssel a Jánoshalma Városi Önkormányzat támogatást nyert. A projekt a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Jánoshalma Városi Önkormányzat a Jánoshalma, Petőfi u.35. alatti ingatlanon alakít ki egy két csoportszobát tartalmazó bölcsődét, a megfelelő kiszolgáló egységekkel, 28 férőhellyel. 2022 november 02-án, az új épületben a meglévő csoport (14 fő) mellé egy új csoport (14 fő) került kialakításra.

2023-ban szülői igényeket felmérve a bölcsődei férőhelyek számát (egy csoport) az óvoda Radnóti utca épületében tudtuk biztosítani.

A tárgyi környezet bemutatása:

A Petőfi utcai bölcsődénkben, 2 egymásba nyíló csoportszoba helyezkedik el. A csoportszobákhoz a játszóudvarra nyíló terasz kapcsolódik. Két nagy fürdőszoba került kialakításra. Az átadó helységben jellel ellátott szekrényben helyezhetők el a gyermekek személyes dolgai. A bejáratnál babakocsi tároló és akadálymentesített WC található. A csoportszobák felszereltsége a pályázatban előírt eszközállományból áll, mely a Bölcsődék Szakmai Szabályzatában előírtaknak megfelel. Az udvaron fából készült homokozó és műanyag mozgásfejlesztő eszközök találhatók (csúszdák, kisház, kisbiciklik, motorok). Az udvari játék során lehetőség nyílik a kinti mosdó használatára. A bölcsőde épülete a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével került megtervezésre, engedélyeztetésre. Az eszközök beszerzése a pályázatban előírtaknak megfelelően történik.

Radnóti utcai bölcsődénkben 1 csoport működik. A csoporthoz közvetlenül egy fürdőszoba és egy átadó kapcsolódik. Babakocsi tároló az épülethez kapcsolódó teraszon, ezen a fedett teraszon biztosítjuk a gyermekek udvarra indulásakor és bejövetelekor a gyermekek felügyeletét. Az udvaron kerítéssel elhatárolt rész biztosítja a bölcsődések szabad játéktevékenységét. Homokozó, csúszda és mászóka áll a gyermekek rendelkezésére. Motorok használata színesíti az udvari játékot. A csoportszoba és az átadó bútorai az előírásoknak megfelelő méretűek. Játékkészlet a korosztálynak és a törvényi előírásoknak megfelelő.

1.3. Küldetésnyilatkozat

Intézményünkben a törvényi előírások és a helyi igények szerinti színvonalas szakmai szolgáltatás biztosítása a legfontosabb feladat. A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése családi, derűs légkörben. Fizikai és érzelmi biztonság megteremtése, odaforduló, szeretetteljes, elfogadó magatartással, a gyermekek kompetenciáinak figyelembevételével. Tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, viselkedési minták nyújtása, biztosítva a gyermekek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet.

A gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének differenciált, egyénre szabott segítése. Szociálisan rászorult gyermekek beilleszkedésének elősegítése. Szoros, napi együttműködés, kapcsolattartás a családokkal.

Hatékony együttműködés a védőnői hálózattal, gyámüggyel, gyermekorvossal, Gyermekjóléti Központtal. Naprakész pontos, igényes adminisztráció vezetése.

A bölcsőde harmonikus és egészséges életterének kialakítása, a kisgyermek egyéni nevelése, gondozása.

A környezet felfedezése iránti érzékenyítést, környezettudatos szemléletformálást, fenntarthatóságra nevelést kiemelkedő feladatunknak tekintjük.

A szülőkkel a bizalmon alapuló, segítő partneri kapcsolat kialakítása. Az egy intézményként működő bölcsőde, óvodában - biztosítjuk a gyermek folyamatos, egymásra épülő, nevelését – gondozását, fejlesztését. Óvodáink Zöld Óvodai szellemiségben dolgoznak, a „Zöld Bölcsődei” alapokkal ezt a folytonosságot biztosítani kívánjuk. Az óvoda mindenkor épít a bölcsődében folyó nevelő munkára, a kisgyermeknevelők szakmai tudására, ismereteire. A gyermekek bölcsődés társaikkal kezdenek el az óvodai életet.

1.4. Humán erőforrások

Bölcsődei dolgozók létszáma: 10 fő

5 fő – Kisgyermeknevelő-gondozó E kategóriás képesítéssel

2 fő Csecsemő és kisgyermeknevelő BA alapképzéssel rendelkezik.

Ebből egy fő függetlenített szakmai vezető.

3 fő dajka

1 fő Bölcsőde orvos

1.5. Továbbképzés

Intézményünkben az egyéni szakmai továbbképzést kiemelt feladatként kezeljük. A 9/2000.(VIII.4.) SZCSM rendelet kimondja a személyes gondoskodást végző személy folyamatos szakmai továbbképzésen köteles részt venni. Évente továbbképzési tervet készítünk.

Lehetőséget biztosítunk tapasztalatcserékre, szakmai tanácskozásokon való részvételre. A szakmai fejlődéshez biztosítjuk a megfelelő szakmai könyvtárat. Az óvoda pedagógusaival közös szakmai továbbképzésen veszünk részt.

2. Hitvallás

1. Alapvető feladat a családi élet kiegészítése.
2. Adjunk esélyt minden kisgyermeknek az egyéni fejlődésre.

Valljuk, hogy a kisgyermek az érzelmeiken keresztül közelíthető meg leginkább. Ezért modell értékű környezetben a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítését tekintjük a legfőbb feladatunknak.

„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet.

DE: hogy mit fogad el, azt bízzuk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

(Kodály Zoltán)

Közösségünk elsődleges és alapvető törekvése a családi életet kiegészíteni, akkor és ott, ahol a kisgyermek érdeke ezt kívánja. Különös tekintettel a hátrányos helyzetben élő, speciális gondozást, nevelést igénylő gyermekekre. A felgyorsult életritmus, a sokszor zaklatott, feszültséggel teli, nehezen érthető világban, úgy szeretnénk helyet adni a gyermekeknek, hogy az egyéni fejlődésüket legmélyebben befolyásoló tényezőkkel a bölcsődés kor legsajátosabb tevékenységéhez folyamatos és állandó biztosításával mindenki számára esélyt adjunk a kiegyensúlyozott egyéni fejlődéshez.

Hagyományainkra, értékeinkre építve kiindulópontunk, hogy a kisgyermek az érzelmeiken keresztül fejlődnek, s fejleszthetők a legoptimálisabban, hiszen a morális, intellektuális, esztétikai érzelmek fejlődése alapvetően motiválja a gyermek társadalomhoz, természethez, a megismeréshez való viszonyát, meghatározó a jellem alakulásában, a személyiség kialakulásában. Gyermekkoruk csak akkor lesz igazán boldog, s csak akkor fejlődnek egészségesen, ha alapvető szükségleteikben nem szenvednek hiányt. Ha őszinte, meleg szeretet árad feléjük, környezetük megértő, elfogadó, ösztönző és derűs. Ha ott, és akkor kapnak segítséget, amikor erre szükségük van.

A nevelési folyamat kezdetén a gyermek fejlesztése, az én-tudat erősítése, a szocializációs folyamat elősegítése a leghangsúlyosabb számunkra. Ez a modell értékű környezetben, alapja a további kiegyensúlyozott fejlődésnek.

A gyermeki nyíltság, a „való világ” jelenségei, dolgai, folyamatai iránti kíváncsiság, érdeklődés, veleszületett képesség.

Ebben a korban még félelmeiktől, előítéletektől mentesek, fogékonyak, és minden iránt érdeklődnek. Ezt a belső nyitottságot szeretnénk minél tovább ébren tartani, élményekkel, tapasztalatokkal, információkkal tovább fejleszteni. Meggyőződésünk, hogy ezt a szeretet, a legsajátosabb gyermeki tevékenység, a játék szolgálja. Örömet és boldogságérzetet ad, s ebben rejlik egyedül a gyermekek számára a lehetőségek világa, szárnyalhat képzeletük, fantáziájuk. Szabadon alakíthatják benne a valóságot, megváltoztathatják a világot, érzékelhetik, tapasztalhatják annak számos csodáját.

Elfogadóvá, együttműködővé, nyitottá és kreatívvá válnak, ha lehetőségük van dönteni, szabadon megválasztani tevékenységüket. Szabadságélményt a játék biztosít számukra, mely nézetünk és tapasztalataink szerint jól ötvözhető a természeti és társadalmi értékek elfogadására, tiszteletére és megóvására irányuló neveléssel. Játékba ágyazott, vagy játékos cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelmek és élmények hatást gyakorolnak a cselekedeteire. Egész személyiségük fejlődését befolyásolja.

Nem lehet közömbös nekünk, kisgyermeknevelőknek, hogy gyermekeink milyenné válnak, milyen érzelmi normák alapján ismerkednek, s majdan hogyan viszonyulnak önmagukhoz és az őket körülvevő világhoz.

3. A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai programjának célja, célrendszere

A Helyi Szakmai Program elkészítéséhez az Országos Alapprogram elvárásait, és nevelési elveit vettük figyelembe. Ezek gyakorlati megvalósulása módosul a helyi sajátosságok, feltételek és lehetőségek miatt.

Ezért fontos egy személyre szabott helyi program. Először felmértük lehetőségeinket, feltételeinket és ez alapján készítettük el a saját programunkat.

Ez a szakmai program megtekinthető a fenntartó, a szülők és más érdeklődők számára. Komplexen tartalmazza az elvek felsorolásán túl a megvalósítás konkrét lehetőségeit is.

Célunk: hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális

környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. Mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel tesszük, amelyek elősegítik a családi nevelés elsődlegességét.

A koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenység folytatása.

Bölcsődénk családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

3.1.A bölcsődei nevelés-gondozás törvényi háttere

A bölcsődei nevelés-gondozási programunkat az alábbi jogszabályok és EU, ENSZ ajánlások és Emberi Jogok nyilatkozatai alapján és figyelembevételével határoztuk meg:

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
  - 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,
  - 8/2000.ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
  - 257/2000.(XII.26.) Korm.rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális és, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
  - 9/2000. ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
  - 369/2013.(X.24.) Korm.rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
  - az ENSZ Egyezmény a gyermeke jogairól
  - az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága Rec. (2002) ajánlása a tagállamok számára a napközbeni gyermekellátásról
- pszichológiai és a pedagógiai kutatások eredményei, • az első életéveknek a későbbi fejlődés szempontjából is meghatározó szerepének elismerése,
- bölcsődei nevelés-gondozás története alatt felhalmozott emberi és szakmai értékek, ezeken belül is hangsúlyozottan „A bölcsődei, mini bölcsődei ellátás szabályai és feltételei”(MBE, 2024) kiadvány, valamint a módszertani levelek, útmutatók, ajánlások

- a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata figyelembevételével határozza meg a bölcsődékben és a bölcsődei-óvodai integrációban működő bölcsődei csoportokban folyó nevelő-gondozó munka szakmai alapelveit, melyek érvényesek a speciális csoportokra és a szolgáltatásokra is, a sajátosságaiknak megfelelő kiegészítésekkel. Ezeknek az elveknek az elfogadása és a gyakorlatban való érvényesítése a bölcsőde nevelő-gondozó munkájának minimum követelménye.

„A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja” keretül szolgál a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás keretein belül a 0-3 éves korosztály ellátására vonatkozó szakmai standardok és a bölcsődei nevelés-gondozás egyes területeihez kapcsolódó módszertani javaslatok kidolgozásához.

A bölcsődék elkészítik a saját szakmai programjukat (jogszabályi előírás alapján), melyet „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja”, mint a tartalmi szabályozás legmagasabb szintű dokumentuma figyelembevételével dolgoznak ki. Ez az egymásra épülés biztosítja egyrészt az általános követelmények teljesítését, másrészt pedig az intézmények szakmai önállóságát, a családok és a fenntartók elvárásaihoz és a helyi lehetőségekhez igazodást.

3.2. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelés-gondozásunk elsődleges feladata a család működésének megismerése, megértése. Fontosnak tartjuk a családlátogatást, ahol saját környezetében ismerhetjük meg a gyermeket, megismerhetjük a család életmódját, erősségeit és gyengeségeit. Ezáltal segítséget tudunk nyújtani a család életminőségének változásában.

2. A koragyermekkorai intervenció szemlélet befogadása

Intézményünk szakemberei felkészültek a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Feladatunk az esetlegesen felmerülő fejlődésbéli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése a megfelelő szakemberek felé.

3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

A bölcsődénk a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására, szemléletformálásra. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítség igénye / ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg.

A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

Intézményünk célja, hogy kisgyermeknevelőink megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készséggel bíró szakemberek legyenek. Mivel a kisgyermeknevelő személyiségén keresztül hat a gyermekre és a családjára. Ebből adódóan felelősnek érezzük magunkat szakmai tudásunk szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciánk fejlesztéséért. A nevelés értékközvetítés és értékteremtés egyben.

Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységének biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” kisgyermeknevelő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

7. Fokozatosság megvalósítása

A bölcsődei nevelés-gondozás minden területén a fokozatosság elvét alkalmazzuk. Ezzel elősegítjük az új helyzetekhez való alkalmazkodást, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

8. Az egyéni bánásmód érvényesítése

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődénkbe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/etnikai, kulturális stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

9. A gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre. A professzionális gondozás hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

10. A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A kora kisgyermekkorban alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezek támogatása kiemelt jelentőséget kap munkákban.

A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása a bölcsődei nevelés-gondozás egyik kiemelt feladata.

A kisgyermeknevelő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást. A kisgyermek kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzésekkel, segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

4. A bölcsődei nevelés feladatai

4.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni

tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

4.2.. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A gyermekek optimális fejlődéséhez szükséges biztonságos környezetet, nyugodt légkört teremtünk meg, balesetmentes bútorzattal, játékokkal, az udvari levegőztetéssel. Arra tanítjuk őket, hogy éljenek egészséges életet, ezért a napi tevékenységekbe a mindennapos mozgás, a mozgásos torna is beépül. Így biztosítjuk a gyerekek számára a testi fejlesztést, amit fontos feladatnak tartunk.

Bölcsődénkben a szükségletek kielégítésére, egészségvédelem, egészségnevelés keretén belül az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakítására törekszünk a napirendben szereplő tevékenységeken keresztül. (étkezés, mosakodás, alvás, öltözködés, játék, levegőzés, mozgás stb.) Ezek a következőkben valósulnak meg: étkezések előtt és WC - használat utáni kézmosás. Papírszalvéta és papír zsebkendő használata, szájöblögetés, fogmosás.

Sokat tartózkodunk a szabad levegőn és a csoportszobát gyakran szellőztetjük. Az udvaron is biztosítjuk a gyerekek számára a mozgásfejlesztő játékokat.

4.3.Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

Intézményünk az érzelmi fejlődés segítéséhez a bölcsődébe járó gyermekeknek szeretetteljes, derűs légkört biztosít. Törekszünk a pozitív kapcsolat kialakítására, szülővel – gyermekekkel egyaránt, mely a szereteten, az empátián és az elfogadáson alapul. Ez segítheti a gyermekek esetleges gátlásainak feloldását, nehézségekkel való megküzdést. (beszoktatás, hosszabb hiányzás utáni első nap stb.) Megtanítjuk a gyermekeket egymás tiszteletére és arra, hogy tudjanak alkalmazkodni, megismerjék és elismerjék egymás értékeit a csoportban élés szabályait.

Ha a gyermekek folyamatosan érzik a kisgyermeknevelő szeretetét, megbecsülését, megtapasztalják segítőkészségét akkor ők is figyelmesek, és segítőkészek lesznek.

A szocializáció, közösséghez való alkalmazkodást, együtt tevékenykedést jelent. A kisgyermeknevelők az együtt játszás segítése érdekében, egyéni szükségletek figyelembevételével törekednek a minél több közös élmény megszerzésére. A kommunikációs helyzetek, - kedv felkeltésével segítik a társak közötti interakciókat.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, ill. a nehezen szocializálható gyermekek esetében, ha szükséges speciális szakember segítségét kérjük az optimális fejlődés biztosítása érdekében.

4.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A megismerési folyamatok – érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás – fejlődésének segítése érdekében a gyermekek részére életkoruk, egyéni képességeik, pillanatnyi pszichikai és fizikai állapotuk, érdeklődési körük figyelembevételével kínálunk fel tevékenységi formákat.

Biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet, alkotótevékenységet – új anyagok megismerése (gyurmázás, festés, ragasztás).

A tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, (különböző anyagok tapintása, zöldségek - gyümölcsök bevitele a csoportba – hámozásuk, kóstolásuk). Viselkedési minták nyújtása (tiszteljék egymás munkáját, ne rombolják össze a másét) fontos feladat számunkra. Ugyanakkor bátorítjuk, támogatjuk és megerősítjük a gyermekeket tevékenységeikben.

4.5. Környezeti nevelés

A bölcsődei környezeti nevelés az ember és természet közötti harmónia fenntartását segíti, és az első lépés lehet abban, hogy a környezetéért felelősséget vállaló felnőttet neveljünk. Környezeti neveléssel valamilyen szinten minden kisgyermeknevelő foglalkozik, megjelenik a bölcsődék szakmai programjában, a gyermekek világ iránti kíváncsiságában.

Ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk működtetni, alapvető feltétel a kisgyermeknevelő személyes érzékenysége a környezet iránt, így tud olyan tevékenységeket kínálni, ami közös élményként él meg a gyermek, melynek hatása az élet valamennyi területén érvényesülő környezettudatos szemlélet és magatartás kialakulásához vezethet. A felnőtt mintanyújtása, a széles körű tevékenységek, aktív tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a korosztály számára lehetővé teszi, hogy a gyermekek ezeket az információkat beépítsék ismeretrendszerükbe, fokozódjon a környezet iránti érzékenységük, kialakuljon az értékrendjük és hazavigyék ezt az alapot családjukba.

A környezeti nevelés során ingergazdag környezetet alakítunk ki, és olyan helyzeteket biztosítunk, melyben a gyermek tapasztalatokat szerezhet, tanulhat. Megjelenhet a mese, mondóka, ének, kreatív tevékenységek, megfigyelés, táplálkozás, mozgás, egészségvédelem, hulladékkezelés, újrahasznosítás, energiatakarékosság terén. A nevelő feladata, hogy erősítse a gyermekben a veleszületett spontán érdeklődést és kíváncsiságot, melyet a világ jelenségei iránt tanúsít. segítse fenntartani és bátorítani azt az érzést, hogy a világ részei vagyunk.

5. A bölcsődei nevelés-gondozás főbb helyzetei

A nevelés célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

5.1.Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

5.2. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

Az étkezéssel kapcsolatban fő nevelési cél, hogy a gyermek jó étvággal, örömmel, korának, fejlettségének megfelelő módon fogyassza el az ételt. Ezért lényeges, hogy az étkezéshez nyugodt körülményeket, próbálkozásaihoz elegendő időt teremtsünk. Fontos, hogy a kisgyermeknevelő jól megfigyelje a beszoktatás során a gyermek étkezési szokásait az átmenet és a helyes technika elsajátítása érdekében. Hosszú folyamat vezet addig, amíg egy gyermek eljut az önálló evésig.

Ebben a kisgyermeknevelő figyelme, türelme segíti, ha a kisgyermek egyéni szokásait, fejlődési ritmusát jól ismerve alkalmazza a különböző módszereket.

A gyermek akkor vesz részt aktívan az öltözködés, vetkőzés, tisztába tevés helyzeteiben, ha lehetősége van úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatásait, támogató segítségét. A sikeres próbálkozások növelik az együttműködési kedvet. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok hosszú gyakorlást igényelnek.

A szobatisztaság kialakulása fontos állomás a gyermek szociális fejlődésében. Feltétele a gyermek megfelelő pszichoszomatikus fejlettsége és együttműködési készsége, ami általában 2. és 3. éves kor között következik be.

5.3. Játék

A kisgyermekkor legfontosabb, belső szükségletből fakadó, szabadon választott, örömteli tevékenysége, amely segít a világ megismerésében, elősegíti testi, érzelmi, szociális és kognitív fejlődését. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült nyugodt játéktevékenységet, kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A társakkal való együttlét örömet szerez, kedvezően befolyásolja az értelmi és érzelmi fejlődés. A szokások kialakításánál és a viselkedési szabályok megtanulásánál a társak mintát nyújtanak.

A társas kapcsolatok fejlődésére, alakulására elsősorban a játékhelyzetek teremtenek lehetőséget. A kisgyermeknevelő feladata a nyugodt, derűs légkör megteremtése, szükség esetén segítség a konfliktusok megoldásában. A fentieket mind a szobai, mind az udvari játéklehetőségek megteremtése során figyelembe kell venni.

5.4. Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása. Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük.

Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, teraszon több lehetőség adott, mint a szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagymozgásos játékok.(libikóka, szobai csúszda, ugráló lovak, hintaló, lépőke, trambulin)

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel az Praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

A mozgás szerepe a személyiség fejlődésében, a kompetencia kialakulása szempontjából nagyon fontos.

A környezet és a saját testből eredő ingerek hatására megismeri a világot, gondolkodása fejlődik, beszéde megindul, kibontakozik. Önérvényesítésében eszközként használja saját testét és mozgásos megnyilvánulásait, mindennek kiemelt szerepe van a személyiségfejlődés szempontjából.

Célunk:

- a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése életkorilag a legmegfelelőbb tevékenységi forma segítségével. Eszközökben gazdag mozgáslehetőség biztosítása.

- Nevelőmunkánkban igyekszünk kihasználni a nagymozgások és a finommotorika fejlesztésének lehetőségeit.

- A mozgás javarészt a zene, mondókák által felkeltett érzések mozgásos kivitelezésére épül. A nap meghatározott szakában a kisgyermeknevelővel közösen mondókázva, énekelve végzik a mindennapos játékos tornát a gyermekek a szobában. Az előre tervezett tornát a szobában az előkészített eszközök segítségével hajtják végre a hetirendben meghatározott napon.

- Ezen kívül különböző mozgásfejlesztő játékokkal rendelkezünk, amelyek elősegítik a benti és az udvari, kis – és nagymozgás lehetőségét.

A mozgáskészség fejlesztése:

- Testérzékelést fejlesztő játékok (ölbéli, kézfogós játékok)
- Fogás fejlesztése (tologatós, kalapálós játékok, különböző tapintású anyagok)
- Egyensúlyérzék fejlesztése (tornapad, bordásfal, csúszda)
- Ritmikus járás (Wesco lépegető, karikák segítségével)
- Hintajátékok (libikóka)
- Ugró játékok (ugráló labda, ugráló ló, trambulin)

A mozgáskészség tartalma:

- Kötetlen formában (csoportszobában, udvaron)
- Heti rendszerességgel, előre felépített konkrét fejlesztés

5.5. Mondóka, ének- zene

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a gondozónő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és tovább élését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömelményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére. A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia.

A zenei nevelés célja:

A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, érzékennyé tegye a környezet hangjai iránt, az együtt éneklés örömeivel érzelmei gazdagítása.

Zenei nevelés feladatai:

- Magyar mondókák megismertetése
- Dalolással kedvet keltsen, a mintaadás az önkéntes utánzásra
- Összerendezett mozgásra készítés
- Ritmusérzék fejlesztés

Zenei nevelés tartalma:

- Kötetlen formában, a napszak bármely időszakában
- Heti rendszerességgel, az évszaknak megfelelő terv alapján

5.6. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik a szókinccse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermekeknek érzelmi élményeket adnak. A mese a gyermek érzelmi-értelmi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítője. A mesével való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát s a játéktevékenységhez hasonlóan, a mesehallgatás intim állapotban eleven belső képvilágot jelenít meg. A mesélés a kisgyermek mentális egészségének elmaradhatatlan eleme.

A kisgyermeknevelő feladata:

- a mese, a versmondás feltételeinek megteremtése (nyugodt légkör, esztétikus bábesszközök)
- igényes irodalmi szöveggyűjtemény összeállítása évszakonként
- szakmai program összeállítása évszakonként, havonként, hetenként, naponként
- kívülről tudja a verseket, meséket

- arcjátékával, ritmikus mozdulatokkal, hanglejtéssel, hangerő változtatással tegye élvezhetővé a mondókát, verset, mesét

- használja ki a mondókázás nyugtató hatását

- ismertesse meg a néphagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó mondókákat, verseket, meséket.

Célunk:

- a gyermek és az irodalom kapcsolatának megteremtése

- az irodalmi érdeklődés felkeltése, kibontakoztatása, fejlesztése

- olvasóvá nevelés folyamatának elindítása

- a gyermek beszédfejlődésének elindítása, segítése, kifejezőképességének, helyes és szép kiejtésének, beszédritmusának fejlesztése

- emlékezetének, képzeletének, értelmi képességeinek fejlesztése,

- látókörének szélesítése

- érzelmeinek gazdagítása

5.7. Alkotó tevékenységek

Az alkotó tevékenységekre az egész nap folyamán lehetőséget biztosít a kisgyermeknevelő. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény. Tág teret kap a belülről fakadó motiváció, kreativitás. A gondozónő által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez igazodva segítik az alkotó tevékenységek gazdagodását, az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, igényességük alakulását. Igyekszünk kerülni a direkt nevelői ráhatásokat, a gyermek spontán kezdeményezésére építve segítjük az alkotókedv készség kibontakozását.

A kisgyermeknevelő feladata megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal, a kézi munka alapelemeivel.

Főbb alkotó tevékenységeink: festés (ujjfestés, ecsettel), tépés, ragasztás, gyurmázás, rajzolás, építés (homokkal, építőköccakkal).

Célunk:

- Az építő, ábrázoló, alkotó tevékenység segítése

- A térbeli, formai, színi képzet kialakulása, gazdagítása

- A természet színeire, formáira való ráhangolódás

Feladatunk:

- Az alkotó tevékenységre egész nap folyamán lehetőség biztosítása

- Megismertetni a gyereket a különböző anyagokkal, a kézi munka alapelemeivel
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő motiválás

A fejlesztés tartalma:

- Képalakítás: a-firkálás, rajzolás-
- Rajzolás: a-ceruzával, zsírkrétával, filctollal-
- Festés:- ujjhegygel, ecsettel, szivaccsal-
- Agyagkompozíciók:- gyurmával, karcolás, lenyomat
- Képalakítás:- tépéssel, vágással, ragasztással, mozaikkészítés
- Plasztikai munkák:- egyszerűbb ajándéktárgyak készítése
- Építés: - homokkal, építőköccével, hóval

5.8. Egyéb tevékenységek- Környezeti nevelés

A környezeti nevelés maga a bölcsődei élet. Ahogyan játszunk, reggelizünk, ebédelünk, pihenünk, ahogyan érzünk, ahogyan alakulnak emberi kapcsolataink, ahogyan vigyázunk a vízre, az energiára, a szobák tisztaságára, ahogyan gondozzuk kisállatainkat, ez mind környezeti nevelés.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő eligazodáshoz szükségesek.

A kisgyermeknevelő lehetővé teszi a gyermekek számára a környezet megismerését. Alkalmat, időt, helyet biztosít a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Célunk:

- Környezeti kompetencia megalapozása
- A gyermekek tevékenységébe ágyazva minél gazdagabb ismeret átadás a szűkebb, és tágabb környezetéről.
  - Lehetőség biztosítása a megannyi tapasztalatszerzésnek természetes élethelyzetben

Feladatunk:

- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatszerzés a közvetlen, és a tágabb környezetről.
- A valóság felfedezése során a pozitív élmények feldolgozására elegendő idő, és alkalom biztosítása
- Spontán, és szervezett ismeretszerzés lehetőségének biztosítása
- Környezettudatos magatartás megalapozása
- Növények megfigyelése, gondozása
- Az élő természet megismertetése
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Komposztálás
- Esővíz gyűjtés
- Környezetbarát szemlélet közvetítése partnereink felé
- Környezetbarát „Zöld Bölcsőde” alakítása és fenntartása

6. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

6.1. „Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A „saját” kisgyermeknevelő– rendszer az a szervezeti forma, amely szerint a kisgyermeknevelő fokozottan felelős a csoport egy részéért és minden gyermeknek van „saját”kisgyermeknevelője. A kisgyermeknevelő az un.” ölelkezési” időben – az, az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő jelen van – idejét elsősorban „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja.

A „saját” kisgyermeknevelő– rendszerben több figyelem jut minden gyerekre, jobban számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban „saját”kisgyermeknevelő segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. A kisgyermeknevelők munkarendjét úgy készítjük, hogy minél nagyobb legyen az „ölelkezési idő”, ezt a lépcsőzetes munkakezdéssel igyekszünk biztosítani.

6.2. Gyermekcsoportok szervezése

A 2 bölcsődei gyermekcsoport létszáma legfeljebb 14-14 fő. A gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár.

6.3 Bölcsődei felvétel

A felvétel iránti kérelmet a szülőnek vagy törvényes képviselőjének az intézmény vezetőjénél kell formanyomtatványon benyújtania. A férőhelyek mértékéig a gyermekek felvételéről az intézmény vezetője és a bölcsőde szakmai vezetője dönt.

Ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az intézményvezető az intézmény fenntartójával közösen bizottságot szervez, mely dönt a felvételtől, esetleges elutasításról. A szülőket a felvétel eredményéről – legkésőbb június 30-ig - írásban kell tájékoztatni.

Bölcsődei ellátás igénybe vehető 20 hetes kortól 3 éves korig.

6.4. A nevelés-gondozás tárgyi feltételei

1. A gyermekek és a szülők fogadásának tárgyi feltételei

- 1 átadó helység, amely rendelkezik faliújsággal, hirdetőtáblával
- az öltözködéshez szükséges szekrényekkel, gyermekméretű padokkal
- a gyermekek ruházata biztonságosan, szekrényekben tárolható

2. A kisgyermekellátás tárgyi feltételei

a) Az étkezések feltételei

- jó minőségű, egységes gyermekasztalok, székek a felvett létszámnak, a gyermekek méreteinek megfelelően

- könnyen tisztítható padozat az asztalok alatt
- saját hely biztosítása az asztalnál
- megfelelő minőségű és mennyiségű eszközök az étkezéshez
- fedeles szelektív hulladéktároló

b) Az altatás tárgyi feltételei

- jó minőségű gyermekágyak
- biztonságos, állandó hely, „saját”ágy a nyugodt alváshoz

c) Fürdőszobai gondozás tárgyi feltételei

- a fürdőszoba és a játszószoza kapcsolódik egymáshoz
- könnyen tisztítható, csúszásmentes padozat
- hideg-meleg vízzel való ellátottság
- a gondozáshoz használt terület könnyen megközelíthető

- célszerűen elhelyezett eszközök, a gondozás folyamatosságához (pl. pelenkák, törölközők, kisszék, szennyestartó stb.)
- a székletes lemosáshoz szükséges feltételek a gyermek fejlettségének megfelelően
- gyermekmagasságban elhelyezett és gyermekméretű eszközök az önállóság gyakorlásához, a helyes szokások kialakításához (mosdókagyló, gyermek WC, törölköző, fésű, fésűtartó, egész alakot mutató tükör, gyermekszék)

d) Textília

- esztétikus, jó minőségű függönyök, szőnyegek, játszópárnák, ülőpárnák,
- jellel ellátott, jó minőségű 2 váltás ágynemű, törölköző
- jó minőségű abroszok, előkék, pelenkák

e) A kert, az udvar tárgyi feltételei

- a füves és a betonozott részek megfelelő aránya
- fiatal, lombos fák
- árnyékolási lehetőség
- bőséges hely a nagymozgásokhoz
- változatos játékok az udvari tevékenységhez, minden évszakban
- szabványnak megfelelő homokozó, mászóka, hinta, csúszda stb.
- jó minőségű, gondozott homok
- gyógynövényes kiskert
- lepkekert (lepkék által kedvelt növények)

3. A játék, a tanulás, tapasztalatszerzés tárgyi feltételei

- a kisgyermeknevelők ülőhelyéről jól belátható a szoba minden területe
- a gyermekek számára stabilan, elérhetően elhelyezett, megfelelő számú bútorzat az önálló, szabad játékhoz
- a csendes és az aktív játszásra elkülönített területek
- berendezések, eszközök a nyugodt relaxációhoz, pihenéshez (matracok, párnák, puha hempergők)
- pedagógiailag értékes, jó minőségű játékok
- a gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazodó játékeszközök
- a csoportlétszámnak, összetételének megfelelő játékkészlet
- többségében természetes alapanyagú és természetes színű játékok

- funkció szerint csoportosított játékok
  - játékszerek minden tevékenységi formához (manipuláció, konstruálás, utánzás, nagymozgás, szerepjáték)
  - a kognitív képességek fejlesztéséhez logikai játékok, kirakók, keresgélők stb.
  - minden korcsoportnak megfelelő mesekönyv készlet, az aktuális évszakhhoz kapcsolódó könyvek
  - változatos hangot adó játékok, vásárolt vagy házi készítésű, újrahasznosított hangszerek
  - a gyermekek elsődleges és másodlagos környezetét reprezentáló bábok
  - az alkotótevékenységekhez megfelelő magasságban elhelyezett eszközök (gyurma, színező, zsírkréta, papír, festék)
  - nagyméretű firkafal
  - kiegészítőként termések, termények, természetes anyagok
  - otthoni játékaikat, átmeneti tárgyaikat használhatják a gyermekek
  - kétheti, havi játékcserékkel, válogatásokkal fenntartani a gyermekek érdeklődését
4. A játszószoza, a gyermekek által használt egyéb helységek díszítése
- Fontos, hogy a vizuális ingerek egyensúlya biztosítva legyen
  - ünnepkörökhöz, évszakokhoz kapcsolódó izléses, mértékletes díszítés a célunk
  - a gyermekek által készített síkbeli (firka, rajz) és háromdimenziós alkotásokat (gyurmafigurák, építmények, fűzőcskék) a gyermek számára elérhető magasságban helyezzük el
  - ügyelünk a képek, dísz tárgyak aktualitására

6.5. Napirend

A jól szervezett folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállóság lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy igyekszünk kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen. A gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalmát is biztosítja. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonság érzetét jó közérzetét teremtik meg és egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt. A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoport létszám, és egyéb

tényezők is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság, a tárgyi feltételek, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

.A gyermekek folyamatos napirendje és kisgyermeknevelői munka szervezése

- a kisgyermeknevelők napirendet és munkarendet készítenek
- a napirendben figyelembe veszik az évszakot, a gyermek egyéni fejlettségét, szükségleteit
- lehetőségük van a napirend rugalmas változtatására
- a kisgyermeknevelők munkarendje igazodik a gyermekek napirendjéhez
- biztosítják a közvetlen és folyamatos felügyeletet
- az „ölelkezési idő” a gyermekellátás intenzív időszakára esik
- a nevelést-gondozást egységként értelmezik
- a lépcsőzetes munkakezdés az „ölelkezési idő” legoptimálisabb” kihasználtságát segíti
- a napi nyitás és zárás igazodik a szülők igényeihez

7 ⁰⁰ - 8 ⁰⁰	Érkezés, kézmosás, játék
8 ⁰⁰ - 9 ⁰⁰	Reggeli, játék, kezdeményezések
9 ⁰⁰ - 9 ⁴⁵	Gondozás szükség szerint, fogápolás, játék,
9 ⁴⁵ - 10 ⁰⁰	Tízórai
10 ⁰⁰ - 10 ¹⁵	Öltözködés, készülődés az udvarra, játék
10 ¹⁵ - 10 ⁴⁵	Levegőzés, lehetőség szerint udvari játék
10 ⁴⁵ - 11 ⁰⁰	Bejövétel az udvarról, vetkőzés, játék
11 ⁰⁰ - 11 ³⁰	Gondozás, gondozási sorrendben, játék
11 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Ebéd, alváshoz készülődés
12 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Alvás, ébredési sorrendben gondozás, játék
15 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Uzsonna, játék
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Hazamenetel, játék

7. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. Ez alapvető fontosságú a személyre szóló nevelés-gondozás kialakításában.

A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvételű, az érintettek személyiségjogait tiszteletben tartó. A szülőknek lehetőségük van arra, hogy a beszoktatás előtt a gyermekük leendő csoportját megismerhessék, tájékozódjanak a bölcsődei életről. A szülők megismerhetik a bölcsőde működésének alapvető elemeit, a szakmai programot

A bölcsőde érdekképviseleti fórumot működtet az Óvodaszék keretein belül. A szülők által választott szülői munkaközösségi tag képviseli a gyermekek és a szülők érdekeit az Óvodaszék tanácskozásain.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája lehet, mivel mindegyik más-más szerepet tölt be, javasolt minél többet alkalmazni közülük.

Lehetséges formák:

- családlátogatás (kapcsolatfelvétel a családdal)
- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor,
- szülői értekezletek
- szülőcsoportos beszélgetések
- hirdetőtábla
- zöld faliújság
- üzenő füzet
- írásos tájékoztatás (házirend, étrend, befizetések napja, térítési díjak, gyermekjogok, a szülők jogai, érdekképviseleti fórum)
- nyílt napok
- időpont egyeztetés utáni egyéni beszélgetés
- szervezett program

7.1. Családlátogatás

Célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermek, otthoni környezetben való megismerése. Az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerül sor. Nagy hangsúlyt fektetünk a családlátogatásra. Az első találkozás a családdal, itt tudjuk megbeszélni és felhívni a figyelmet a szülővel történő fokozatos beszoktatás fontosságára.

7.2. Beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában. Ez jelentősen megkönnyíti beilleszkedését a bölcsődei közösségbe, és csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket.

A beszoktatás sikerességének feltételei:

- A kisgyermeknevelő konkrét helyzetekben annak sajátosságaihoz igazodva rugalmasan tudja alkalmazni a módszert.
- A szülők felé hitelesen képviselje a módszer előnyeit a gyermek szempontjából.

- A beszoktatás időtartama a gyermek alkalmazkodásának segítése érdekében legalább két hét.

- A kisgyermeknevelő szülőtől fokozatosan vegye át a gyermek ellátását.

- A gyermek bölcsődei életének kialakításánál a szakmai elvek szabta kereteken belül figyelembe kell venni az otthoni szokásokat.

7.3. Napi kapcsolattartás

A minden nap adódik lehetőség a rövid, kölcsönös információ cserére a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, őt érintő változásokról, történésekről. Pozitív és negatív eseményekről is tényyszerűen tájékoztatjuk a szülőket.

7.4. Egyéni beszélgetés

Előre egyeztetett időpontban, a tájékozódhat a szülő, a gyermek fejlődéséről, gyermeket érintő kérdésekről, nevelési problémákról. Kezdeményezheti a szülő, a kisgyermeknevelő. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésekben kérhető egyéb szakember közreműködése.

7.5. Szülőcsoportos beszélgetések

A nevelési év folyamán szervezett tematikus beszélgetés, a szülőket foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A kisgyermeknevelő vezeti a beszélgetést a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve.

7.6. Szülői értekezlet

A szülők általános és az adott csoportra vonatkozó tájékoztatása. 2 alkalommal tartunk szülői értekezletet, a beszoktatás előtt és a nevelési év felénél.

7.7. Indirekt kapcsolattartási formák

A szülők a napi kapcsolattartáson kívül a hirdetőtáblán, faliújságon és a bölcsőde honlapján tájékozódhatnak életünkről, illetve a facebook zárt csoporton keresztül

8. A bölcsőde kapcsolatrendszere

8.1. Család

Bölcsődénk szakmai programja kiemelt figyelmet fordít a bölcsőde- család kapcsolatára, figyelembe véve a bölcsőde környezeti adottságait, és azt a szülői igényt, hogy fontosnak tartják gyermekük számára a családi körülményekhez hasonló, otthonos hangulatú intézményt. A

gyermeknevelést csak a családdal együttműködve tudja az intézmény eredményesen megvalósítani.

8.2. Óvoda

Szeptemberben azok a bölcsődés gyermekek kerülnek az óvodába, akik 3. életévüket betöltötték. A 3. életévét betöltött, de lassú fejlődési ütemű gyermekek egyéni elbírálás, orvosi vélemény alapján még egy évet bölcsődében tölthetnek.

A bölcsődei kisebb csoportlétszám a kisgyermeknevelővel való érzelmi kapcsolat, az óvodáénál kötetlenebb életritmus kedvezőbb fejlődési feltételeket biztosíthat számukra.

Az új bölcsődei csoportok kialakítása minden évben, júniusban történik. Az évközi átadásokat bölcsődéből óvodába a gyermek személyiségfejlődése szempontjából kerüljük.

Az átmenetet megkönnyíti, hogy a bölcsőde az óvodán belül működik, így a két intézmény nevelési-gondozási gyakorlatának kölcsönös ismerete lehetővé teszi a nevelési folyamat egymásra épülését.

A bölcsőde együttműködik mindazokkal, akik a prevenció és az alapellátás területén a gyermekekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek, /védőnői szolgálat, házi-gyermekorvosi szolgálat, nevelési tanácsadó, családsegítő központ, gyermekvédelem szakemberei, gyámügy, óvoda, egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával.

8.3. Egyéb külső kapcsolatok:

1. Fenntartó: Jánoshalma Városi Önkormányzat
2. Magyar Államkincstár
3. Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály
4. Módszertani Csoport Szeged
5. Magyar Bölcsődék Egyesülete
6. Más bölcsődék
7. Nevelési Tanácsadó- Pedagógiai Szakszolgálat
8. Család-és Gyermekjóléti Szolgálat, Család-és Gyermekjóléti Központ
9. Védőnői Szolgálat
10. Gyermekorvosok

9. Hagyományok, ünnepek, rendezvények a bölcsődénkben

- Bölcsődénkben ünnepeljük a gyermekek születésnapját, névnapját. A kisgyermeknevelők kis figyelmességgel készülnek, a szülők pedig valamilyen finomsággal lepik meg a gyermekeket.
- Az adventi készülődés is megjelenik decemberi napjainkban. Adventi koszorút készítünk, minden pénteken meggyújtjuk a gyertyát, ábrázolási tevékenységeink e témához igazodnak.
- December 6-án a Mikulás látogat hozzánk.
- Karácsonyfát állítunk, meglepetés a gyermekeknek, igazodva ezzel a családi hagyományokhoz. A karácsonyfa alatt ajándékokat találhatnak a gyermekek.
- Farsang időszakában a hangulatnak megfelelően díszítjük a szobákat, az óvodások jelmezes felvonulással kedveskednek gyermekeinknek.
- Februárban megrendezzük a Szülői Munkaközösség tagjaival együtt, Farsangi Jótékonyági bálunkat, melynek bevételéből a bölcsőde életéhez szükséges eszközöket, játékokat szerezzük be.
- Március 22. a Víz napja. Ezeken a napokon a víz témakör köré szervezzük kezdeményezéseinket.
- Márciusban látogatóba hívjuk a leendő kiscsoportos óvó néniket egy kis kötetlen ismerkedésre.
- Húsvéti ünnepkörhöz is kapcsolódik tevékenységünk, várjuk a nyuszt, apró figyelmességgel lepjük meg a gyerekeket.
- Április 22. a Föld napja. Közös tapasztalatszerzés, ismerkedés
- Beiratkozás előtt „bölcsibe hívogató” nyílt napot szervezünk a leendő bölcsődés gyerekeknek és szüleiknek. A bölcsőde nyitott a szülők felé, az érdeklődő szülők és gyermekük bármikor betekinhetnek életünkbe.
- Május első vasárnapját követően minden kisgyermek egyénileg, kis verssel, ajándékkal köszönti édesanyját.
- Május 10. Madarak- fák napja,-zöld jeles nap ünneplése
- Nevelési-gondozási év végén meghitt ünneppel búcsúzunk az óvodába induló

gyermekektől

10. Szakmai dokumentáció

Kisgyermeknevelők által vezetett dokumentáció:

- Csoportnapló

A bölcsődei csoportnapló a bölcsődében, mini bölcsődében nevelkedő kisgyermekek adott csoportra vonatkozó dokumentációja. Az intézmény egyik kötelezően használatos, hivatalos dokumentuma, amely fontos információkat tartalmaz a gyermekek testi-, lelki-, szociális fejlődéséről. A mindennapi fontosabb események és történések rögzítését szolgálja az egyes gyermekre és a csoport egészére vonatkozóan. Adattartamával segíti a kisgyermeknevelők közötti információcserét, a csoportban zajló pedagógiai munka tervezését és értékelését, és támpontot ad a gyermekekről vezetett fejlődési napló vezetéséhez.

Fontos, hogy legyen egy olyan napi szinten elérhető dokumentáció, amiben könnyen hozzáférhetők azok a fontosabb információk, melyek az egész csoportot vagy aktuálisan egy-egy gyermeket érintenek. A csoportos dokumentáció segítséget nyújt a kisgyermeknevelő számára a gyermekekről vezetett fejlődési napló írásához, a pedagógus életpályához kapcsolódó

minősítésre való felkészüléshez, az egyes portfólióelemek elkészítéséhez. A jól vezetett csoportnapló tájékoztat a csoport életéről, egy adott nevelési évben történt eseményekről, az adott gyermekcsoport évi tevékenységéről. Valóságos képet ad a szakmai munka minőségéről, a szakmai program megvalósulásáról. Elősegíti a szakmai munka tervezését, szervezését, ellenőrzését, értékelését, és a jogszabályokhoz kapcsolódó statisztikai adatgyűjtést.

- A csoportnapló vezetése

A bölcsődei csoportnaplót gyermekcsoportonként a kisgyermeknevelők vezetik. Rendszeres és szakszerű vezetéséért a nevelési egységvezető kisgyermeknevelő a felelős. A csoportnaplót a hatályos jogszabálynak és az Intézmény iratkezelési szabályzatának megfelelően kell kezelni és vezetni a bölcsődében. Ellenőrzését a bölcsődevezető és további arra jogosult személyek végzik.

- Bölcsődei gyermekfejlődési dokumentáció

Az egyéni fejlődési dokumentáció vezetésének célja, hogy minden releváns adatot tartalmazzon a gyermek pszichoszomatikus fejlődéséről, ezzel biztosítva az egyéni bánásmód kivitelezésének alapjait, valamint a jogszabályokban meghatározott adatkezelési kötelezettségek teljesülését.

Két fő részből tevődik össze, melyből az első a „Bölcsődei törzslap”, a második a „Bölcsődei fejlődési napló”. A gyermek fejlődési dokumentáció a gyermek bölcsődei ellátásának megszűnését követően irattárban megőrzendő és 15 évig nem selejtezhető.

A fejlődési dokumentáció nyitó oldalán található a gyermek és a kisgyermeknevelő neve, a felvétel és a távozás időpontja, valamint a bölcsőde bélyegzője.

- Bölcsődei törzslap

A gyermek adatainak, egészségi és szomatikus állapotának rögzítésére szolgáló dokumentum, melynek részét képezi a percentil tábla is.

- A törzslap vezetése

Vezetése során a bölcsődei szakemberek képet kapnak a gyermek egészségi állapotáról, a bölcsődébe kerülés előtti időszakokra vonatkozóan (születésének körülményei, fejlődési specifikumok, esetleges kórképek), majd végig követik a testi fejlődést, valamint rögzítik a hiányzások tényét és annak okát (pl. betegség, szabadság), az esetleges baleseti sérüléseket a bölcsődébe járás időszakában.

Vezetését több szakember végzi:

A kisgyermeknevelő feladata a bölcsődei adaptáció megkezdése előtt az adatfelvétel. A szülő elmondása, illetve a gyermek egészségügyi kiskönyve alapján az anamnézis felvétele.

A kisgyermeknevelő feladata a hiányzások regisztrálása, a bölcsődei élet során történt sérülések dokumentálása, az esetleges egyéni megbeszélést igénylő események rögzítése. A percentil tábla vezetése, az ehhez kapcsolódó mérések elvégzése. A mérések gyakorisága: 1 éves korig havonta, 1 éves kor után legalább 3 havonta történjen.

Családi füzet:

Az családi füzet egy sajátos kapcsolattartási forma a bölcsőde és a család között. A füzet nem pótolhatja a közvetlen kapcsolatot, a napi interakciós helyzeteket, de kiegészíti és megerősíti

azokat. Hozzájárul a jó kapcsolathoz, a bizalom kialakulásához, a családi és a bölcsődei nevelés összehangolásához, a családi nevelés segítéséhez.

11. AZ ELLÁTOTTAK ÉS A SZOLGÁLTATÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME

Különös gondot fordítunk a gyermekek jogainak sérthetlenségére, valamint a szülők törvényes képviselők és a bölcsődei dolgozók állampolgári, alkotmányos jogaira. A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermek joga, hogy

- segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez;
- sajátos nevelés igény, tartós betegség esetén a fejlődését, személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön;
- védelemben részesüljön a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen;
- személyét megbecsüljék, emberi méltóságát, személyiségi jogait tiszteletben tartásuk;
- védelemben részesüljön a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal, az elhanyagolással szemben;
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben, gondozásban részesüljön.

Gyermekjogi képviselő neve:

dr. Ferk Viktória

elérhetősége: 06-20/4899655

viktoria.ferk@ijsz.bm.gov.hu

A szülő (törvényes képviselő) joga, hogy

- tájékozódjon a bölcsődei ellátásról;
- megválassza a bölcsődét, melyre gyermeke nevelését–gondozását bízta;
- megismerje a nevelés–gondozás elveit, módszereit;
- megismerje a gyermekcsoportok életét, napirendjét;
- megismerje a saját gyermeke ellátásával kapcsolatos tárgyi, személyi feltételeket;
- megismerje a saját gyermekéről vezetett dokumentumokat;
- tájékoztatást, tanácsot kérjen a bölcsődei szakemberektől;

- véleményt mondjon, észrevételt, javaslatot tegyen az ellátással kapcsolatban;
- személyét megbecsüljék, emberi méltóságát, személyiségi jogait tiszteletben tartsák.

A szülő (törvényes képviselő) kötelessége, hogy

- gyermekével együttműködjön, emberi méltóságát tiszteletben tartsa;
- gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztassa, igényeit, véleményét figyelembe vegye;
- gyermeke jogainak érvényesítése érdekében tegye a szükséges intézkedéseket;
- együttműködjön a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel, intézményekkel, és

betartsa a Házi rendet.

A kisgyermeknevelő joga, hogy:

- a munkájával kapcsolatos információkhoz hozzájusson;
- a munkájával, a szakmával kapcsolatban véleményt nyilvánítson;
- személyét megbecsüljék, emberi méltóságát, személyiségi jogait tiszteletben

Tartsák, tevékenységét értékeljék és elismerjék;

– munkája során a gyermekek érdekeit tartsa elsődlegesnek, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit, jogait;

- munkájához, szakmai fejlődéséhez segítséget kérjen és kapjon;
- a csoportjába tartozó gyermekek szüleivel rendszeresen kapcsolatban legyen;
- munkája során védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben;

– a vele szemben felmerült panasz esetén meghallgassák.

A kisgyermeknevelő kötelessége, hogy:

- munkahelyén munkaköri feladatának ellátására képes állapotban, öltözékben jelenjen meg;
- a munkaköri leírásnak és a vezetői utasításnak megfelelően, önállóan végezze feladatait;
- gyermekek, szülők, munkatársak személyiségi jogait tiszteletben tartsa a birtokába jutott

információt ennek megfelelően kezelje;

- példamutató magatartással és szakmai tudásával védje hivatása, munkahelye jó hírnevét;
- teljesítse az elsődleges szocializáció hiányosságából rá háruló korrekciós funkciókat;
- szakmai kompetenciája határait betartva lássa el feladatait;
- rendszeresen megújítsa szakmai ismereteit;
- munkáját a szakmai és etikai elvek figyelembevételével, mindenkori legjobb tudása szerint

végezze.

A további jogokat és kötelességeket a „Szociális Munka Etikai Kódexe” és „A bölcsődei munka etikai kódexe (tervezet) dokumentumok tartalmazzák.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvény 35.§. alapján a bölcsőde ellátásban részesülők érdekeinek védelmében az Intézmény Érdekképviselői Fórumot működtet. A tagok neve, elérhetősége megtalálható a bölcsődékben az információs táblákon.

12. Szakmai programunk alapidokumentumai

Jogsabályok

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, (
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,
- 1/2000.(I.7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 8/2000.ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 257/2000.(XII.26.) Korm.rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális és, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- 9/2000. ESZCSM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 369/2013.(X.24.) Korm.rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- az ENSZ Egyezmény a gyermekek jogairól
- az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága Rec. (2002) ajánlása a tagállamok számára a napközbeni gyermekellátásról

Szakmai irányelvek, módszertani levelek

- Bölcsődei adaptáció (1979) Budapest, Bölcsődék Országos Módszertani Intézete.
- Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához – BOMI, 1989.
- Játék a bölcsődében – Módszertani levél – BOMI, 1997, Kapocs füzetek 1.
- Korai fejlesztés a bölcsődében – Módszertani levél – NCSSZI, Kapocs füzetek 3. 2003.
- A bölcsődei nevelés-gondozás-gondozás szakmai szabályai – SZMI 2009.

- A bölcsődei nevelés-gondozás-gondozás országos alapprogramja – SZMI 2008.
- Folyamatos napirend a bölcsődében - Módszertani levél-BOMI-198
- Szülővel történő fokozatos beszoktatás. Kiegészítő módszertani útmutató a fokozatos beszoktatás c. módszertani levélhez (1982)
- A bölcsődei, mini bölcsődei ellátás szabályai és feltételei- MBE 2024.

13. Sikerkritérium

Bölcsődei nevelés-gondozásunk akkor sikeres, ha a gyerekek nagy többsége valamennyi gondozási területen önállóvá válik. Jól tájékozódnak környezetükben, ismerik a napi eseményeket, a csoportban kialakított szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számukra. Gazdag a szókincsük, elsősorban beszéd útján tartanak kapcsolatot a felnőttekkel és társaikkal.

Szobatisztává válnak azok a gyermekek, akik az intézménybe kerülésükkor még nem voltak azok. Játékuk a koruknak megfelelő szintet mutatja, egyéni fejlődésüket figyelembe véve. Társas kapcsolataik kialakulóban vannak. Mind a szülő, mind a kisgyermeknevelő véleménye szerint, óvodaéretté váltak.

.....
Csiszár Márta
szakmai vezető és kisgyermeknevelő

.....
Bognár Éva Rita
kisgyermeknevelő

.....
Érdekképviselői Fórum tagja

.....
Érdekképviselői Fórum tagja

.....
Érdekképviselői Fórum tagja

Somogyi Beáta
igazgató

Záradék

A Pedagógia Programot Jánoshalma Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a (...) Kt. sz. határozatával hagyta jóvá.

A Pedagógiai Programot az Érdekképviselői Fórum tagjai megismerték, véleményezték, ellene kifogást nem emeltek.

1. Véleményezte az Óvodaszék képviselőjében

Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Dr. Horváth Katalin

2. Egyetértését nyilvánította a Jánoshalmi Roma Nemzetiségi Önkormányzat nevében

Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Kolompár László

3. Elfogadta a nevelőtestület nevében

Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Somogyi Beáta

4. Egyetértését nyilvánította Jánoshalma Városi Önkormányzat nevében

Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Lengyel Endre

5. Elfogadta a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat nevében
Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Zámbó Judit

6. Elfogadta a Család- és Gyermekjóléti Központ nevében
Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Zámbó Judit

7. Elfogadta a Biztos Kezdet Nyitnikék Gyerekház nevében
Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Lippai-Ádám Nikolett

8. Elfogadta a Bölcsőde nevében
Jánoshalma, 2025. augusztus 29.

Csiszár Márta

Forrásanyag

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja.
2. A Körlánc környezeti nevelés választható óvodai programja. Kecskemét, 1998.
3. Érzelmi kötődésen alapuló óvodai nevelési program. Tiszavasvári, 1999.
4. Hétköznapi varázslatok óvodai program, Freinet elemekkel. Budapest, 1998.
5. Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata. Bp., 1977.
6. Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Nagy Jenőné. Szolnok, 1997.
7. Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai Módszertani levél, Budapest 2012.
8. Összevont Önértékelési Kézikönyv Oktatási Hivatal 2022.
9. Összevont Tanfelügyelet Kézikönyv Oktatási Hivatal 2022.